

ZARZĄD GMINY GŁOWACZÓW

GMINA GŁOWACZÓW

**ZMIANA STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY**

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

(Część II)

*-TEKST UJEDNOLICONY-
2019 ROK*

Opracowanie

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy GŁOWACZÓW”

Integralne części elaboratu „studium”

- **Część graficzna - załącznik Nr 1:**
Uwarunkowania rozwoju: skala 1:10 000;
Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy: skala 1:10 000;
- **Część tekstowa - załącznik Nr 2:**
Uwarunkowania rozwoju (część I);
Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy (część II);

Część graficzna oraz część tekstowa stanowią załączniki Nr 1 i Nr 2 do

Uchwały Nr XXIII/185/2000 Rady Gminy w Głowaczowie z dnia 28.12.2000 roku

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów”

Elaborat „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów” opracowany został w trybie ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Du.U.Nr 15/99 poz.139) i zgodnie z „Umową o dzieło” 27 grudnia 1999 roku, w trybie ustawy o zamówieniach publicznych /art.13 pkt 3, Dz.U.Nr76, poz. 344 z dnia 10.06.1994 roku z późniejszymi zmianami/.

Podstawowy zespół autorski

Główny projektant

mgr Kazimiera Denkiewicz

uprawnienia urbanistyczne Nr 27/88 Ministra Gospodarki
Przestrzennej i Budownictwa

Projektant

mgr inż.arch. Elżbieta Mazurkiewicz-Pietruczenia

uprawnienia urbanistyczne Nr 1125/90 Ministra Gospodarki
Przestrzennej i Budownictwa

Prawa autorskie zastrzeżone: Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U.Nr 24 poz.83).

Opracowanie „Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów”

Następujące części opracowania pt. „Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów” stanowią załączniki do uchwały Nr ..... Rady Gminy Głowaczów z dnia ..... :

1. **Tekst:** „Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów – Uwarunkowania rozwoju”, stanowiący **załącznik nr 1** do uchwały.
2. **Tekst:** „Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, stanowiący **załącznik nr 2** do uchwały.
3. **Rysunek w skali 1:10 000:** „Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów – uwarunkowania rozwoju”, stanowiący **załącznik nr 3** do uchwały.
4. **Rysunek w skali 1:10 000:** „Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów – kierunki zagospodarowania przestrzennego”, stanowiący **załącznik nr 4** do uchwały.
5. **Rozstrzygnięcie Rady Gminy Głowaczów o sposobie rozpatrzenia uwag złożonych do projektu „Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów, stanowiące **załącznik nr 5** do uchwały.**

Tekst ujednolicony zawiera zmiany wyróżnione kolorem fioletowym i kursywą, wprowadzone do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów przez Zarządzenie Zastępcze Wojewody Mazowieckiego z dnia 18 listopada 2015 r. oraz Zarządzenie Zastępcze Wojewody Mazowieckiego z dnia 1 marca 2018 r., znak WNP-II.742.90.2017.

Tekst ujednolicony zawiera zmiany wyróżnione kolorem niebieskim i kursywą, wprowadzone do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów uchwałą Nr ..... Rady Gminy Głowaczów z dnia .....

Zespół autorski zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów

Budplan Sp. z o.o.

ul. Kordeckiego 20, 04-327 Warszawa

tel./fax.: 22 870 42 62, e-mail: kontakt@budplan.net

Główny projektant:

mgr inż. Anna Bereś

Zagospodarowanie przestrzenne:

inż. Monika Nasiłowska

inż. Adam Potapowicz

inż. Agnieszka Szaniawska

mgr inż. Magda Walczewska

Środowisko przyrodnicze:

inż. Zuzanna Górecka-Gąbka

mgr inż. Aleksandra Kowalczyk

Spis treści

Cześć II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GŁOWACZÓW

I. PODSTAWOWE SZANSE I PROBLEMY ROZWOJU GMINY – WARUNKI RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU

- 1.1. W zakresie polityki przestrzennej państwa i województwa
- 1.2. W zakresie powiązań (relacji) zewnętrznych
- 1.3. W zakresie sfery społecznej
- 1.4. W zakresie sfery gospodarczej
- 1.5. W zakresie infrastruktury technicznej
- 1.6. W zakresie sfery ekologicznej
- 1.7. W zakresie sfery kulturowej

II. PODSTAWOWE CELE ROZWOJU GMINY

- 1.1. Podstawowe cele polityki przestrzennego zagospodarowania gminy wynikające z uwarunkowań

III. KIERUNKI I ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA GMINY

1. **PODSTAWOWE KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
KULTUROWEGO**
  - 1.1. Dobra kultury objęte ochroną prawną
  - 1.2. Podstawowe kierunki ochrony środowiska kulturowego
2. **PODSTAWOWE KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
PRZYRODNICZEGO**
  - 2.1. Obszary i obiekty objęte oraz wskazane do objęcia ochroną z tytułu przepisów szczególnych
  - 2.2. Podstawowe kierunki ochrony środowiska
  - 2.3. Zagrożenie środowiskowe
  - 2.4. Lokalne wartości środowiska przyrodniczego
3. **STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA**
  - 3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna
  - 3.2. Kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy
4. **KIERUNKI ROZWOJU PODSTAWOWYCH ELEMENTÓW
STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY**
  - 4.1. Kierunki rozwoju sieci osadniczej
    - 4.1.1. Obsługa ludności i wiodące funkcje jednostek osadniczych
    - 4.1.2. Obszary zabudowane i wskazane do zabudowy oraz zainwestowania turystyczno-wypoczynkowego

- 4.2. Kierunki rozwoju i zadania w zakresie komunikacji oraz infrastruktury technicznej – rozmieszczenie inwestycji celu publicznego
- 4.2.1. Kierunki rozwoju komunikacji oraz zadania dla realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych
- 4.2.2. Kierunki rozwoju podstawowych systemów infrastruktury oraz zadania dla realizacji celów publicznych
- 4.3. Kierunki rozwoju terenów otwartych
- 4.3.1. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- 4.3.2. Tereny systemu przyrodniczego

5. POLITYKA KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA GMINY – STANDARDY ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW

- 5.1. Podstawowe standardy zagospodarowania i użytkowania terenów zabudowanych i wskazanych do zabudowy oraz zagospodarowania turystyczno-wypoczynkowego
- 5.1.1. Ogólne standardy zagospodarowania i użytkowania terenów
- 5.1.2. Szczegółowe standardy zagospodarowania i użytkowania terenów
- 5.2. Podstawowe zasady zagospodarowania w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- 5.3. Podstawowe zasady gospodarowania w terenach systemu przyrodniczego
- 5.3.1. Polityka gospodarowania w terenach wyznaczonego systemu przyrodniczego
- 5.3.2. Polityka gospodarowania w terenach systemu przyrodniczego objętych ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych

IV. OBSZARY WSKAZANE DO OBJĘCIA SPORZĄDZENIEM MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

V. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

VI. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

VII. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

VIII. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

IX. OBSZARY ZDEGRADOWANE

X. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

XI. UZASADNIENIE I SYNTEZA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GŁOWACZÓW

I. PODSTAWOWE SZANSE I PROBLEMY ROZWOJU GMINY - WARUNKI RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU

Podstawowe problemy i szanse rozwoju gminy rozpoznane w ramach oceny stanu zagospodarowania przestrzennego jako warunki dla równoważenia rozwoju stanowią;

1.1 W zakresie polityki przestrzennej państwa i województwa

Szanse

- Wskazywany w „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” i przyjmowany w polityce państwa wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez zwiększanie udziału funkcji pozarolniczych na obszarach wiejskich oraz modernizację i budowę infrastruktury technicznej jako szczególnie istotnego elementu dla rozwoju gałęzi z otoczenia rolnictwa, w tym między innymi przetwórstwa rolno-spożywczego, turystyki i agroturystyki. W polityce państwa wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich wspierany jest między innymi przedakcesyjnymi funduszami pomocowymi: „SAPARD”- na modernizację rolnictwa i obszarów wiejskich; „ISPA”- na ochronę środowiska i transport; „PHARE”- na infrastrukturę społeczną; PHARE 2 - na politykę regionalną. Wdrażanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich ma istotne znaczenie dla gminy Głowaczów cechującej się występowaniem szczególnie korzystnych warunków krajobrazowo-przyrodniczych i klimatycznych dla rozwoju różnych form wypoczynku;
- Zapowiadane wdrażanie „paktu na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich”, w tym między innymi poprzez tworzenie warunków dla sukcesywnej poprawy struktury gospodarstw rolnych poprzez określenie warunków przechodzenia na rentę przy rezygnacji prowadzenia gospodarstwa rolnego poniżej 5,0 ha itp. Instrumenty polityki rolnej państwa mają szczególne znaczenie dla obszaru gminy Głowaczów z uwagi jej dominujący rolniczy charakter;
- Uznanie roli i funkcji osiedli wiejskich stanowiących siedziby ośrodków gminnych dla racjonalnej obsługi ludności i zaplecza rolniczego na szczeblu lokalnym jak również agroturystyki i rekreacji;
- Przyjęta w „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” wiodąca zasada równoważenia rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wartości przyrodniczych (ekorozwój).

Zachowanie i ochrona obszarów najcenniejszych przyrodniczo stanowiących elementy krajowej sieci ekologicznej o znaczeniu krajowym (ECONET-POLSKA) w obszarze gminy Głowaczów dotyczy przede wszystkim południowo-wschodnich jej obszarów przyrodniczo związanych z Puszcą Kozienicką (pomiędzy rzeką Radomką a obszarami puszczańskimi);

- Wskazywanie do wyłączenia z użytkowania rolniczego gleb nieprzydatnych do produkcji rolniczej. Przyjęty do wdrażania „Krajowy program zwiększania lesistości” obejmuje w obszarze subregionu radomskiego (dawnego województwa) planowane zalesienie około 20 000 ha o najniższej przydatności gleb dla rolnictwa (klasa VIz i VI). Elementy składowe tego programu stanowią między innymi gminne programy zwiększania lesistości.
W obszarze gminy Głowaczów planowane jest docelowo zalesienie ponad 2400 ha gruntów o najniższej przydatności do produkcji rolniczej (w przewadze kompleks żytni bardzo słaby);
- Wskazywana konieczność ochrony zasobowej i jakościowej wód powierzchniowych i podziemnych. Oznacza to potrzebę poprawy czystości wód rzeki Radomki oraz ochronę jakości wód podziemnych, w tym Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Nr 215 i 215 A „Subniecka Warszawska”, Nr 405 „Niecka Radomska” oraz 222 „Dolina Środkowej Wisły”; obejmujących północne i wschodnie obszary subregionu radomskiego, w tym znaczną część gminę Głowaczów;
- Wskazywana potrzeba obejmowania ochroną prawną obszarów cennych przyrodniczo. Dotyczy to między innymi doliny rzeki Radomki stanowiącej otulinę Kozienickiego Parku Krajobrazowego z planowanym utworzeniem zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Radomka” z uwagi na wyróżniające walory przyrodnicze i ornitologiczne;

Problemy (ograniczenia)

- Problemy adaptacyjne obszarów wiejskich do wielofunkcyjnego rozwoju przede wszystkim w zakresie tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem wymagające odpowiednich instrumentów polityki państwa oraz długookresowych nakładów kredytowo-finansowych;
- Niska opłacalność produkcji rolniczej wynikająca między innymi z rozdrobnionej struktury gospodarstw rolnych i tradycyjnych kierunków produkcji rolniczej oraz jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej przy występujących jednocześnie problemach organizacji zbytu płodów rolnych;

1.2 W zakresie powiązań (relacji) zewnętrznych

Szanse wynikające z położenia, powiązań infrastrukturalnych i przyrodniczych

- Wdrożona od 1 stycznia 1999 roku reforma samorządowa z wprowadzeniem „szczebla powiatowego” i „wojewódzkiego” prowadząca do integracji społeczności lokalnych i regionalnych oraz promocji i wspierania rozwoju regionalnego;
- Utrwalone powiązania społeczno-gospodarcze gminy z ośrodkami krajowymi i ponadlokalnymi: Warszawą - stolicą kraju i Mazowsza; Radomiem stanowiącym siedziby Delegatur Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkiego Województwa Mazowieckiego; Kozienicami - ośrodkiem powiatowym;
- Dostępność komunikacyjna gminy o której stanowi położenie gminy w ciągu utrzymanych w randze krajowej dróg Potworów-Białobrzegi-Głowaczów i Głowaczów-Kozienice oraz w ciągu drogi wojewódzkiej Warka-Grabów n/Pilicą-Głowaczów. Istotne znaczenie ma również położenie gminy w niedalekiej odległości od linii kolejowej Warszawa-Radom przechodzącej w odległości około 5 km od zachodnich granic gminy;
- Uzbrojenie gminy w systemy infrastruktury technicznej ponadlokalnej: kabel światłowodowy relacji Kozienice-Brzóza-Studzianki Pancerne; linie energetyczne przesyłowe 220 kV Kozienice-Rożki; 110 kV Kozienice-Warka;
- Położenie gminy w systemie doliny Radomki stanowiącej znaczący element sieci ekologicznej oraz jednocześnie otulinę Kozienickiego Parku Krajobrazowego;
- Wyróżniająca gminę atrakcyjność krajobrazowa i walory przyrodnicze wynikające z położenia w dolinie rzeki Radomki oraz na obrzeżu zwartych dużych kompleksów leśnych Puszczy Kozienickiej. Walory te w połączeniu z dobrą jakością podstawowych elementów środowiska (czyste powietrze, odpowiednia jakość wód, cisza) stanowiły o rozwoju funkcji wypoczynkowej o znaczeniu ponadlokalnym oraz warunkują dalszy rozwój tej funkcji, w tym agroturystyki;
- Włączenie obszaru gminy w system wytyczonych i oznakowanych szlaków turystycznych PTTK prowadzących przez miejsca i obszary godne poznania oraz opisywanie tych rejonów w powszechnie dostępnych wydawnictwach turystycznych;

- Położenie gminy w zasięgu zasobnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: Nr 215 „Subniecka Warszawska” obejmującego północne obszary subregionu radomskiego, w tym gminę Głowaczów, 215A „Subniecka Warszawska” - północne rejony gminy, Nr 405 „Niecka Radomska” - południowo-wschodnie obszary subregionu radomskiego do rzeki Radomki oraz Nr 222 „Dolina Środkowej Wisły” obejmującego dolinę Wisły, w tym wschodnie krańce obszaru gminy;

Problemy (ograniczenia)

- Utrzymujący się w powiecie kozienickim (podobnie jak w obszarze kraju) poziom bezrobocia kształtujący się w wielkościach: kraj - 12,1 %; powiat kozienicki - 13,0 %; gmina Głowaczów - 13,3 %;
- Zagrożenie powodziowe w dolinie rzeki Radomki związane z występowaniem określonych terenów zalewowych zagrożonych „wodą stuletnią” oraz ewentualną falą powodziową w wyniku awarii zapory na zbiorniku wodnym „Domaniów” (III strefa zagrożenia);
- Ujemny wpływ nieuporządkowanej gospodarki ściekowej gmin sąsiednich na jakość wód rzeki Radomki: w górnym biegu do ujścia rzeki Pacynki III klasa; od ujścia rzeki Pacynki do ujścia do Wisły, w tym w obszarze gminy - wody pozaklasowe (non);
- Ograniczenia dla uciążliwej działalności gospodarczej wynikające z występowania obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów szczególnych: otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego; obszary zasobowe Głównych Zbiorników Wód Podziemnych;

1.3 W zakresie sfery społecznej

Szanse

- Ukształtowane ośrodki obsługi ludności na poziomie lokalnym: gminny ośrodek administracyjno-usługowy w Głowaczowie zapewniający ludności gminy dobrą dostępność do podstawowych usług użyteczności publicznej, wyposażony w instytucje i placówki ochrony zdrowia, oświaty (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne), kultury, sportu, administracji samorządowej i specjalnej oraz podmioty handlowo-usługowe w sektorze prywatnym; ośrodek uzupełniający w Brzozie z usługami użyteczności publicznej w zakresie oświaty, ochrony zdrowia, kultury;
- Istniejące trwałe zainwestowanie oraz zasoby mieszkaniowe i mieszkaniowo-usługowe ze wskaźnikiem 287 mieszkań na 1000 ludności, z udziałem około 75 % trwałych, murowanych zasobów mieszkaniowych 2-3 izbowych;

- Historycznie ukształtowana sieć osadnicza z charakteryzującymi się wielowiekową historią miejscowości w dolinie rzeki Radomki, w tym Głowaczowem z prawami miejskimi w latach 1445-1869 oraz Brzózą;
- Współczesne w miarę równomiernie rozmieszczone osadnictwo gminy z 40 jednostkami sołectwami, z udziałem 40 % miejscowości powyżej 200 mieszkańców, w tym dwoma wyróżniającymi się dużymi jednostkami z liczbą ludności 800 M - Głowaczów i 1300 M - Brzóza;
- Istniejące trwałe zainwestowanie o charakterze wypoczynkowym obejmujące indywidualne budownictwo letniskowe i około 600 wydzielonych działek o charakterze letniskowym z ukształtowanymi rejonami koncentracji we wschodnich obszarach gminy (Brzóza, Wólka Brzózka, Rogożek, Chodków, Sewerynów, Maciejowice);
- Potencjalne możliwości dalszego rozwoju różnych form wypoczynku w określonych planem miejscowym terenach wskazanych dla potrzeb budownictwa rekreacyjnego w powiązaniu z istniejącą siecią jednostek osadniczych charakteryzujących się atrakcyjnym pod względem krajobrazowo-przyrodniczym położeniem w dolinie rzeki Radomki i obszarach pomiędzy Radomką a rozległymi kompleksami lasów Puszczy Kozienickiej na wschodzie;

Problemy (ograniczenia)

- Utrzymywanie się mało korzystnych procesów demograficznych: zmniejszanie zaludnienia gminy; znaczny udział ludności w wieku poprodukcyjnym (21 %); deformacje struktury płci (wskaźnik udziału liczby kobiet na 100 mężczyzn w wieku 20-39 lat, czyli okresie prokreacji wynoszący 81,5); zmniejszający się przyrost naturalny (+ 1,4 ‰);
- Utrzymywanie się niepokojących w skali kraju, powiatu i gminy zjawisk społecznych, przede wszystkim na rynku pracy (utajone bezrobocie na obszarach wiejskich, przy określonej stopie bezrobocia w gminie w wielkości 13,3 % i związane z tym ubożenie ludności);
- Zróżnicowany stan techniczny obiektów użyteczności publicznej wymagający dla podnoszenia standardów obsługi ludności sukcesywnej modernizacji, rozbudowy oraz budowy obiektu dla potrzeb gimnazjum;

1.4 W zakresie sfery gospodarczej

Szanse

- Występowanie w środkowych i południowych rejonach gminy kompleksów glebowo-rolniczych o dobrej w skali gminy przydatności do produkcji rolniczej z możliwością uprawy roślin rolniczych i warzywniczych (udział gleb klasy bonitacyjnej III i IV -32 %);
- Udział trwałych użytków zielonych stanowiący bazę dla rozwoju hodowli bydła wynoszący 14,6 % użytków rolnych;
- Prywatna własność ziemi z udziałem 95 % sektora prywatnego w zakresie władania użytkami rolnymi;
- Ukształtowane kierunki produkcji rolniczej: w produkcji zwierzęcej hodowla trzody chlewnej i bydła; w produkcji roślinnej uprawa zbóż, ziemniaków oraz uzupełniająco owoców jagodowych i warzyw;
- Istniejące podmioty gospodarcze rolnicze i pozarolnicze: 1500 indywidualnych gospodarstw rolnych; około 300 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sferze usługowo-produkcyjnej ze wskaźnikiem 37 podmiotów na 1000 mieszkańców, przy analogicznym wskaźniku dla subregionu radomskiego -35;
- Rozwijające się funkcje pozarolnicze w obszarze gminy o charakterze wypoczynkowym oparte o istniejące trwałe zainwestowanie budownictwem letniskowym (około 600 wydzielonych działek letniskowych w południowo-wschodnich rejonach gminy);

Problemy (ograniczenia)

- Przeważające w obszarze gminy średnie warunki naturalne do produkcji rolniczej (udział gleb klasy V i VI wynoszący 68 %);
- Rolniczy w przewadze charakter gospodarki gminy przy jednocześnie utrzymującej się od kilku lat niskiej opłacalności produkcji rolniczej wynikającej nie tylko z warunków naturalnych gminy dla rolnictwa i rozdrobnionej struktury gospodarstw rolnych ale również z mało sprzyjającej polityki państwa i występujących trudności w organizacji zbytu produkcji rolniczej;
- Brak stabilnej polityki rolnej państwa i skutecznego wdrażania zapowiadanych pakietowych rozwiązań prawnych (pakt na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, uregulowania w zakresie „grup producentów rolnych i ich związków”, „kontraktacji” itp.)

1.5 W zakresie infrastruktury technicznej

Szanse

- Dobrze rozwinięty układ komunikacyjny w obszarze gminy tworzony przez: drogę krajową Nr 48 (dawniej 740, 729, 731) Potworów-Białobrzegi-Głowaczów i Głowaczów-Kozienice o charakterze strategicznym; drogę wojewódzką Nr 73 i Warka-Grabów n/Pilicą-Głowaczów; dziesięć odcinków dróg powiatowych; dwadzieścia sześć odcinków dróg gminnych;
- Istniejące możliwości włączania się zainteresowanych użytkowników w funkcjonujący system łączności z centralami automatycznymi w Głowaczowie z zajętością 420 NN i pojemnością 480 NN oraz Brzozie z zajętością 450 NN i pojemnością 496 przy technicznych możliwościach dalszego zwiększenia modułów pojemności;
- Dobre warunki zasilania gminy w energię elektryczną zapewniające dostawę energii o właściwych parametrach oraz istniejące rezerwy mocy określane przez służby energetyczne na około 50 %;
- Wysoki stopień zwodociągowania gminy z długością ogólnej sieci rozdzielczej 77,4 km i ilością 1155 połączeń do budynków mieszkalnych (50 % zasobów mieszkaniowych gminy). Planowana rozbudowa i budowa nowych odcinków sieci obejmuje między innymi miejscowości: Jasieniec-Lipa, Mariampol, Cecylówka Głowaczewska, Dąbrówki Grabnowolskie, Bobrowniki, Łukawska Wola, Wólka Brzózka, Klementynów; w trakcie realizacji są połączenia wodociągowe Podmieście-Brzóza, Miejska Dąbrowa-Studnie, Stanisławów-Marianów;
- Funkcjonowanie jednej z nielicznych w obszarach wiejskich komunalnej oczyszczalni ścieków w Głowaczowie o przepustowości 200 m³/d, z długością sieci kanalizacyjnej 18,3 km w dwu największych pod względem zainwestowania i zaludnienia miejscowościach gminy, Głowaczowie-Leżenicach i Brzozie;
- Występowanie w północnych, wschodnich i południowo-wschodnich rejonach subregionu radomskiego poziomów wodonośnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, z zasięgiem obejmującym gminę Głowaczów, zapewniających możliwość pełnego zaopatrzenia w wodę ludności i rolnictwa gminy;
- Występowanie w obszarze gminy obiektów małej retencji (15 zbiorników) o funkcjach retencyjnych, przeciwpożarowych i gospodarczych oraz planowana dalsza realizacja programu małej retencji z modernizacją przede wszystkim dużego zespołu stawów rybnych w Grądach o łącznej powierzchni 62 ha;

Problemy (ograniczenia)

- Niedoinwestowanie dróg ponadlokalnych stanowiące powszechny problem w skali regionu, powiatu i gminy. W obszarze gminy odcinki dróg powiatowych wskazane do modernizacji występują między innymi w ciągach komunikacyjnych: 34 506 Brzóza-Radom; 34 502 Ryczywół-Brzóza; 34 504 Jasieniec-Leżenice; 34 505 Głowaczów-Lipskie Budy; 34 508 Cecylówka-do drogi Nr 34 506;
- Braki w infrastrukturze komunalnej obejmujące w obszarze gminy między innymi: brak urządzonego gminnego wysypiska śmieci w obszarze gminy; brak wyposażenia gminy w gaz przewodowy;
- Niedotrzymywane warunki napięciowe i ograniczenia w wydawaniu warunków technicznych zasilania (wtz) w miejscowościach: Helenów, Głowaczów GS, Głowaczów Cmentarz, Głowaczów Rzeczka, Brzóza Sokół, Brzóza Betoniarnia, Brzóza Kościół, Brzóza Przecinka, Wólka Brzózka II, Sewerynów;
- Ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z potrzeby zachowania określonych przepisami szczególnymi stref ochronnych i stref bezpieczeństwa dla przechodzących przez obszar gminy przesyłowych linii energetycznych 220 i 110 kV;

1.6 W zakresie sfery ekologicznej

Szanse wynikające z zasobów środowiska i walorów przyrodniczo-krajobrazowych dla gospodarczego rozwoju gminy

- Ukształtowanie terenu oraz warunki klimatyczno-zdrowotne nie stwarzające przeszkód dla lokalizacji budownictwa mieszkaniowego, usługowego, wypoczynkowego oraz organizacji produkcji rolniczej;
- Zasoby środowiska przyrodniczego, w tym przede wszystkim dobre gleby w środkowych i południowych rejonach gminy umożliwiające intensyfikację rozwoju produkcji rolniczej na tych obszarach;
- Występowanie w obszarze gminy udokumentowanych złóż surowców mineralnych: surowce ilaste ceramiki budowlanej - złoża „Mariampol”; kruszywo naturalne - złoża „Cecylówka”, „Wólka Brzózka” (w eksploatacji), „Brzóza”; węgle brunatne - złoża „Głowaczów”. Możliwość udokumentowania występujących złóż prognostycznych;

- Zasoby środowiska, w tym przede wszystkim zasoby leśne w północnej i Środkowo-Wschodniej części gminy oraz dobre warunki klimatyczne warunkujące rozwój funkcji wypoczynkowej w szczególności w środkowo-wschodnich oraz północnych rejonach gminy;
- Dobry stan środowiska potwierdzony jakością badanych podstawowych elementów zakresie czystości powietrza, wód podziemnych oraz hałasu ze wskaźnikami kształtującymi się znacząco poniżej obowiązujących norm jako dodatkowy istotny atut dla dalszego rozwoju funkcji wypoczynkowej;
- Atrakcyjność zasobów środowiska dla wypoczynku. Na urozmaicony i zróżnicowany krajobraz składają się: dolina rzeki Radomki, duże obszary leśne, bogactwo form geomorfologicznych, urozmaicona rzeźba terenu, różnorodność zbiorowisk roślinnych oraz mozaikowość w użytkowaniu terenu, dobre warunki klimatyczne, cisza i czyste powietrze;
- Cenne zasoby przyrodnicze z bogactwem świata roślinnego i zwierzęcego, w tym występowanie gatunków chronionych: 128 gatunków lęgowych, w tym 4 wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt o statusie gatunków narażonych na wyginięcie, 12 chronionych gatunków płazów, 3 gatunki gadów;
- Występowanie rozpoznanych terenów przyrodniczo-krajobrazowych objętych różnymi formami ochrony prawnej i przewidywanych do ochrony: Otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego (południowo-wschodnie obszary gminy); planowane utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Radomka”; planowane rozszerzanie ochrony indywidualnej (postulowane ustanowienie 6 użytków ekologicznych oraz 28 pomników przyrody);
- Sukcesywne dokumentowanie walorów środowiska przyrodniczego: opracowana „waloryzacja przyrodnicza obszaru gminy”;

Problemy (ograniczenia, zagrożenia)

- Zagrożenia powodziowe i wynikające stąd ograniczenia dla lokalizacji zabudowy kubaturowej w dolinie rzeki Radomki w określonych terenach zalewowych zagrożonych „wodą stuletnią”;
- Niezadawalająca czystość rzek przepływających przez obszar gminy jako wynik zrzutu ścieków poza obszarem gminy (pozaklasowa czystość wód Radomki w obszarze gminy Głowaczów);

- Ograniczenia dla prowadzenia działalności produkcyjnej mogącej pogorszyć stan środowiska wynikające z występowania określonych obszarów chronionych z tytułu przepisów szczególnych: obszary otuliny KPK, obszary zasobowe GZWP;
- Średnio korzystne naturalne własności gleb pod względem zasobności w wodę (około 45 % użytków rolnych charakteryzuje się okresowym lub stałym niedoborem wody);

1.7 W zakresie sfery kulturowej

Szanse

- Ukształtowane historycznie osadnictwo gminy w przewadze związane z doliną rzeki Radomki z prawami miejskimi Głowaczowa w latach 1445-1869 i zachowanym zabytkowym regularnym układem przestrzennym rejonu rynku tej miejscowości. Długowiekowa historia osadnictwa Brzózy i innych miejscowości w dolinie Radomki: Leżenice, Bobrowniki, Grądy, Rogożek, Chodków;
- Występowanie obiektów wpisanych do Centralnego Rejestru Decyzji Konserwatora Zabytków: kościół parafialny, park krajobrazowy i spichlerz murowany podworski w Brzózce; park krajobrazowy w Grądach;
- Występowanie innych obiektów zabytkowych oraz wyróżniających gminę miejsc pamięci narodowej z powszechnie znanym Pomnikiem Mauzoleum bitwy na przyczółku warecko-magnuszewskim w Studziankach Pancernych;

Problemy (ograniczenia)

- Potrzeba dokumentowania szczególnie cennych wartości środowiska kulturowego gminy, w tym między innymi opracowania studium historyczno-urbanistycznego miejscowości Głowaczów-Leżenice i Brzózy;

II. PODSTAWOWE CELE ROZWOJU GMINY

1.2 Podstawowe cele polityki przestrzennego zagospodarowania gminy wynikające z uwarunkowań rozwoju

Cele strategiczne

- Dążenie do efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego i harmonijnego rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w oparciu o możliwości jakie stwarzają:
istniejące i planowane zagospodarowanie uwzględniające racjonalne kształtowanie przestrzeni; *zasoby środowiska naturalnego* związane z położeniem gminy w systemie doliny Radomki oraz na obrzeżach Puszczy Kozienickiej i Stromieckiej, w tym dobre warunki naturalne gleb dla intensyfikacji produkcji rolniczej w obszarach środkowych oraz atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe dla dalszego rozwoju różnych form wypoczynku w obszarach środkowo-wschodnich gminy przy dodatkowych atutach dobrej jakości podstawowych badanych komponentów środowiska;
dostępność komunikacyjna gminy poprzez istniejący krajowy i wojewódzki układ drogowy;
- Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kultury materialnej oraz zachowanie i kształtowanie tożsamości (tradycji) gminy z uwzględnieniem wartości kulturowych wynikających z historycznie ukształtowanego osadnictwa w dolinie rzeki Radomki;
- Ochrona różnorodności przyrodniczej, zasobów biotycznych i abiotycznych środowiska naturalnego;

Cele podstawowe

- **Kierunki rozwoju sieci osadniczej**
  - Stymulowanie skoncentrowanego, wielofunkcyjnego rozwoju miejscowości gminnej Głowaczów jako głównego ośrodka usługowo-administracyjnego w skali gminy i turystyczno-krajoznawczego w skali regionu w funkcjonalno-przestrzennym powiązaniu z Brzózą jak również harmonijny rozwój pozostałych ukształtowanych jednostek osadniczych ze szczególną promocją budownictwa letniskowego i agroturystyki;

- **Kierunki rozwoju podstawowych systemów infrastruktury technicznej**

Komunikacja

- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz podniesienie standardu obsługi w zakresie komunikacji poszczególnych obszarów w obrębie gminy poprzez modernizację najważniejszych ciągów dróg powiatowych;

Telekomunikacja

- Zwiększenie możliwości przepływu informacji poprzez dalszy rozwój systemów łączności, w tym telekomunikacji;

Elektroenergetyka

- Poprawa pewności zasilania w energię elektryczną i utrzymanie właściwego stanu technicznego sieci;
- Tworzenie warunków dla zaopatrzenia gminy w gaz przewodowy oraz działania w kierunku poprawy funkcjonowania systemu zaopatrzenia w ciepło;

Gospodarka wodno-ściekowa

- Dalsza sukcesywna realizacja współdziałających systemów gospodarki wodno-ściekowej;
- Ograniczanie zagrożenia przeciwpowodziowego w dolinie Radomki;
- Poprawa warunków retencjonowania wód;

Gospodarka odpadami

- Utrzymanie czystości i porządku w obszarze gminy;

- **Kierunki zagospodarowania terenów otwartych**

- Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich z zachowaniem terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej o dobrych w skali gminy warunkach do utrwalania i intensyfikacji funkcji rolniczej w środkowej i południowej części gminy, w tym promowanie różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji integrowanej oraz uzupełniający rozwój wypoczynku i agroturystyki w obszarze gminy
- Zachowanie i poszerzanie ochrony oraz racjonalne wykorzystanie i kształtowanie terenów systemu przyrodniczego stanowiących elementy sieci ekologicznej w strukturze funkcjonalnej gminy prowadzące do „życia w harmonii z przyrodą” (podstawowa zasada polityki ekologicznej państwa);

III. KIERUNKI I ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA GMINY

1. PODSTAWOWE KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

1.1 Dobra kultury objęte ochroną

Obiekty objęte ochroną z tytułu ustawy z dnia 15 lutego o ochronie dóbr kultury (Dz. U. z 1999 r. Nr 98, poz.1150 - tekst jednolity)

Ustawa określa, że dobra kultury są bogactwem narodowym i winny być chronione przez wszystkich obywateli. Dobrem kultury w rozumieniu ustawy jest każdy przedmiot ruchomy lub nieruchomy, dawny lub współczesny, mający znaczenie dla dziedzictwa i rozwoju kulturalnego ze względu na wartość historyczną, naukową lub artystyczną. Celem ochrony dóbr kultury jest ich zachowanie oraz społecznie celowe wykorzystanie i udostępnianie.

Ochronie prawnej podlegają dobra kultury wpisane do rejestru zabytków.

Przedmiotem ochrony pod względem rzeczowym mogą być w szczególności: założenia urbanistyczne osiedli oraz krajobraz kulturowy, parki krajobrazowe, cmentarze; pamiątki historyczne jak pola bitew i miejsca upamiętnione walkami o niepodległość; obiekty archeologiczne;

W obszarze gminy Głowaczów ochronie w rozumieniu w/w ustawy podlegają:

- **Obiekty wpisane do Centralnego Rejestru Decyzji Konserwatora Zabytków**
  - **Brzóza:** Spichlerz murowany podworski z pol. XIX wieku – relikw dawnej zabudowy folwarcznej.
Decyzja Nr 384/A/88; data wpisu: 1998-05-15;
  - **Brzóza:** Park krajobrazowy z XVIII wieku z postulowaną strefą ochrony konserwatorskiej oraz ochrony ekologicznej i ochrony kompozycji widokowej - cały park z chronionymi lipami przy szosie kozienickiej (aleja ponad 300 drzew); Decyzja Nr 293/A/85; data wpisu: 1985-07-19.
  - **Brzóza:** Kościół parafialny pw.św. Bartłomieja oraz dzwonnica.
Decyzja Nr 34/A/80; data wpisu: 1980-04-25;
  - **Wólka Brzózka/Grądy:** Park Grądy - krajobrazowy (z aleją grabową i starymi dębami) z postulowaną strefą ochrony konserwatorskiej w dawnych granicach oraz strefą ochrony ekologicznej i ochrony kompozycji widokowej w granicach: północ-rzeka Radomka; wschód - ostatnia grobla; południe - droga Radom-Brzóza; zachód -kompleks łąk i bagien wsi Lewaszówka .Decyzja Nr 425/A/90; data wpisu: 1990 03-15;

- **Cmentarze zabytkowe**

- Cmentarz katolicki w Brzózcie;
- Cmentarz katolicki w Głowaczowie;
- Cmentarz żydowski w Głowaczowie;;

- **Miejsca pamięci narodowej**

- Studzianki Pancerne: Pomnik Mauzoleum bitwy na przyczółku warecko-magnuszewskim oraz mogiła zbiorowa;
- Lipa: Pomnik miejsce bitwy powstańców z 1863 roku;
- Głowaczów: cmentarz - mogiły żołnierzy września 1939 roku i żołnierzy poległych na przyczółku warecko-magnuszewskim w 1944 roku;
- Cecylówka: Pomnik Ku Czcii zamordowanych mieszkańców wsi;
- Chodków: Obelisk na pamiątkę walki mjr. „Hubala” i jego żołnierzy;
- Głowaczów: Obelisk Ku Czcii poległych mieszkańców gminy;
- Matyldzin: Pomnik zbiorowa mogiła żołnierzy 76 pp i 29 pa 1 1939 roku;

- **Historyczny układ przestrzenny Głowaczowa**

Głowaczów wyróżnia wielowiekowa historia osadnictwa z prawami miejskimi w latach 1445-1869. Zachowany zabytkowy układ przestrzenny miejscowości obejmuje „rejon rynku”. Rejon rynku posiada plan regularny: niemal wszystkie ulice są proste i przecinają się pod kątem prostym. Dwie główne trasy komunikacyjne wschód-zachód i północ południe przebiegają przez obszerny prostokątny rynek wzdłuż jego południowej i wschodniej pierzei. Prócz tych tras z rynku wybiegają 3 inne ulice, dzieląc na krótkie odcinki jego pierzeję zachodnią.

- **Stanowiska archeologiczne**

- Ignacówka: st.1 - ślady osadnictwa, okres nowożytny, wiek XVI;
- Grabnowola Kolonia: st.1 - ślady osadnictwa, późne średniowiecze, okres nowożytny, XV-XVI wiek;
- Studzianki Pancerne: st.1 - osada, wczesne średniowiecze, XII - XIII wiek; osada, okres nowożytny, XVI-XVII wiek;
- Studzianki Pancerne:st.2 - osada, kultura łużycka, epoka brązu?;
- Studzianki Pancerne:st.3 - ślady osadnictwa, okres rzymski?;
- Helenówek:st. 1 - epoka kamienia, wczesna epoka brązu;
- Cecylówka:st.6 - epoka żelaza;
- Cecylówka:st. 1 - cmentarzysko, kultura przeworska;
- Ursynów:st.1 - osada, wczesne średniowiecze, nowożytność;
- Ursynów:st.2 - ślad osadnictwa;
- Ursynów:st.3 - ślad osadnictwa;
- Ursynów:st.4 - ślad osadnictwa, osada, wczesne średniowiecze;

- Ursynów:st.5 -śląd osadnictwa, kultura przeworska;
- Marianów:st. 1 - osada, średniowiecze;
- Cecylówka.st.2- ślad osadnictwa, kultura łużycka;
- Marianów:st.2 -osada, średniowiecze;
- Marianów:st.3 -osada, średniowiecze;
- Marianów:st.4 - ślad osadnictwa, kultura łużycka, osada, średniowiecze;
- Przejazd:st. 1 - ślad osadnictwa;
- Przejazd:st.2 - osada, wczesne średniowiecze;
- Marianów:st.5 - ślad osadnictwa;
- Ursynów:st 6 - osada, wczesne średniowiecze, nowożytność;
- Ursynów:st.7 - ślad osadnictwa, kultura przeworska;
- Stawki: st.1 - cmentarzysko, kultura gr.klosz;
- Ignacówka:st. 1- ślad osadnictwa, epoka brązu/ w ep.żelaza;
- Ignacówka:st.2 - ślad osadnictwa, epoka brązu/ w ep.żelaza;
- Wólka Brzózka:st. 1- ślad osadnictwa, kultura grobów klosz.;
- Wólka Brzózka:st.2 - osada, kultura łużycka;
- Cecylówka:st. 1 - osada, kultura łużycka;
- Cecylówka: st.2- cmentarzysko, epoka brązu/ w ep.żelaza;
- Cecylówka:st.3 - osada ?, kultura łużycka i kultura gr. klosz.;
- Cecylówka:st.4 - ślad osadnictwa, kultura gr.klosz.;
- Cecylówka:st.5 - ślad osadnictwa, kultura gr.klosz.;
- Grądy:st.1 - cmentarzysko, kultura? gr.klosz, kultura przeworska; ślad osadnictwa, średniowiecze;
- Brzóza 13 - osada, kultura łużycka;
- Brzóza 10 - osada?,kultura łużycka/grobów klosz.;
- Brzóza 11 - osada, kultura grobów klosz/kultura przeworska;
- Leżenice: st.4 - osada?/cmentarzysko?, kultura grobów kolosz.;
- Rogożek:st.5 - osada, kultura przeworska, kultura grobów klosz.;
- Rogożek 4- osada, kultura przeworska; osada kultura łużycka;
- Rogożek 5- osada, kultura przeworska; osada kultura łużycka;
- Rogożek 6- osada, późne średniowiecze;
- Rogożek 7 - ślad osadnictwa, kultura grobów klosz.;
- Emilów 1 - ślad osadnictwa, średniowiecze;
- Emilów 2 - ślad osadnictwa, prehistoryczna?;
- Emilów 3 - ślad osadnictwa, kultura łużycka;
- Emilów 4 - ślad osadnictwa?,(w ep. żelaza);
- Michałów- ślad osadnictwa, średniowiecze;
- Leżenice 5 - osada prehistoryczna?, ślad osadnictwa, średniowiecze;
- Leżenice 6 - osada, średniowiecze;
- Leżenice 7 - ślad osadnictwa, prehistoryczna?, osada średniowiecze;
- Głowaczów 2 - ślad osadnictwa, późne średniowiecze;
- Głowaczów 3 - ślad osadnictwa, późne średniowiecze;
- Leżenice 1 -?;
- Leżenice 2 - ?, neolit;

- Leżenice 3 - ?, prehistoryczna;
- Rogożek 1 - ? paleolit?, neolit; ? kultura przeworska;
- Rogożek 2 - ?;
- Rogożek 3 - ?;
- Łukawa 1 - ślad osadnictwa, okres nowożytny XVIII-XIX wiek;
- Łukawa 2 - ślad osadnictwa, okres nowożytny XVII-XVIII wiek;
- Łukawa 3 - ślad osadnictwa, średniowiecze i okres nowożytny XVII-XVIII wiek;
- Przyłuśnia 1- ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych;
- Przyłuśnia 2- ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych;
- Miejska Dąbrowa 1- ślad osadnictwa, późne średniowiecze;
- Głowaczów 1 - osada, późne średniowiecze i okres nowożytny od XV do XVIII/XIX w.;
- Bobrowniki Podmieście 1- osada?, kultura grobów kloszowych i kultura przeworska?;
- Bobrowniki Podmieście 2 - ślad osadnictwa, średniowiecze;
- Bobrowniki Podmieście 3 - ślad osadnictwa, średniowiecze;
- Bobrowniki 1 - ślad osadnictwa, średniowiecze;
- Bobrowniki 2 - ślad osadnictwa, średniowiecze;
- Bobrowniki 3 - ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych;
- Bobrowniki 4 - cmentarzysko i osada, prawdopodobnie kultura łużycka, kultura grobów kloszowych i kultura przeworska, również średniowiecze;
- Bobrowniki 5 - osada, wczesne średniowiecze;
- Bobrowniki 6 - ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze;
- Bobrowniki 7 - ? średniowiecze, ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych;
- Bobrowniki 8 - osada, kultura grobów kloszowych;
- Bobrowniki 9 - ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych, osada?, kultura przeworska;
- Bobrowniki 10 - ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych;
- Bobrowniki 11 - ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych;
- Bobrowniki Podmieście 4 - ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych;
- Bobrowniki Podmieście 5 - charakter nieokreślony, epoka brązu do wczesnej epoki żelaza;
- Bobrowniki Podmieście 6 - ślad osadnictwa, epoka brązu do wczesnej epoki żelaza;
- Bobrowniki Podmieście 7 - osada?, epoka brązu?/wczesna epoka żelaza;
- Bobrowniki Podmieście 8 - osad, epoka brązu?/wczesna epoka żelaza;
- Bobrowniki 9 - osada, kultura grobów kloszowych i kultura przeworska;
- Bobrowniki Podmieście 10 - ślad osadnictwa, kultura łużycka?, osada, kultura grobów kloszowych;
- Brzóza 6 - osada, kultura łużycka;

- Brzóza 7 - osada ?, kultura łużycka;
- Brzóza 3 - cmentarzysko, osada?, kultura przeworska;
- Stara Brzóza 1 - cmentarzysko, kultura grobów kloszowych;
- Stara Brzóza 2 - ?, epoka brązu/ wczesna epoka żelaza;
- Brzóza 1: „Trawka” - cmentarzysko, kultura grobów kloszowych i kultura przeworska;
- Brzóza 2: „Sokół”- cmentarzysko i osada?, kultura przeworska;
- Brzóza 4: „podjenne”- krzemienica, brak chronologii;
- Brzóza 5: -osada?, brak chronologii (epoka brązu lub żelaza?);
- Brzóza Głogowa 1 - charakter nieokreślony, neolit?;
- Stara Brzóza 3 - ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza;
- Stara Brzóza 4- ślad osadnictwa, kultura grobów kloszowych?;
- Wólka Brzózka 1 - cmentarzysko, kultura łużycka;
- Brzóza Zarzeka 1- cmentarzysko, kultura grobów kloszowych, kultura przeworska;
- Brzóza 8- ślad osadnictwa, epoka brązu?/wczesna epoka żelaza;
- Rogożek 3 - osada, okres wpływów rzymskich, nowożytność XV-XVII wiek;
- Rogożek 5, 7 - ślad osadnictwa, nowożytność;
- Rogożek 6 - osada, okres wpływów rzymskich;
- Rogożek 4 - ślad osadnictwa, starożytność bliżej nieokreślona;
- Chodków 1 - ślad osadnictwa, XVII-XVIII w;
- Chodków 2, 3, 4, 5, 6 - ślad osadnictwa, późne średniowiecze - okres nowożytny;

1.2 Podstawowe kierunki ochrony środowiska kulturowego

Regulowane prawem kierunki ochrony i zasady kształtowania środowiska kulturowego w odniesieniu do dóbr kultury obszaru gminy Głowaczów winny obejmować między innymi:

- Zachowanie charakteru historycznego układu przestrzennego rejonu rynku miejscowości Głowaczów poprzez utrzymanie sieci dróg i placu rynkowego oraz wysokości zabudowy i zawartych w niej proporcji w stosunku do obudowanych przestrzeni;
- Ochronę krajobrazu kulturowego wsi, zespołów sakralnych, zespołów parkowych, miejsc pamięci narodowej, jak również harmonijne wpisywanie się w ten krajobraz z nową zabudową z zachowaniem istniejących we wsi zwyczajów lokalizowania budynków (kalenicowe, szczytowe) ;
- Współdziałanie władz samorządowych gminy oraz osób fizycznych i podmiotów gospodarczych w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego, ochrony zabytków oraz kształtowania zabudowy poprzez wpisywanie się z nową zabudową w nawiązaniu do otaczającej architektury i krajobrazu;

- Uzgadnianie ze służbami konserwatorskimi (Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków Województwa Mazowieckiego - Delegatura w Radomiu) wszelkich prac i robót przy obiektach określonych decyzjami konserwatorskimi jako zabytkowe oraz w rejonach występowania stanowisk archeologicznych. W przypadku odkrycia przedmiotu posiadającego cechy zabytku wskazane jest zabezpieczenie terenu oraz poinformowanie Zarządu Gminy i służb Konserwatora Zabytków;
- Utrzymywanie we właściwym stanie przez właścicieli i użytkowników obiektów kultury objętych ochroną prawną;
- Dbłość przez organy gminy o dobra kultury w obszarze gminy, podejmowanie działań ochronnych i zabezpieczających przed zniszczeniem obiektów zabytkowych w nagłych przypadkach oraz informowanie o takich przypadkach służb Konserwatora Zabytków;
- Zachowywanie poprzez niezbędną renowację i konserwację układów parków krajobrazowych w Brzózce, Wólce-Brzózkiej-Grądach z określonymi, postulowanymi do ochrony strefami ochrony konserwatorskiej w zakresie układu parków oraz ochrony ekologicznej i ochrony kompozycji widokowej (Brzóza: cały park w dawnych granicach z chronionymi lipami przy szosie kozienickiej -aleja ponad 300 drzew: Grądy - park w dawnych granicach, strefa ochrony ekologicznej i ochrony kompozycji widokowej w granicach: północ-rzeka Radomka; wschód -ostatnia grobla; południe - droga Radom-Brzóza; zachód -kompleks łąk i bagien wsi);
- Dalsze sukcesywne dokumentowanie środowiska kulturowego gminy ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości w dolinie Radomki, w tym przede wszystkim Głowaczowa i Brzózy (celowe studia historyczno-urbanistyczne);

2. PODSTAWOWE KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym uznaje ekorozwój za podstawę działań oraz ustalania zasad zagospodarowania obszarów. Ekorozwój oznacza trwały i zrównoważony rozwój czyli rozwój w harmonii z przyrodą.

Wysoka ranga problemu ochrony środowiska nadana została rezolucją ONZ podjętą 3 grudnia 1968 roku. W dokumentach ONZ zwracana jest szczególna uwaga na naturalne zasoby ziemi obejmujące powietrze, wodę, glebę florę i faunę, a zwłaszcza naturalne ekosystemy, które muszą być chronione dla przyszłych pokoleń poprzez staranne planowanie i odpowiednie zarządzanie.

Polska ratyfikując konwencje ONZ przyjęła na siebie zobowiązanie ochrony środowiska. Oddźwiękiem w polskim prawodawstwie są podstawowe regulacje prawne, a mianowicie:

- uchwała Senatu RP z dnia 4 listopada 1994 roku w sprawie polityki ekologicznej państwa;
- uchwała Sejmu RP z dnia 19 stycznia 1995 roku w sprawie polityki zrównoważonego rozwoju.

Racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi oraz ich ochrona przed degradacją jest podstawowym warunkiem realizacji zasad ekorozwoju.

Dla zachowania i utrzymania równowagi ekologicznej w obszarze gminy Głowaczów określono:

- obszary objęte i planowane do objęcia ochroną prawną jako „ruszt ekologiczny” struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- podstawowe kierunki ochrony środowiska w odniesieniu do podstawowych jego elementów;
- zagrożenia środowiskowe;
- lokalne wartości zasobów środowiska;

2.1. Obszary i obiekty objęte oraz wskazane do objęcia ochroną z tytułu przepisów szczególnych

2.1.1. Obszary i obiekty objęte ochroną prawną

- **Obszary i obiekty cenne przyrodniczo** objęte ochroną z tytułu ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U.Nr 114, poz.492 z późniejszymi zmianami)

Ochrona przyrody w rozumieniu ustawy oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników przyrody, w szczególności dziko występujących roślin i zwierząt oraz kompleksów przyrodniczych i ekosystemów.

Szczególne formy ochrony przyrody ustanowione w obszarze gminy stanowią:

- utworzenie parku krajobrazowego;
- wprowadzenie ochrony indywidualnej:
- **Kozienicki Park Krajobrazowy ze strefą ochronną parku (otuliną)**
Uchwała Nr XV/70/83 WRN w Radomiu z dnia 28.06.1983 r. w sprawie utworzenia Kozienickiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj. Radomskiego Nr 9, poz. 52); Rozporządzenie Wojewody Nr 17 z dnia 26.06. 1998 r w sprawie Kozienickiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Radomskiego Nr 15, poz. 107); Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie wykazu aktów prawa miejscowego wydanych przez dotychczasowych wojewodów: białkopodlaskiego, ciechanowskiego, ostrołęckiego, płockiego, radomskiego, siedleckiego, skierniewickiego, warszawskiego nadal obowiązujących na obszarze woj. mazowieckiego lub jego części (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 10, poz. 92).

Na obszarach objętych zmianą studium obowiązującą podstawą prawną określającą zasady gospodarowania na obszarze Kozienickiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną jest Rozporządzenie Nr 11 Wojewody Mazowieckiego z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie Kozienickiego Parku Krajobrazowego imienia Profesora Ryszarda Zręby.

Kozienicki Park Krajobrazowy ze strefą ochronną (otuliną) utworzony został „dla zachowania charakterystycznego, lokalnego krajobrazu przyrodniczo-geograficznego, znacznych obszarów naturalnych Puszczy Kozienickiej z występującymi na północnej granicy zasięgu: jodłą, jaworem i bukiem, tworzącymi z pozostałymi gatunkami drzewostany mieszane, zajmujące niezmienione siedliska leśne z bogatą roślinnością zieloną, ciekawym ukształtowaniem powierzchni i różnorodnym krajobrazem”.

Strefę ochronną parku (otulinę) utworzono „dla zabezpieczenia parku przed zniekształceniem, a jednocześnie dla zorganizowania zaplecza wypoczynkowo-rekreacyjnego parku” .

Granice KPK przylegają do obszaru gminy Głowaczów od strony południowo-wschodniej, a niewielki fragment parku w rejonie sołectwa Przejazd położony jest w obszarze gminy. Granica strefy ochronnej (otuliny) na terenie gminy Głowaczów prowadzi wzdłuż rzeki Radomki obejmując środkowo-wschodnie obszary gminy.

- *Obszary objęte zmianą studium znajdują się w granicach obszaru Natura 2000 – PLB140013 Ostoja Kozienicka*
Obszar specjalnej ochrony ptaków Ostoja Kozienicka PLB140013 wyznaczony został we wschodniej części gminy. Na terenie gminy Głowaczów granice tego obszaru pokrywają się z granicami dla otuliny

Kozienskiego Parku Krajobrazowego. Obszary objęte zmianą studium w całości położone są na obszarze Natura 2000 Ostoja Kozienska.

Na obszarze Natura 2000 Ostoja Kozienska występuje 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Łącznie na tym terenie występuje 200 gatunków ptaków (147 lęgowych).

Obszar specjalnej ochrony ptaków Ostoja Kozienska PLB140013 ustanowiony został w 2007 r. na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. 2007 nr 179 poz. 1275). Aktualnym aktem prawnym jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011, Nr. 25 poz. 133). Przedmiotem ochrony Ostoi Kozienskiej są gatunki ptaków wymienione w załączniku I Dyrektywy Ptasiej oraz ich naturalne siedliska.

Dla obszaru Natura 2000 Ostoja Kozienska ustanowiono plan zadań ochronnych (Zarządzenie Nr 13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Kozienska PLB140013), w którym dla objętych ochroną gatunków wyznaczono cele działań ochronnych m.in. utrzymywanie populacji lęgowych dzięki utrzymaniu otwartego charakteru siedlisk gatunków poprzez ekstensywne użytkowanie zbiorowisk łąkowych – wykaszanie w celu ochrony zanikających siedlisk ptaków, oraz uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i o uwarunkowaniach jego ochrony, a także podjęcie stosownych działań w oparciu o nowe dane.

W planie zadań ochronnych dla obszarów objętych zmianą studium nie wskazano działań ochronnych.

- **Ochrona indywidualna w drodze uznania za:**

użytki ekologiczne (Rozporządzenie Nr 50 Wojewody Radomskiego z dnia 27 listopada 1995 r.- Dz. Urz. Woj. Radomskiego Nr 28, poz. 169):

Teren zalewowy rzeki Radomki o powierzchni 1,39 ha stanowiący starorzecze, porośnięty podrostem jodłowo-dębowym z grupami olszy (poddz.6f - teren Nadleśnictwa Koziensice);

Bagno o powierzchni 0,60 ha porośnięte brzozą i olszą, okresowo zalewane wodą poddz. 70o - teren Nadleśnictwa Koziensice);

pomniki przyrody - lokalizacja obręb Studzianki 114d, Nadleśnictwo Dobieszyn:

Dąb szypułkowy, obwód 350 cm, wysokość 27 m, wiek 350 lat. Nr rej. woj. 403;

Dąb szypułkowy, obwód 320 cm, wysokość 27 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 404;

Dąb szypułkowy (dwójka), obwód 340, 380 cm, wysokość 25 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 405;

Dąb szypułkowy, obwód 310 cm, wysokość 25 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 406;

Dąb szypułkowy, obwód 370 cm, wysokość 26 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 407;

Dąb szypułkowy, obwód 370 cm, wysokość 27 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 408;

Dąb szypułkowy, obwód 410 cm, wysokość 27 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 409;

Dąb szypułkowy, obwód 340 cm, wysokość 26 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 410;

Dąb szypułkowy, obwód 380 cm, wysokość 27 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 411;

Dąb szypułkowy, obwód 430 cm, wysokość 26 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 412;

Dąb szypułkowy, obwód 330 cm, wysokość 28 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 413;

Dąb szypułkowy, obwód 300 cm, wysokość 24 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 414;

Dąb szypułkowy, obwód 320 cm, wysokość 25 m, wiek 250 lat. Nr rej. woj. 415;

Aleja 346 drzew: lipa drobnolistna i szerokolistna 327 szt. obwód 100-380 cm, kasztanowiec zwyczajny 14 szt. obwód 130-220 cm; jesion wyniosły 4 szt. obwód 180-220 cm; wiąz szypułkowy obwód 160 cm, wysokość śr. 23 m, wiek 150 lat, lokalizacja droga z Brzozy do Sewerynowa. Nr rej. woj. 555;

Jałowiec pospolity (6 pędów), obwód na wysokości 30 cm-100 cm, wysokość 9 m, wiek 80 lat, lokalizacja Maciejowice. Nr rej. woj. 556;

Grupa 18 drzew: dąb szypułkowy 16 szt. obwód 235-420 cm; jesion wyniosły obwód 275 cm; klon zwyczajny obwód 270 cm, wysokość śr. 19 m, wiek 150 lat, lokalizacja „Grądy” - park zabytkowy;

Klon, jawor, obwód 280 cm, wysokość 17 m, wiek 150 lat, lokalizacja Ursynów 58. Nr rej. woj. 558;

Klon, jawor, obwód 315 cm, wysokość 19 m, wiek 150 lat, lokalizacja Ursynów 58. Nr rej. woj. 559;

- **Obszary zasobów leśnych** objęte ochroną z tytułu ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz.U. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami)

Ustawa o lasach określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska. Podstawowym celem jest ochrona lasów ze względu na ich ważną rolę środowiskotwórczą, a także w utrzymaniu równowagi ekologicznej systemu przyrodniczego oraz

korzystnego wpływu na warunki życia człowieka. Ustawa wprowadza kategorię lasów szczególnie chronionych zwanych lasami ochronnymi. W obszarze gminy występują niektóre kategorie „lasów ochronnych” i są to: lasy wodochronne; lasy glebochronne; lasy uszkodzone na skutek działalności przemysłu.

- **Lasy szczególnie chronione**

Zarządzenie Nr 142 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 września 1996 r. w sprawie uznania lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Dobieszyn:

Lasy wodochronne ustanowione dla ochrony siedlisk wilgotnych w obrębie leśnym Studzianki: oddziały 105 cdgj, 149 jn, 134 cdf, 132 h-k, 73f, 52cj, 125 ag, 126h, 85abdf, 86 g-j, 114 cały, 115 cfghjk, 145b, 168d-p, 169g-j, 172abcj, 175 cały, 176h, 177A cały, 87 fgh, 148d;

Lasy glebochronne ustanowione dla ochrony gruntów piaszczystych w rejonie Leżenie: oddział 177 cały;

Zarządzenie Nr 78 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 czerwca 1996 r. w sprawie uznania lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Kozienice:

Lasy wodochronne olchowe o pow. 4,98 ustanowione w oddziale 66 bc;

oraz

Lasy (drzewostany) uszkodzone na skutek działalności przemysłu: Lasy Nadleśnictwa Kozienice położone w obszarze gminy Głowaczów znajdują się w I strefie uszkodzeń przemysłowych.

- **Obszary związane z zaopatrzeniem w wodę** objęte ochroną z tytułu ustawy z dnia 24 października 1974 r Prawo wodne oraz ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (odpowiednio Dz.U.Nr 38, poz. 230 z 1974 r. z późniejszymi zmianami; Dz.U.z 1995 r Nr 49, poz. 196 z późniejszymi zmianami) Ustawa o ochronie środowiska określa, że wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami. Prawo wodne wprowadza kategorię szczególnego korzystania z wód dozwolone na podstawie decyzji administracyjnej.

Obszar gminy Głowaczów położony jest w obszarach zasobowych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych podlegających ochronie.

Są to:

- **Główne Zbiorniki Wód Podziemnych**

Nr 215 „Subniecka Warszawska”

Obejmuje północne obszary subregionu radomskiego, w tym cały obszar gminy Głowaczów. Nie opracowana dokumentacja hydrogeologiczna;

Nr 215 A „Subniecka Warszawska”

Obejmuje również północne obszary subregionu radomskiego, w tym północne obszary gminy Głowaczów. Nie opracowana dokumentacja hydrogeologiczna;

Nr 405 „Niecka Radomska”

Obejmuje południowo-wschodnie obszary subregionu radomskiego do rzeki Radomki, a tym samym południowo-wschodnie tereny gminy Głowaczów. Nie opracowana dokumentacja hydrogeologiczna;

GZWP Nr 222 „Dolina Środkowej Wisły”

Decyzja Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Nr GK/kdh/BJ/013/6030/97 z dnia 15 grudnia 1997 roku - dokumentacja hydrogeologiczna:

Obejmuje w obszarze subregionu radomskiego dolinę Wisły (z wyjątkiem części południowo-środkowej) między innymi z granicą przebiegającą na wschodnich obrzeżach gminy Głowaczów jednocześnie obejmując jej północno-wschodnie rejony.

- Obszary ustanowionych stref ochrony ujęć wód podziemnych

W oparciu o przepisy Prawa wodnego w obszarze gminy ustanowione zostały strefy ochrony dla ujęć wód podziemnych:

Są to:

- Strefa ochrony bezpośredniej o wymiarach 7m x 20m dla ujęcia wód w miejscowości Lipa. Decyzja Wojewody Radomskiego Nr OS.III-W-6210/55/94 z dnia 20 grudnia 1994 r.;
- Strefa ochrony bezpośredniej o wymiarach 27m x 25m dla ujęcia wód w miejscowości Wólka Brzózka. Decyzja Wojewody Radomskiego Nr OS.III-W-6210/60/94 z dnia 30 grudnia 1994 r.;
- Strefa ochrony bezpośredniej o wymiarach 17m x 40m dla ujęcia wód w miejscowości Brzózka. Decyzja Wojewody Radomskiego Nr OS.III-W-6210/53/94 z dnia 19 grudnia 1994 r.; (studnia wyłączona z eksploatacji);
- Strefa ochrony bezpośredniej o promieniu 8 m oraz przewidywana do ustanowienia strefa ochrony pośredniej o szerokości 50 m dla ujęcia wód w miejscowości Miejska Dąbrowa. Decyzja Wojewody Radomskiego Nr OS.III-W-6210/2a/94 z dnia 31 stycznia 1994 r.;
- Strefa ochrony bezpośredniej o wymiarach 8 m x 23 m dla ujęcia wód w miejscowości Studnie. Decyzja Wojewody Radomskiego Nr OS.III-W-6210/54/94 z dnia 19 grudnia 1994 r.;

- Strefa ochrony bezpośredniej o wymiarach 23 m x 53 m dla ujęcia wód w miejscowości Głowaczów. Decyzja Wojewody Radomskiego Nr OS.III-W-6210/31/95;
- Strefa ochrony bezpośredniej o wymiarach 8 m x 10 m dla ujęcia wód w miejscowości Marianów;

- Strefa ochrony bezpośredniej o wymiarach 20 m x 25 m dla ujęcia wód w miejscowości Mała Wieś. Decyzja Wojewody Radomskiego Nr OS.III-W-6210/59/94 z dnia 30 grudnia 1994 r.;

W przedmiotowych decyzjach w oparciu o dokumentacje hydrogeologiczne dla poszczególnych ujęć, z wyjątkiem ujęcia w Miejskiej Dąbrowie, stwierdzone zostało, że „nie zachodzi potrzeba wyznaczenia terenu strefy ochrony pośredniej”. Postulowane jest natomiast ustanowienie strefy ochrony pośredniej o szerokości 50 m dla ujęcia wód podziemnych w Miejskiej Dąbrowie.

- **Obszary złóż surowców mineralnych** objęte ochroną z tytułu ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.Nr 27, poz.96)

Ustawa tworzy podstawy przede wszystkim dla działalności gospodarczej związanej z wydobywaniem kopalin wraz z zapewnieniem maksymalnej skuteczności w ograniczaniu ujemnych skutków tej działalności.

W obszarze gminy występują udokumentowane i prognostyczne zasoby surowców mineralnych.

- **Udokumentowane złoża surowców mineralnych:**

Surowce ilaste ceramiki budowlanej

złożo „Mariampol” (iły, łupki) - zasoby około 5730 tys. m³. Złożo nieeksploatowane;

Kruszywo naturalne

złożo „Cecylówka” (piaski) - powierzchnia około 100 ha, zasoby 12 000 tys. ton;

złożo „Wólka Brzózka” (piaski) - zasoby około 120 tys. ton. Złożo eksploatowane. Powierzchnia określonego obszaru górniczego wynosi 21 830 m², terenu górniczego - 46140 m².

złożo „Brzóza” (żwir, pospółki) - zasoby około 500 tys. ton;

Węgle brunatne

złożo „Głowaczów” (węgiel brunatny) - zasoby około 76 300 tys. ton. Strop pokładu węgla zalega na głębokości 4,7-49 m. Miąższość złoża wynosi 0-8,3 m. Złożo nie jest eksploatowane, występuje na obszarze 23,2 km, z tego w połowie w obszarze gminy Jastrzębia;

- **Tereny i obszary górnicze**

Dla złoża kruszywa naturalnego „Wólka Brzózka” będącego w eksploatacji określony został teren górniczy o powierzchni 46 140 m² i obszar górniczy o powierzchni 21 839 m².

- **Zasoby gruntów rolnych i leśnych** objęte ochroną z tytułu ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz.78)

Ustawa wprowadza poważne ograniczenia w zmianie przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Zmiana przeznaczenia na inne cele gruntów rolnych o wysokiej i dobrej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz gruntów leśnych wymaga uzyskania zgody w trybie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla:

- gleb klasy III o zwartym obszarze przekraczającym 0.5 ha - zgoda Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (w obszarze gminy gleby klasy III zajmują około 400 ha);
- gleb klasy IV o zwartym obszarze przekraczającego 1.0 ha - zgoda Wojewody (w obszarze gminy gleby klasy IV zajmują około 3400 ha);
- gleb pochodzenia organicznego (gleby torfowe i murszowe)- zgoda Wojewody;
- gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - zgoda Ministra Ochrony Środowiska Zasobów naturalnych i Leśnictwa (w obszarze gminy lasy SP zajmują około 3000 ha);
- gruntów leśnych pozostałych - zgoda Wojewody (w obszarze gminy lasy prywatne zajmują około 3400 ha);

2.1.2. Obszary i obiekty planowane do objęcia ochroną z tytułu przepisów szczególnych

- **Obszary i obiekty cenne przyrodniczo planowane do objęcia ochroną** z tytułu ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U.Nr 114, poz.492 z późniejszymi zmianami)

Szczególne formy ochrony przyrody w obszarze gminy stanowić będzie planowane wprowadzanie ochrony indywidualnej, w zgodności z opracowaną waloryzacją przyrodniczą, w drodze uznania za:

pomniki przyrody pojedynczych obiektów przyrody żywej;

użytki ekologiczne fragmentów pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk stanowiących w przewadze naturalne śródpolne i śródleśne „oczka wodne” ;

zespół przyrodniczo-krajobrazowy części doliny rzeki Radomki dla ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i zachowania jego wartości estetycznych;

Planowane formy ochrony indywidualnej w obszarze gminy

- **Pomniki przyrody**

Dąb szypułkowy, obwód 340 cm, wysokość 17 m, lokalizacja na prywatnej posesji w Moniochach - własność prywatna;

Wierzba (głowiasta), obwód 400 cm, wysokość 10 m, lokalizacja na prywatnej posesji w Bobrownikach - własność prywatna;

Lipa drobnolistna, obwód 320 cm, wysokość 18 m, lokalizacja w rejonie Brzozy przy drodze Głowaczów-Kozienice;

Lipa drobnolistna, obwód 280 cm, wysokość 16 m, lokalizacja w Stanisławowie i przy drodze publicznej- własność prywatna;

Drzewa zlokalizowane w parku zabytkowym w Brzozie – własność Urzędu Gminy:

Jesion, obwód 295 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 330 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 340 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 350 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 360 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 360 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 365 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 380 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 380 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 380 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 400 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 400 cm, wysokość 18 m;

Jesion, obwód 425 cm, wysokość 18 m;

Topola biała, obwód 570 cm, wysokość 20;

Topola biała, obwód 440 cm, wysokość 20;

Topola biała, obwód 410 cm, wysokość 20;

Topola biała, obwód 470 cm, wysokość 20;

Topola biała, obwód 660 cm, wysokość 22;

Lipa drobnolistna, obwód 380 cm, wysokość 18 m;

Buk zwyczajny, obwód 300 cm, wysokość 18 m;

Kasztanowiec, obwód 330 cm, wysokość 18 m;

Dąb czerwony, obwód 400 cm, wysokość 14 m;

Sosna wejmutka, obwód 270 cm, wysokość 18 m;

Daglezja, obwód 300 cm, wysokość 20 m;

- **Użytki ekologiczne**

„**Grądy**” - kompleks podworskich zdegradowanych stawów rybnych w Grądach o powierzchni około 60 ha. Obszar porośnięty roślinnością szuwarową (trzcina, pałka, sit), wierzbami oraz samosiewem olszy i brzozy. Miejsce lęgów wielu rzadkich gatunków ptaków jak również miejsce żerowania i odpoczynku ptaków przelotnych;

„**Marianów**” - staw porośnięty roślinnością szuwarową z fragmentem podmokłego martwego zagajnika brzozowego. Miejsce gniazdowania, żerowania i odpoczynku ptaków oraz miejsce licznego rozrodu płazów;

„Miejska Dąbrowa” - śródpolny staw otoczony zadrzewieniem z brzozy, wierzby, osiki i olszy. Miejsce gniazdowania ptaków, ssaków, płazów i wążek;

„Stawki” - śródleśne obniżenie terenu położone u podnóża wydmy na skraju lasu i łąk, z fragmentami odkrytej wody tworzącej niegdyś rozległy staw. Występuje bujna roślinność szuwarowa, gniazdują ptaki, są miejsca rozrodu płazów, licznie występują wążki;

„Zapole” - dwa śródleśne stawy bezpośrednio otoczone zadrzewieniem brzozy, wierzby, olszy i osiki. Miejsce występowania roślinności szuwarowej, gniazdowania ptaków, występowania płazów i wążek;

„Źródło-Stawki” - dwa niewielkie wąwozy z licznymi źródłami położone w otoczeniu drzewostanu sosnowego;

- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Radomka”**

Postulowane utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego doliny rzeki Radomki pod nazwą „Radomka” obejmuje fragment doliny od drogi Głowaczów-Kozienice w rejonie Brzozy w kierunku północno-wschodnim do granic gminy. Tak określony obszar stanowi fragment naturalnej doliny z meandrującą rzeką i starorzeczami, z licznymi stanowiskami lęgowymi ptaków i owadów, bogatą oraz zróżnicowaną florą i fauną, terenami zalewowymi i ustanowionymi lasami wodochronnymi.

- **Obszary związane z zaopatrzeniem w wodę planowane do objęcia ochroną** z tytułu ustawy z dnia 24 października 1974 r. Prawo wodne oraz ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (odpowiednio Dz.U.Nr 38, poz. 230 z 1974 r. z późniejszymi zmianami; Dz.U.z 1995 r Nr 49, poz. 196 z późniejszymi zmianami)

Wdrażane formy ochrony dotyczyć winny obszarów zasobowych wód podziemnych, a mianowicie:

- **Planowane strefy ochrony ujęć wód podziemnych**

Strefa ochrony pośredniej o szerokości 50 m dla ujęcia wód podziemnych w miejscowości Miejska Dąbrowa, (zobowiązane zawarte w Decyzji Wojewody Radomskiego Nr OS.III-W-6210/2a/94 z dnia 31 stycznia 1994 r).;

- **Ochrona obszarów zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych**

Celowe jest dążenie do spowodowania opracowania przez upoważnione służby hydrogeologiczne dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP Nr 215 i 215 A „Subniecka Warszawska” oraz Nr 405 „Niecka Radomska”;

2.2. Podstawowe kierunki ochrony środowiska

Główne kierunki ochrony środowiska określa Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz.U z 1995 r Nr 49, poz. 196 z późniejszymi zmianami).

Ustawa wprowadza warunki i zasady racjonalnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi środowiska polegające generalnie na:

- korzystaniu z zasobów tylko w zakresie uzasadnionym interesem społecznym;
- zapewnienie pierwszeństwa przedsięwzięciom umożliwiającym oszczędne wykorzystanie zasobów, zwłaszcza w drodze powtórnego i wielokrotnego ich wykorzystania w procesach gospodarczych;
- niepogarszaniu stanu środowiska;

Podstawowe kierunki ochrony środowiska określone w rozdziale II w/w ustawy dotyczą ochrony

- powierzchni ziemi i kopalin;
- wód;
- powietrza;
- świata roślinnego i zwierzęcego;
- walorów krajobrazowych i wypoczynkowych środowiska;

Regulowane prawem kierunki ochrony środowiska przyrodniczego w odniesieniu do zasobów obszaru gminy Głowaczów obejmować winny między innymi:

- **W zakresie ochrony powierzchni ziemi oraz kopalin**

Ochrona ziemi łącznie z glebą i rzeźbą terenu i zapobieganie oraz przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom poprzez między innymi.

- Nie przeznaczanie gruntów rolnych wysokiej jakości na cele nierolnicze oraz gruntów leśnych na cele inwestycyjne;
- Zapobieganie procesom erozji gleb i rzeźby w obrębie terenów o dużych spadkach poprzez nieodsłanianie zboczy i zadrzewianie stoków (północna krawędź doliny rzeki Radomki oraz krawędzie jej dopływów);

- Zachowywanie wartości użytkowych terenów bagiennych, podmokłych, gleb organicznych występujących w obszarze gminy (liczne śródpolne i śródleśne oczka wodne w części planowane do uznania za użytki ekologiczne, gleby organiczne występujące w obrębie dolin rzecznych);
- Stosowanie środków chemicznych i biologicznych związanych z rolniczym lub leśnym użytkowaniem w ilościach i w sposób nienaruszający równowagi przyrodniczej oraz zachowywanie przy ich stosowaniu określonej ustawowymi przepisami odległości 20 m od budynków mieszkalnych i zabudowań inwentarskich, wód powierzchniowych, dróg publicznych;
- Uwzględnianie w działalności wydobywczej złóż surowców mineralnych faktu nieodnawialności zasobów. Obowiązek racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopalin oraz prowadzenie rekultywacji ciąży na podmiotach gospodarczych eksploatujących złoża. Dotyczy to również respektowania obowiązujących przepisów w tym zakresie określonych ustawowo: prawo geologiczne i górnicze, ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, prawo budowlane, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, prawo wodne, ustawa o lasach, ustawa o ochronie przyrody.
- Prowadzenie rekultywacji istniejących wyrobisk poeksploatacyjnych na terenie gminy (około 50 odkrywek o powierzchni ponad 0,2 ha przeznaczonych do rekultywacji głównie przez zalesienie lub przywrócenie charakteru rolnego);
- Prowadzenie prac dokumentacyjnych w odniesieniu do obszarów prognostycznych złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej i kruszywa naturalnego określonych w opracowanej dla obszaru gminy „Inwentaryzacji złóż surowców mineralnych i możliwości ich wykorzystania na potrzeby lokalne”;

- **W zakresie ochrony wód**

Ochrona zasobów i jakości wód powierzchniowych oraz podziemnych poprzez między innymi.

- Racjonalne gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi oraz zapobieganie lub przeciwdziałanie naruszeniom równowagi przyrodniczej i wywoływaniom w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, roślin i zwierząt poprzez dążenie do:

likwidacji źródeł zagrożeń jakości wód podziemnych i powierzchniowych drogą dalszego porządkowania gospodarki wodno-ściekowej oraz likwidacji nieszczelnych szamb;
poprawy czystości rzek przepływających przez teren gminy (rz. Radomka - w obszarze gminy wody pozaklasowe non, planowana - I klasa czystości wód);

- Ochrona ilościowa i jakościowa wód podziemnych i powierzchniowych poprzez: zwiększanie retencyjności środowiska przyrodniczego drogą realizacji programu małej retencji w zlewni rzeki Radomki; zalesianie terenów źródłiskowych rzek i potoków, wododziałowych, piasków i wydm piaszczystych, stromych stoków, terenów poeksploatacyjnych; urządzenie terenów zielonych o różnych funkcjach;
- Szczególna ochrona wód podziemnych i zachowanie wysokiej jakości wód podziemnych GZWP Nr 215 A i 215 „Subniecka Warszawska, Nr 405 „Niecka Radomska” oraz Nr 222 „Dolina Środkowej Wisły” (klasa Ib) poprzez niedopuszczanie do zanieczyszczenia wód oraz zapobieganie i przeciwdziałanie szkodliwym wpływom na obszary ich zasilania;

- **W zakresie ochrony powietrza**

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem poprzez między innymi:

- Zachowanie utrzymujących się w obszarze gminy znacząco poniżej normy stężeń głównych zanieczyszczeń powietrza (pyłu zawieszonego, stężeń dwutlenku siarki, stężeń dwutlenku azotu);
- Stosowanie w prowadzonej działalności produkcyjnej technologii i środków technicznych chroniących powietrze przed zanieczyszczeniem;
- Zapobieganie powstawaniu, ograniczanie i eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających, które mogą ujemnie wpływać na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub powodować inne szkody w środowisku;

- **W zakresie ochrony świata roślinnego i zwierzęcego**

Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego poprzez między innymi:

- Racjonalne korzystanie z zasobów świata roślinnego i zwierzęcego oraz stwarzanie warunków do ich odtwarzania w sposób zapewniający utrzymanie równowagi przyrodniczej;

- Zachowywanie dużych ekosystemów leśnych w północnej i środkowo-wschodniej części gminy jako znaczących zasobów biotycznych środowiska warunkujących zachowanie bioróżnorodności środowiska o korzystnym wpływie na równowagę przyrodniczą oraz służących zaspakajaniu potrzeb ludzi w zakresie wypoczynku;
- Prowadzenie polityki ochrony lasów ze szczególnym uwzględnieniem lasów szczególnie chronionych: „wodochronnych” ustanowionych dla ochrony siedlisk wilgotnych w bezodpływowych zagłębieniach w północnej części gminy oraz lasów nadrzecznych w dolinie Radomki w rejonie miejscowości Rogożek i Chodków; glebochronnych ustanowionych dla ochrony gruntów piaszczystych w rejonie Leżenie;
- Sukcesywne wdrażanie opracowanego i zatwierdzonego programu „granica polno-leśna” z planowanym zalesieniem około 2400 ha przede wszystkim gleb kompleksu żytniego bardzo słabego;
- Zachowywanie bogactwa świata ptaków i zwierząt udokumentowanego w „Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Głowaczów”. W obszarze gminy inwentaryzowane jest 149 gatunków ptaków, w tym wśród nich 129 to gatunki lęgowe. 4 gatunki wpisane zostało do „Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt” o statusie gatunków narażonych na wyginięcie - bąk, kropiatka, zielonka, kraska. Na terenie gminy stwierdzono występowanie 12 gatunków chronionych płazów, 3 gatunki chronione gadów, 13 gatunków motyli, w tym 2 objętych ochroną prawną- paż królowej oraz mieniak tęczowiec;
- Ochrona pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania zasobów genowych i typów środowisk, w tym przede wszystkim występujących w obszarze gminy licznych śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych z zadrzewieniami jako miejsc gniazdowania, żerowania i odpoczynku ptaków oraz rozrodu płazów (postulowane do ustanowienia użytki ekologiczne „Grądy”, „Marianów”, „Miejska Dąbrowa”, „Stawki”, „Zapole”, „Źródło Stawki”);
- Zachowywanie, powiększanie i ochrona zbiorowisk łąkowo-pastwiskowych i szuwarowo-torfowiskowych, stororzeczy, z uwagi na ich walory biocenotyczne oraz naturalne właściwości retencji;

- **W zakresie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych środowiska**

Ochrona walorów krajobrazowych środowiska, jego zachowanie, kształtowanie lub odtwarzanie poprzez między innymi:

- Zachowywanie elementów cennych przyrodniczo w obszarze gminy tworzących spójny przestrzennie system przyrodniczy stanowiący elementy sieci ekologicznej: obszar węzłowy Puszczy Kozienickiej o znaczeniu krajowym; dolina rzeki Radomki i Lasy Dobieszyńskie o znaczeniu regionalnym;
- Zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych oraz poszerzenie ochrony prawnej:
strefa ochronna (otulina) Kozienickiego Parku Krajobrazowego obejmująca środkowo-wschodnie obszary gminy;
zachowanie i wprowadzanie ochrony indywidualnej: 18 obiektów uznane za pomniki przyrody, 2 obiekty uznane za użytki ekologiczne, planowane uznanie za pomniki przyrody 28 obiektów przyrody żywej, uznanie za użytki ekologiczne pozostałości naturalnych ekosystemów - 6 obiektów: „Grądy”, „Marianów”, „Miejska Dąbrowa”, „Stawki”, „Zapole”, „Źródło Stawki”;
wyznaczenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Radomka” dla ochrony wyjątkowych fragmentów krajobrazu naturalnego doliny Radomki;
- Zachowywanie obszarów zwartych dużych kompleksów leśnych jako istotnego elementu krajobrazu oraz systemu przyrodniczego;
- Zachowywanie wyróżniających elementów krajobrazu gminy stanowiących często obiekty zabytkowej architektury np. kapliczki przydrożne, miejsca pamięci narodowej, zbiorniki wodne itp.;
- Zachowywanie mozaikowatości krajobrazu gminy oraz zagospodarowywanie punktów widokowych;
- Zachowanie i uzupełnianie zadrzewień przyzagrodowych, przydrożnych, przywodnych, jako „buforów środowiskowych” wpływających korzystnie na klimat i krajobraz gminy. Wprowadzanie nowych zadrzewień w odniesieniu do agrosystemów rolniczych charakteryzujących się niską stabilnością przyrodniczą i podatnych na utratę równowagi przyrodniczej;

2.3. Zagrożenia środowiskowe

Zagrożenia dla środowiska wyniknąć mogą z występowania obiektów mogących pogorszyć stan środowiska oraz z działalności człowieka i mogą odnosić się do jednego lub wielu komponentów środowiska.

W obszarze gminy Głowaczów mogą to być:

- **Obiekty mogące pogorszyć stan środowiska**

(Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998 roku w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań, jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji (Dz.U. 93, poz.589).

Obiekty (inwestycje) określane w w/w Rozporządzeniu jako „mogące pogorszyć stan środowiska” w odniesieniu do obszaru gminy stanowią: linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 do 220 kV: dotyczy linii elektroenergetycznych 220 kV relacji Kozienice-Rożki oraz 110 kV relacji Kozienice-Warka i Radom Północ-Dobieszyn; drogi krajowe i wojewódzkie: dotyczy ciągu drogi krajowej Nr 48 (dawniej Nr 729 i 731) Białobrzegi-Głowaczów-Kozienice oraz drogi wojewódzkiej Nr 731 Potycz-Warka-Grabów n/Pilicą-Głowaczów; stacje paliw płynnych: dotyczy stacji benzynowych w Głowaczowie (2 obiekty);

- **Obszary zagrożenia powodziowego - tereny doliny Radomki**

Dla rzeki Radomki przepływającej przez środkowo-wschodnie obszary gminy zostały określone „tereny zalewowe zagrożone wodą stuletnią” (graficznie określone w rysunku „studium”). W obszarze gminy obejmują tereny użytków zielonych z istniejącymi łąkami i pastwiskami. W terenach zalewowych obowiązuje ograniczenie lokalizacji obiektów kubaturowych z wyjątkiem budowli hydrotechnicznych.

W środkowym odcinku rzeki Radomki znajduje się w końcowej fazie budowy wielozadaniowy zbiornik wodny o powierzchni około 500 ha, z zaporą wodną w obszarze gminy Przytyk, realizowany między innymi dla ochrony przeciwpowodziowej doliny rzeki Radomki poniżej zapory, przez przechwytywanie szczytu fali powodziowej (około 40 km od gminy Głowaczów).

Obszaru gminy Głowaczów dotyczyć mogą ewentualne skutki awarii zbiornika „Domaniów”. Opracowanie Hydroprojektu Warszawa (1998 r.) „Prognoza fali powodziowej w wyniku przerwania zapory, zasięgu fali niszczącej, obszaru ograniczonej zabudowy, systemu ostrzegania i zasad postępowania w przypadku awarii zapory” określa

trzy strefy zagrożenia, a mianowicie:

I strefa zagrożenia - długość 3,3 km doliny poniżej zapory czołowej;

II strefa zagrożenia - długość 6,0 km doliny poniżej zapory czołowej, do miejscowości Przytyk;

III strefa zagrożenia - długość 40 km doliny poniżej zapory czołowej, do miejscowości **Rogożek** w obszarze gminy Głowaczów;

Przedmiotowe opracowanie wykonane na zlecenie WZMiUW w Radomiu określa, że skutki zejścia fali awaryjnej w dalszym, niższej położonym odcinku doliny rzeki Radomki nie odbiegają od skutków powodzi określanych jako „woda stuletnia”.

Tereny zalewowe zagrożone „wodą stuletnią” oraz „ewentualną falą awaryjną” w dolinie rzeki Radomki, w obszarze gminy Głowaczów graficznie określono w rysunku „studium”.

- **Inne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego gminy**

Zagrożenia dla wysokiej jakości wód podziemnych wynikające między innymi z:

częściowego systemu kanalizacyjnego i występowania „infiltracyjnych” szamb: 18,3 km sieci kanalizacyjnej przy 77,4 km sieci wodociągowej w obszarze gminy;

braku zorganizowanej gospodarki odpadami oraz występowania „dzikich” wysypisk śmieci;

Zagrożenia dla czystości wód powierzchniowych rzeki Radomki głównie ściekami komunalnymi z miasta Radomia poprzez rzekę Mleczną, skutkujące wodami pozaklasowymi non w obszarze gminy;

Zagrożenia dla warunków wodnych ze strony melioracji z uwagi na brak bieżącej konserwacji urządzeń hydrotechnicznych;

Procesy erozyjne (spęływanie i osuwanie się gruntu) na które narażone są tereny o większych spadkach głównie w strefie krawędziowej doliny Radomki;

- **Nadzwyczajne zagrożenia środowiska (nzś)**

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska związane są z możliwością awarii w transporcie drogowym i kolejowym oraz wydostaniem się na zewnątrz substancji niebezpiecznych i toksycznych o właściwościach palnych i wybuchowych.

Drogami o charakterze ponadlokalnym (o znaczeniu strategicznym) przechodzącymi przez obszar gminy przewożone są między innymi substancje takie jak: etylina, gazy płynne, oleje napędowe i opałowe. Obiektami stacjonarnymi z którymi może być związane nadzwyczajne zagrożenie środowiska są stacje benzynowe w Głowaczowie.

2.4. Lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego

- **Zasoby abiotyczne**

- **Rzeźba terenu**

Obszar gminy Głowaczów położony jest w obrębie Równiny Kozienickiej wchodzącej w skład nizin środkowopolskich (środkowomazowieckich). Wyróżniającym elementem krajobrazu i rzeźby terenu jest dolina Radomki przechodząca z południowego zachodu w kierunku północno-wschodnim. Na wschód i zachód od doliny Radomki teren gminy łagodnie wznosi się osiągając charakterystyczne wysokości nad poziom morza: 149 m na wschód od Radomki oraz 156 m na zachód od Radomki w Miejskiej Dąbrowie.

Formy geomorfologiczne w obszarze gminy to: przeważające obszary wysoczyznowe o wysokościach od 120 do 150 m; zagłębienia bezodpływowe w północnej części; niewielkie formy wydmowe w południowo-wschodnich rejonach; krawędzie erozyjne dolin o wysokościach rzędu 5-10 m szczególnie na lewym brzegu Radomki.

- **Surowcowe mineralne**

Na terenie gminy występują udokumentowane i prognostyczne złoża surowców mineralnych. Są to surowce ilaste ceramiki budowlanej, kruszywo naturalne, węgle brunatne i torfy.

Dla potrzeb lokalnych wydobywane jest w gminie kruszywo naturalne eksploatowane w Wólce Brzózkiej. Okresowo na własne potrzeby ujmowane są żwiry i piaski w rejonie miejscowości Grabnowola, Głowaczów, Rogożek, Brzóza Piaski, Sewerynow, Cecylówka, Przejazd. Do dalszej eksploatacji na cele lokalne typowane są żwiry i piaski w rejonie miejscowości Cecylówka Głowaczewska, Głowaczów, Lipska Wola, Bobrowniki, Sewerynow, Wola Łukawska, Brzóza Piaski, Cecylówka.

Udokumentowane złoża surowców stanowią: surowce ilaste -złożo „Mariampol”, kruszywo naturalne -złoża „Cecylówka”, „Wólka Brzózka”, „Brzóza”, węgle brunatne - złożo „Głowaczów”.

- **Zasoby glebowe**

Gleby w obszarze gminy stanowią w przewadze gleby pseudobielicowe i brunatno-bielicowe wytworzone w większości z piasków słabo gliniastych i luźnych, rzadziej z piasków gliniastych i glin. W obszarach gminy związanych z systemem Radomki występują gleby organiczne ukształtowane w warunkach trwałego lub okresowego uwilgotnienia.

Pod względem przydatności rolniczej przeważają w obszarze gminy kompleksy żytne ze znacznym udziałem kompleksu zbożowo-pastwnego mocnego.

Zasoby ziemi stanowi 12000 ha użytków rolnych tj. 64,5 % ogólnej powierzchni gminy. Udział gleb dobrych III i IV klasy bonitacyjnej wynosi 32 %.

- **Klimat**

Gmina położona jest w „XI Klimatycznej Dzielnicy Radomskiej”. Jest to obszar cieplejszy w stosunku do terenów położonych na północ i wschód. Średnie roczne opady atmosferyczne wynoszą od 500 do 550 mm, długość okresu wegetacyjnego około 210 dni. Przeważająca część terenu gminy jako obszary wysoczyznowe posiada korzystne warunki klimatyczne dla rozwoju rolnictwa i osadnictwa. Istniejące w północnej i środkowo-wschodniej części kompleksy leśne wpływają lokalnie na złagodzenie temperatury, regulację stosunków wodnych, czystość powietrza.

- **Zasoby wodne**

Wody podziemne

Gmina Głowaczów położona jest w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Nr 215 A i 215 „Subniecka Warszawska” Nr 405 „Niecka Radomska” (na południe od rzeki Radomki) oraz w niewielkim fragmencie w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 222 „Dolina Środkowej Wisły”. Wody GZWP charakteryzują wysoką jakością wód odpowiadającą klasie Ib (w skali od Ia do III) czyli wody wysokiej jakości wymagające prostego uzdatniania.

Czwartorzędowy poziom wodonośny ma znaczenie lokalne dla zaopatrzenia w wodę przez indywidualnych użytkowników. Ujmowany jest przez studnie gospodarcze kopane oraz płytkie studnie wiercone w przewodzie z głębokości 3-7 m.

- **Wody powierzchniowe**

Wody powierzchniowe w obszarze gminy zajmują 177 ha (0,9 % ogólnej powierzchni gminy). Stanowią je wody płynące (88 ha), wody stojące (79 ha) i rowy melioracyjne (46 ha). Pod względem hydrograficznym gmina położona jest w większości w zlewni Radomki. Południowo-wschodnie rejony położone są w zlewni Zagożdżonki, północne w zlewni Pilicy.

- **Mała retencja**

W obszarze gminy występuje kilkanaście wielozadaniowych zbiorników małej retencji o łącznej powierzchni 64,62 ha. Wyróżniający jest duży kompleks stawów w Grądach o powierzchni 62 ha, wymagający modernizacji.

- **Warunki wodne gleb**

Warunki wodne gleb oceniane są jako średnio korzystne dla produkcji rolniczej, z 45 % udziałem użytków o okresowym lub stałym niedoborze wody. Tereny z przewagą gleb o okresowym i częstym nadmiarze wody stanowią 30 %. Optymalne stosunki wodne występują na powierzchni 25 % użytków rolnych.

• **Zasoby biotyczne**

- **Lasy**

Lasy w obszarze gminy położone są w obrębie IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej przyrodniczo-leśnej, w 4 dzielnicach Wysoczyzny Rawskiej. Ogólna powierzchnia lasów w obszarze gminy wynosi 5390 ha oraz gruntów zadrzewionych wynosi w gminie 90 ha. Ogólna powierzchnia użytków leśnych (5480 ha) stanowi 29,4 % ogólnej powierzchni gminy. Lasy w sektorze publicznym zajmują 2992 ha.

W przestrzennym rozmieszczeniu lasów dominuje duży kompleks leśny położony w północnej części gminy jako lasy stanowiące pozostałość Puszczy Stromieckiej zwane również lasami Dobieszyńskimi. Znacznie mniejsze kompleksy leśne położone są w południowo-wschodniej części gminy przyrodniczo związane z lasami Puszczy Kozienickiej i wchodzące w obręb Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Puszczy Kozienickiej”. Uzupełnienie stanowią niewielkie obszary leśne rozproszone w południowo-zachodniej części gminy.

- **Zadrzewienia**

Zadrzewienia tworzone przez pojedyncze drzewa i krzewy w obszarze gminy stanowią 90 ha głównie jako zadrzewienia przyzagrodowe, przydrożne i przywodne. Są to obok lasów naturalne „bufory środowiskowe” wskazane do zachowania i uzupełniania z wykorzystaniem gatunków rodzimych.

- **Dolesienia**

Gmina posiada opracowany i zatwierdzony program „granica polno-leśna”. Do zalesienia wskazane zostały w przewadze gleby kompleksu żytniego bardzo słabego. Program obejmuje 2805,46 ha, z których 2788,64 stanowią użytki rolne i nieużytki w sektorze prywatnym, a 16,82 ha użytki rolne i nieużytki lasów państwowych. W tak określonej powierzchni znalazło się 399,80 ha gruntów zalesionych nie ujętych w ewidencji. Oznacza to, że faktyczna powierzchnia planowana do zalesienia w obszarze gminy wynosi 2405,66 ha.

Przestrzenne rozmieszczenie projektowanych kompleksów leśnych, z uwzględnieniem etapowania przedstawia się następująco -
powierzchnia w ha:

sołectwo	użytki rolne i N do zalesienia	czasowe użytkowanie rolnicze	do zalesienia w I kolejności	Grunty SP do zalesienia	Grunty zalesione nie ujęte w ewidencji
1	2	3	4	5	6
Ignacówka	38,95	11,13	18,36	-	9,46
Ignacówka –LP	0,25	-	0,25	-	-
Cecylówka M	116,53	29,19	71,68	1,56	14,10
Klementynów	34,60	9,01	22,87	1,86	0,86
Marianów	180,18	123,82	39,20	0,12	17,04
Kolonia Grab.	24,56	14,07	7,74	0,82	1,93
Cecylówka B.	207,71	54,33	132,89	-	20,49
Maciejowice	180,44	85,36	46,38	8,32	40,38
Maciejowice LP	5,05	-	0,93	-	4,12
Adamów	55,80	28,05	5,40	0,37	21,98
Adamów LP	1,11	-	0,87	-	0,24
Ursynów	49,74	36,25	9,39	-	4,10
Helenów	109,81	77,59	24,45	7,25	0,52
Helenów LP	1,0	-	1,0	-	-
Emilów	20,07	2,0	17,11	0,28	0,68
Brzóza	124,69	70,26	30,24	-	24,19
Miejska Dąbrowa	69,20	28,34	25,34	-	15,52
Mariampol	66,22	47,96	10,30	0,16	7,80
Michałów	42,63	19,06	11,59	0,95	11,03
Michałów -LP	3,70	0,68	-	-	3,02
Studnie	59,91	37,57	20,25	-	1,69
Studnie LP	2,72	-	2,72	-	-
Kosny	42,23	22,20	19,40	-	0,63
Ignacówka B	49,69	22,24	20,64	0,13	6,68
Stawki	30,08	20,03	7,04	-	3,01
Jasieniec	60,49	-	47,08	-	13,41
Chodków	3,17	-	2,83	-	0,34
Łukawa	95,76	46,52	35,94	2,93	10,37
Łukawa Lp	0,69	-	0,69	-	-
Zieleniec	84,08	45,39	25,98	4,03	8,68
Zieleniec LP	1,86	-	1,86	-	-
Podmieście	86,17	31,35	39,47	0,57	14,78
Podmieście LP	0,44	-	-	-	0,44
Wólka Urs.	43,43	39,55	-	-	3,88
Głowaczów	92,04	38,46	46,19	-	7,39
Lipa	117,31	27,33	84,91	1,74	3,33
Mała Wieś	58,18	19,86	24,00	-	14,32
Bobrowniki	149,92	46,18	47,15	-	56,59
Lipska Wola	110,14	39,41	60,25	0,29	10,19

Stanisławów	153,84	49,50	70,68	3,16	30,50
Wólka Brzózka	8,88	8,88	-	-	-
Studzianki P	5,38	3,65	-	-	1,73
Sewerynów	27,67	-	22,17	-	5,50
Leżenice	46,32	34,86	11,46	-	-
Dąbrówki Grab.	7,03	-	3,97	0,32	2,74
Moniochy	53,35	28,37	23,47	-	1,51
Grabnowola	29,01	3,92	16,35	1,49	7,25
Rogożek	22,25	6,05	8,29	7,33	0,58
Łukawska Wola	48,40	10,32	32,23	1,23	4,62
LP	16,82	0,68	8,32	-	7,82
Inni razem	2788,64	1217,38	1134,37	44,91	391,98
Ogółem	2805,46	1218,06	1142,69	44,91	399,80

Do zalesienia wskazywane są przede wszystkim grunty orne kompleksu żytniego bardzo słabego, gleby kompleksu żytniego stanowiące enklawy i półenklawy śródleśne, śródleśne grunty orne gdy szerokość działki nie przekracza 50 m. W realizacji dolesień uwzględniać trzeba, że lasy o powierzchni do 2,5 ha funkcjonują jako zbiorowiska brzegowe. Należy więc dążyć żeby docelowa powierzchnia pojedynczego kompleksu nie była mniejsza jak 5,0 ha.

Realizowane zalesienia nie mogą dzielić gruntów ornych na powierzchnie mniejsze niż 5 ha i szerokości mniejsze niż 50 m w rozdrobnionych gospodarstwach rolnych oraz 10 ha i szer. 200 m na terenach wielkopowierzchniowej gospodarki rolnej.

- **Zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe i szuwarowo-torfowiskowe**

Zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe z udziałem szuwarowo-torfowiskowych zajmują w obszarze gminy około 1750 ha (14,6 % użytków rolnych).

Ekosystemy łąkowo-pastwiskowe występują w dolinie Radomki i jej dopływów przede wszystkim Strugi i Leniwej z Narutówką. W ponad połowie użytkowane są jako pastwiska trwałe.

Zespoły roślinności szuwarowo-torfowiskowych związane są z siedliskami łąk wilgotnych, bagiennych, torfowisk oraz brzegami wód. Starorzeczka znajdujące się w dolinie Radomki w większości powoli zarastają roślinnością szuwarową.

Znaczenie ekologiczne zbiorowisk łąkowo-pastwiskowych z udziałem szuwarowo-torfowiskowych oraz ich powiązanie z glebami organicznymi gminy przesądza o potrzebie ochrony tych ekosystemów.

3. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Obszar gminy Głowaczów cechuje czytelna struktura funkcjonalno-przestrzenna z wyraźnie wyodrębniającą się doliną Radomki przechodzącą z południowego zachodu w kierunku północno-wschodnim z terenami wysoczyznowymi łagodnie wznoszącymi się na wschód i zachód od rzeki. Dolina Radomki i rolnicze tereny wysoczyznowe oddzielają obszary dużych kompleksów leśnych Puszczy Kozienickiej na wschodzie i południowym wschodzie oraz Puszczy Stromieckiej na północy. Takie uwarunkowania przyrodnicze przesądziły w przeszłości o rozwoju osadnictwa związanego z doliną rzeki, którego szczególnie ważnymi ogniwami pozostały w obszarze gminy miejscowości Głowaczów i Brzóza.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyodrębnia się przede wszystkim:

- ukształtowana sieć osadnicza powiązana systemami infrastruktury technicznej;
- tereny o dominacji elementów przyrodniczych stanowiących cenne zasoby i charakterystyczne cechy środowiska naturalnego;
- **Ukształtowana sieć osadnicza oraz podstawowe systemy infrastruktury technicznej**

Sieć osadnicza gminy tworzona jest przez 40 jednostek sołeckich w których mieszka razem ponad 8000 ludności. W sieci osadniczej w sposób zdecydowany wyróżniają się dwie miejscowości największe pod względem zaludnienia i zainwestowania. Jest to miejscowość gminna Głowaczów (820 M) oraz miejscowość Brzóza (1300 M), położone w odległości od siebie około 3 km i oddzielone doliną Radomki, z lokalizacją Głowaczowa po północnej, a Brzózy po południowej stronie rzeki. Z Głowaczowem ściśle związane są historią i zainwestowaniem Leżenice (ponad 200 M) tworząc jeden układ osadniczy. Głowaczów i Brzózę łączy położenie w ciągu tego samego układu komunikacyjnego jakim jest droga nr 48 (dawniej 731) w randze drogi krajowej.

Pozostałe większe miejscowości gminy to ponad 10 jednostek osadniczych liczących powyżej 200 mieszkańców położonych w przewadze w środkowych obszarach gminy.

Jednostki te cechują się stabilizacją zaludnienia i zainwestowania wynikającą z położenia w rejonach kompleksów glebowo-rolniczych o dobrej w skali gminy przydatności do produkcji rolniczej. Wyróżniają się wśród nich położone po prawej stronie Radomki Marianów, Maciejowice, Stanisławów, Ursynów, Wólka Brzózka oraz położone po lewej stronie Radomki Bobrowniki i Miejska Dąbrowa. W północnej części gminy większymi jednostkami osadniczymi są Studzianki Pancerne i Mariampol.

Jednostki osadnicze małe i najmniejsze (do 100 i powyżej mieszkańców) związane są położeniem z obszarami kompleksów glebowo-rolniczych o średniej i niskiej przydatności dla rolnictwa. Są to położone w zachodniej części gminy miejscowości o charakterze rolniczym między innymi: Henryków, Helenów, Jasieniec, Lipska Wola, Klementynów, Kośny, Studnie, Zieleniec. We wschodniej części gminy uzupełniającą funkcją mniejszych jednostek osadniczych jest funkcja letniskowa (np. Sewerynów, Adamów, Rogożek, Chodków).

Układ i rozwój sieci osadniczej gminy znajduje swoje odzwierciedlenie w historii tych ziem. Osadnictwo gminy przez wieki związane z doliną Radomki rozdzielającej obszary puszczańskie Puszczy Kozienickiej i Stromieckiej ukształtowało swoje funkcje powiązane z rolnictwem, produkcją leśną oraz współcześnie z wypoczynkiem.

Ponadlokalny układ drogowy który stanowi ciąg komunikacyjny o znaczeniu krajowym relacji Potworów-Białobrzegi-Głowaczów-Kozienice na kierunku wschód-zachód oraz droga wojewódzka Potycz-Warka-Głowaczów na kierunku północ-południe obsługuje bezpośrednio najważniejsze jednostki osadnicze gminy, w tym Głowaczów i Brzózę. Położenie gminy „na skrzyżowaniu” tak istotnych ciągów komunikacyjnych w powiązaniu z występującymi walorami środowiska przyrodniczego wpływa aktywizująco na rozwój funkcji wypoczynkowej gminy oraz zapewnia jej dostępność komunikacyjną. Uzupełnienie stanowi promienisty układ dróg powiatowych.

Inne systemy infrastruktury komunalnej to przede wszystkim: drogi gminne obsługujące poszczególne obszary; linie energetyczne przesyłowe i linie niskiego napięcia ze stacjami trafo zapewniającymi dostawę energii o właściwych parametrach; urządzenia telekomunikacji z abonencką siecią telefoniczną opartą o kabel światłowodowy relacji Kozienice-Brzóza-Studzianki Pancerne-Ryczywół z centralami telefonicznymi w Głowaczowie i Brzozie; współdziałające systemy gospodarki wodno-ściekowej, które stanowią między innymi ujęcia wody i prawie 80 km sieci wodociągowej oraz komunalna oczyszczalnia ścieków w Głowaczowie z siecią kanalizacji sanitarnej (18 km) obejmującą Głowaczów, Leżenice, Brzózę.

- **Przyrodnicze elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej**

W przyrodniczych elementach struktury funkcjonalno-przestrzennej wyróżniają się udziały użytki rolne oraz kompleksy leśne stanowiąc odpowiednio 64,5 % i 29,4 % ogółu powierzchni gminy. Przestrzenny układ tych ekosystemów z użytkami rolnymi w środkowych i południowych obszarach gminy oraz koncentracją obszarów leśnych Puszczy Stromieckiej na północy i mniejszych kompleksów leśnych związanych przyrodniczo z Puszczą Kozienicką w środkowo-wschodnich obszarach gminy wpływa na czytelność struktury gminy. Układ ten „scala” dolina Radomki przechodząca przez środkowo-wschodnie obszary gminy.

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej o dobrych w skali gminy warunkach naturalnych gleb dla rolnictwa związane są położeniem z wysoczyznowymi terenami gminy na wschód i zachód od Radomki. Są to mające znaczenie dla rolnictwa kompleksy glebowo-rolnicze żytnej bardzo dobrej i dobrej z niewielkim udziałem pszennej oraz zbożowo-pastewny mocny stanowiące blisko 40 % gruntów rolnych. W skali gminy stwarzają warunki dla intensyfikacji produkcji rolniczej z możliwością upraw większości roślin i krzewów jagodowych i ten rodzaj zagospodarowania winien być zachowany oraz utrwalany. Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy z uwagi na dobry stan środowiska stanowi potencjalne tereny dla wprowadzania różnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji integrowanej.

W strukturze funkcjonalnej gminy istotne znaczenie mają również użytki zielone związane z doliną Radomki i jej dopływów i stanowiące blisko 15 % użytków rolnych. Ich położenie w terenach dolinnych w powiązaniu z glebami organicznymi przesądza o potrzebie zachowania, ochrony i powiększania tych ekosystemów.

Kompleks glebowo-rolniczy żytnej bardzo słabej o niskiej przydatności dla produkcji rolniczej stanowiący w obszarze gminy prawie 30 % gruntów rolnych winien być sukcesywnie wyłączany z produkcji rolniczej z przeznaczeniem w zależności od położenia między innymi na cele zagospodarowania o charakterze wypoczynkowym, zalesianie, zamianę agrocenoz na użytki zielone itp.

Tereny cenne przyrodnicze w obszarze gminy stanowią tereny doliny rzeki Radomki oraz obszary kompleksów leśnych.

System doliny Radomki to obszar nagromadzenia wyróżniających się walorów przyrodniczych z fragmentami naturalnej doliny z meandrującą rzeką i starorzeczami, z licznymi stanowiskami lęgowymi ptaków, zróżnicowaną florą i fauną, lasami ochronnymi, terenami zalewowymi. Tereny doliny „w górę” od Głowaczowa wyróżniają wyjątkowo cenne fragmenty krajobrazu naturalnego przesądzające o postulowaniu utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Radomka”.

Są to również tereny predysponowane do dalszego wprowadzania zagospodarowania o charakterze wypoczynkowym.

Obszary leśne zajmujące prawie 30 % powierzchni gminy stanowią istotny element struktury funkcjonalnej gminy z uwagi na ich koncentrację i walory przyrodniczo-krajobrazowe. Lasy stanowią najbardziej znaczące zasoby biotyczne środowiska. Są naturalną formacją przyrodniczą, warunkują zachowanie różnorodności biologicznej i stanowią niezbędny czynnik równowagi środowiska. Z uwagi na te wielorakie funkcje powinny być w całości zachowane w strukturze gminy.

W przestrzennym rozmieszczeniu lasów dominuje duży kompleks leśny w północnej części gminy jako lasy stanowiące pozostałości Puszczy Stromieckiej zwane w tym obszarze również Lasami Dobieszyńskimi. Lasy te tworzą partie starodrzewia z drzewostanami sosnowymi i sosnowo-dębowymi z domieszką brzozy. Znacznie mniejsze kompleksy leśne położone na wschód od Radomki związane są przyrodniczo z Lasami Puszczy Kozienickiej i wchodzą w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego. Gatunkiem panującym jest sosna, a gatunkami współpanującymi dąb i jodła.

Kompleksy leśne gminy stanowią naturalny element sieci ekologicznej wpływając korzystnie w na mikroklimat i krajobraz warunkując rozwój różnych form wypoczynku. Obrzeża ich w powiązaniu z małymi jednostkami osadniczymi szczególnie w środkowo-wschodnich obszarach gminy to potencjalne tereny dla dalszego zagospodarowania turystyczno-wypoczynkowego stanowiącego obok rolniczego istotny kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. W powiązaniu z funkcją gospodarczą lasów prowadzi to do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

3.2. Kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy

W kształtowaniu kierunków struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gminy przyjęto jako podstawową zasadę prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami przestrzeni, w tym szczególnie cennymi i wyróżniającymi elementami środowiska przyrodniczego, przy wykorzystaniu istniejących trendów i możliwości rozwojowych.

Oznacza to przyjęcie jako podstawowej funkcji gospodarczej rolniczego kierunku rozwoju gminy w oparciu o utrwaloną funkcję towarowego rolnictwa uwarunkowaną dobrymi warunkami naturalnymi gleb w środkowej części gminy oraz zwiększanie usługowego i produkcyjnego otoczenia rolnictwa prowadzące do wielofunkcyjnego zagospodarowywania obszarów gminy.

Znaczącym i prawie równorzędnym kierunkiem rozwoju gminy w przyszłości winna być intensyfikacja rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej ze zwróceniem szczególnej uwagi na agroturystykę.

Taki kierunek zagospodarowania warunkują: walory położenia gminy, na które składają się między innymi: atrakcyjna przyrodniczo dolina Radomki; udział aż 68 % gleb klasy V i VI w użytkach rolnych planowanych do sukcesywnego wyłączenia z produkcji rolniczej; istniejące zainwestowanie o charakterze wypoczynkowym obejmujące około 600 działek letniskowych oraz dalsze zainteresowanie wypoczynkiem tego rodzaju; duże kompleksy leśne w północnej i środkowo-wschodniej części gminy korzystnie wpływające na kształtowanie krajobrazu i mikroklimatu; ukształtowana sieć osadnicza gminy z małymi w części miejscowościami (około 100 i więcej mieszkańców) położonymi na obrzeżach lasów sprzyjającymi wypoczynkowi w ciszy i na świeżym powietrzu oraz umożliwiającymi zaopatrzenie w zdrową żywność i dającymi poczucie bezpieczeństwa; dostępność komunikacyjna gminy poprzez układ dróg krajowych i wojewódzkich.

W związku z powyższym w kierunkach rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy przyjmuje się:

- ***Wzmacnianie roli miejscowości gminnej Głowaczów jako ośrodka usługowo-administracyjnego w funkcjonalno-przestrzennym powiązaniu z Brzózą jako wielofunkcyjnych głównych ośrodków usługowych i turystyczno-wypoczynkowych gminy*** poprzez wykorzystanie atutów geograficznego i komunikacyjnego ich położenia oraz możliwości zagospodarowania rekreacyjnego terenów doliny Radomki na przeciwnych brzegach której są położone;
- ***Utrwalanie harmonijnego rozwoju pozostałych jednostek osadniczych*** z wiodącą funkcją rolniczą miejscowości położonych w środkowych obszarach gminy oraz wypoczynkową funkcją uzupełniającą jednostek osadniczych położonych przede wszystkim w dolinie Radomki i obszarach pomiędzy Radomką a Puszcza Kozienicką;
- ***Ekoturystyczne zagospodarowanie doliny rzeki Radomki*** poprzez urządzenie terenów wypoczynkowo-sportowych ogólnodostępnych w powiązaniu z planowanymi zbiornikami wodnymi w Głowaczowie i Rogożku oraz zagospodarowywanie określonych terenów i rejonów wypoczynkowych w formie budownictwa mieszkaniowo-letniskowego i letniskowego
- ***Rozbudowę systemów infrastruktury technicznej*** poprzez sukcesywną modernizację dróg, kończenie systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodą w powiązaniu z elementami gospodarki ściekowej planowanymi

do rozbudowy, budowę składowiska odpadów, dalszą telefonizację wsi oraz opracowanie i kierunkowe wdrażanie programu gazyfikacji gminy;

- **Wykorzystywanie i zachowanie kompleksów glebowo-rolniczych** o dobrej w skali gminy przydatności naturalnej gleb dla intensyfikacji produkcji rolniczej w środkowych obszarach gminy oraz promowanie powstawania gospodarstw ekologicznych dla produkcji „zdrowej żywności oraz gospodarstw agroturystycznych w ramach tworzonego w subregionie radomskim programu „Agro-Eko-Park”;
- **Zachowanie, wzmacnianie i ochrona wysokich walorów środowiska przyrodniczego** w tym przede wszystkim doliny Radomki i ekosystemów leśnych poprzez między innymi ustanowienie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Radomka” oraz wdrażanie zatwierdzonego programu zalesień „granica polno-leśna”;

Podstawowe elementy kształtujące strukturę funkcjonalno-przestrzennej gminy stanowią:

wielofunkcyjne tereny zabudowy kubaturowej, w tym o charakterze wypoczynkowym oraz główne ciągi komunikacyjne i infrastrukturalne; obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej; tereny systemu przyrodniczego o znaczeniu krajowym i regionalnym;

Dla utrzymania i utrwalania ładu przestrzennego oraz prawidłowego rozwoju gminy wskazane zostały podstawowe strefy działań oraz ograniczeń uwarunkowane istniejącym i planowanym zagospodarowaniem, a mianowicie:

- **Strefy działań**
  - **Wielofunkcyjne obszary zabudowane i wskazane do zabudowy** określone we wszystkich sołectwach gminy, ze szczególnym wskazaniem miejscowości Głowaczowa i Brzózy oraz sołectw położonych w dolinie Radomki jako strefy działań dla przekształceń i intensyfikacji zainwestowania, w tym o charakterze usługowym, mieszkaniowym, mieszkaniowo-letniskowym i turystyczno-wypoczynkowym. Obszary wskazane do zabudowy oparte zostały o układy komunikacyjne wraz z podstawowymi systemami infrastruktury komunalnej;
  - **Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej** z wyróżnieniem terenów o potencjalnych możliwościach do działania w zakresie prowadzenia towarowej produkcji rolniczej oraz ekologicznej i integrowanej;
- **Strefy wymagań (ograniczeń)**
  - **Obszary systemu przyrodniczego gminy** stanowiącego elementy sieci ekologicznej o znaczeniu krajowym związane przyrodniczo z terenami Puszczy Kozienickiej oraz dolina rzeki Radomki i ekosystemy leśne gminy tworzące sieć ekologiczną o znaczeniu regionalnym;

4. KIERUNKI ROZWOJU PODSTAWOWYCH ELEMENTÓW STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

4.1. Kierunki rozwoju sieci osadniczej

4.1.1. Obsługa ludności i wiodące funkcje jednostek osadniczych

- **Podstawowe jednostki usługowo-administracyjnej obsługi ludności gminy**
- **Ośrodki obsługi i równoważenia rozwoju na poziomie ponadlokalnym**

m. Warszawa - ośrodek metropolitalny. Siedziba Urzędu Wojewódzkiego i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, w skład którego wchodzi między innymi jako jeden z 42 powiat kozienicki.

m. Radom - regionalny ośrodek równoważenia rozwoju. Siedziba Delegatury Urzędu Wojewódzkiego i Delegatury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego dla obszaru subregionu radomskiego w obszarze którego położona jest gmina Głowaczów. Miasto Radom pełni i pełnić będzie funkcje obsługi w zakresie usług określanych jako „wyższego rzędu” np. nauka (ponad 20 różnych kierunków kształcenia na studiach wyższych, w tym „agrobiznes”), oświaty (około 70 kierunków kształcenia na poziomie średnim, w tym liczne kierunki rolnicze), ochrona zdrowia (szpital specjalistyczny), kultura (teatr, muzea, w tym Muzeum Wsi Radomskiej), targi, giełdy (Radomska Giełda Rolna). Odległość około 30 km.

m. Kozienice - główny ponadlokalny ośrodek równoważenia rozwoju. Siedziba Starostwa Powiatowego i „powiatowej administracji zespolonej” z przestrzennym zasięgiem obsługi obejmujący obszar siedmiu gmin, w tym gminę Głowaczów (odległość około 10 km);

- **Ośrodki równoważenia rozwoju na poziomie lokalnym;**

Głowaczów - lokalny ośrodek równoważenia rozwoju. Miejscowość gminna z długą historią osadnictwa, w tym miejskiego w latach 1445-1869. Główny ośrodek administracyjno-usługowy i turystyczno-krajoznawczy gminy na lewym brzegu Radomki z liczbą ludności ponad 800 mieszkańców. Zainwestowanie o charakterze usługowym stanowią i stanowiąc będą obiekty użyteczności publicznej z zakresu administracji samorządowej i „specjalnej”, oświaty na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, ochrony zdrowia, kultury i sportu, obsługi rolnictwa oraz zakłady usługowe i usługowo-produkcyjne w sektorze prywatnym;

W kierunkowym kształtowaniu sieci osadniczej należy dążyć do utrwalania i wzmacniania funkcji Głowaczowa jako głównego gminnego ośrodka usługowo-administracyjnej obsługi ludności gminy, organizacyjnej obsługi rolnictwa oraz funkcji obsługi ruchu turystyczno-wypoczynkowego w dolinie Radomki.

Szczególne znaczenia wymaga dbałość o zachowanie charakteru i klimatu zachowanego historycznego układu przestrzennego obejmującego obszerny rynek i prostokątny rynek z pierzejami zwartej zabudowy i kościołem w północno-wschodnim narożniku.

Brzóza - ośrodek uzupełniający (równoważący) z usługami użyteczności publicznej w zakresie oświaty, ochrony zdrowia, kultury, administracji specjalnej oraz działalności usługowo-produkcyjnej w sektorze prywatnym. Brzóza, dawna wieś królewska, położona na prawym brzegu Radomki, podobnie jak Głowaczów cechuje długa historia osadnictwa z lokacją z XIV wieku. Brzozę wyróżnia największa w gminie liczba ludności (1300 M), znaczne zainwestowanie usługowo-produkcyjne oraz zabytkowe obiekty kultury: kościół, park krajobrazowy z XVIII wieku, unikatowa aleja drzew - pomnik przyrody o długości ponad 2 km wzdłuż drogi Brzóza-Sewerynow.

Funkcje pozostałych jednostek osadniczych pozostałych

Charakter gminy przesądza o wiodących funkcjach rolniczych jednostek osadniczych oraz uzupełniającej funkcji wypoczynkowej większości miejscowości.

Podstawowe istniejące zainwestowanie osadnictwa związane jest w głównej mierze z występowaniem budynków mieszkalnych oraz innych budynków i urządzeń wchodzących w skład gospodarstw rolnych i służących produkcji rolniczej jak również podmiotów (zakładów) usługowo-produkcyjnych związanych z obsługą ludności i rolnictwa funkcjonujących w przewadze w sektorze prywatnym.

Większe jednostki osadnicze wyróżniające się stabilizacją zaludnienia i zainwestowania o charakterze rolniczym związane są położeniem z kompleksami glebowo-rolniczymi o dobrej w skali gminy przydatności dla rolnictwa przede wszystkim w środkowej części gminy.

Uzupełnienie zainwestowania o charakterze usług publicznych stanowią: publiczne szkoły podstawowe w miejscowościach Bobrowniki, Cecylówka Brzózka, Miejska Dąbrowa, szkoły podstawowe pozostawione do funkcjonowania w ramach Stowarzyszenia na rzecz Ekorozwoju Wsi w Studziankach Pancernych oraz Ursynowie ("Nasze Dzieci"), obiekty przekazane na rzecz działalności Fundacji Pomocy Dzieciom z Chorobami Nowotworowymi w Mariampolu i Lipie, ośrodek zdrowia w Studziankach Pancernych;

Strażnice OSP w miejscowościach: Bobrowniki, Cecylówka, Cecylówka Głowaczewska, Chodków, Emilów, Jasieniec, Klementynów, Lipa, Łukawa, Mariampol, Miejska Dąbrowa, Studzianki Pancerne, Ursynów, Wólka Brzózka.

Innym rodzajem stałego zainwestowania w obszarze gminy jest budownictwo letniskowe występujące przede wszystkim w miejscowościach: Brzóza, Wólka Brzózka, Rogożek, Chodków, Sewerynów, Maciejowice. W obszarze gminy jest około 600 działek o charakterze letniskowym z koncentracją tego rodzaju zainwestowania w dolinie rzeki Radomki i obszarach południowo-wschodnich gminy położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Puszczy Kozienickiej.

• **Podstawowe zadania dla realizacji celów publicznych z zakresu obsługi ludności -rozmieszczenie inwestycji celu publicznego**

Kształtowanie i rozwój funkcji Głowaczowa jako głównego gminnego ośrodka usługowo-administracyjnego prowadzi do potrzeby zapewnienia podstawowych standardów obsługi ludności w zakresie usług użyteczności publicznej.

Wobec istniejącej w większości bazy usługowej podstawowe zadania dla realizacji celów publicznych obejmować będą:

- Realizacja obiektu dla potrzeb oświaty publicznej - gimnazjum w Głowaczowie;
- Utrzymywanie i modernizacja istniejących obiektów użyteczności publicznej w Głowaczowie dla utrzymywania standardów technicznych i funkcjonalnych służących sukcesywnej poprawie obsługi ludności gminy, w tym umożliwiających korzystanie z nich przez osoby niepełnosprawne oraz urządzanie terenów przestrzeni publicznej i terenów sportowo-rekreacyjnych;
- Utrzymywanie i modernizacja obiektów użyteczności publicznej położonych w innych miejscowościach gminy, w tym przede wszystkim w Brzozie;
- Zadania dla realizacji celów publicznych z zakresu obsługi ludności dotyczyć będą głównie placówek: oświaty, publicznej służby zdrowia, kultury, administracji samorządowej i specjalnej, sportu i rekreacji, w tym dążenia do urządzania ogólnodostępnych terenów sportowo-rekreacyjnych.

4.1.2. Obszary zabudowane i wskazane do zabudowy oraz zagospodarowania tury styczno-wypoczynkowego

- **Obszary zabudowane i wskazane do zabudowy (strefy działań) - przeznaczenie terenów**

„Obszary zabudowane i wskazane do zabudowy” wyróżnione w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy związane są z charakterem i funkcją poszczególnych jednostek osadniczych. W „terenach wskazanych do zabudowy” zawarte zostały również „docelowe” tereny do zainwestowania w okresie kierunku (rozdzielone graficznie w rysunku „studium”). Wskazanie terenów do zainwestowania jako docelowych w okresie kierunku nie wstrzymuje działalności inwestycyjnej w tych obszarach jeśli zaistnieją potrzeby i zainteresowanie potencjalnych inwestorów.

Obszary wskazane do zabudowy, w tym „w kierunku”, to strefy działań obejmujące wielofunkcyjne tereny do prowadzenia polityki koncentracji działalności inwestycyjnej sektora publicznego i prywatnego obejmującej budowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę obiektów budowlanych oraz wyposażanie tych obszarów w systemy infrastruktury komunalnej.

Są to również obszary dla realizacji (rozmięszczenia) celów publicznych (z udziałem finansów publicznych) z zakresu infrastruktury społecznej i technicznej w dostosowaniu do zachodzących potrzeb i możliwości.

Istotnym rodzajem zainwestowania będzie zagospodarowywanie nowych terenów o charakterze wypoczynkowym. Celowe jest dążenie do uzyskiwania jednorodnych pod względem architektonicznym zespołów zabudowy, z granicami zespołów kształtowanymi w miarę możliwości w powiązaniu z naturalnymi elementami krajobrazu.

Szczególnie rekomendowane strefy działań do intensyfikacji porządkowania i przekształceń istniejącej zabudowy oraz nowego zainwestowania obejmują wielofunkcyjne tereny w największych miejscowościach gminy Głowaczowie i Brzozie oraz tereny do zainwestowania o charakterze wypoczynkowym w sołectwach położonych w dolinie Radomki.

Potrzeby mieszkaniowe wspólnoty samorządowej gminy Głowaczów zaspakajane będą w zdecydowanej większości w formie budownictwa indywidualnego. Działania Gminy na rzecz wspomaganie działalności inwestycyjnej w zakresie mieszkalnictwa polegać będą głównie na wskazywaniu terenów dla tej funkcji w trybie obowiązujących przepisów („studium”, plany miejscowe-lokalne, koncepcje podziału nieruchomości itp.) oraz wyposażanie ich w podstawowe urządzenia infrastruktury komunalnej.

Kategorie przeznaczenia wielofunkcyjnych „obszarów zabudowanych i wskazanych do zabudowy” określone w „studium” obejmują:

- **Tereny usług publicznych-symbol UP: UPa, UPo, UPz, UPk;**
- **Tereny usługowo-mieszkaniowe-symbol U/M;**
- **Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -symbol MN/MR, w tym MN;**
- **Tereny produkcyjno-usługowe-symbol P/U;**
- **Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe-symbol M/L;**
- **Tereny turystyczno-wypoczynkowe-symbol ZTW;**
- **Tereny zieleni - symbol Z: Zc, Zp, Zi;**
- *Teren usług sportu i rekreacji – symbol US1;*
- *Tereny usług publicznych – symbol UP1;*

W poszczególnych sołectwach kategorie przeznaczenia terenów określone zostały w zależności od funkcji i roli danej miejscowości w układzie osadniczym gminy, identyfikację kategorii przeznaczenia terenów określa się jako: symbol cyfrowy - numer sołectwa, symbol literowy- symbol przypisany poszczególnym kategoriom przeznaczenia terenów.

Są to:

1 GŁOWACZÓW - gminny ośrodek usługowo-administracyjny

Tereny usług publicznych: administracji - UPa, oświaty -UPo, zdrowia -UPz, kultury -UPk ;

Tereny usługowo-mieszkaniowe -U/M;

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej - MN/MR, MN;

Tereny produkcyjno-usługowe -P/U;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

Tereny turystyczno-wypoczynkowe -ZTW;

Tereny zieleni: zieleń cmentarna -Zc, zieleń parkowa -Zp;

2 BRZÓZA -ośrodek usługowy uzupełniający

Tereny usług publicznych: oświaty -UPo, kultury UPk;

Tereny usługowo-mieszkaniowe -U/M;

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowe - MN/MR, MN;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

Tereny produkcyjno-usługowe -P/U;

Tereny zieleni: zieleń cmentarna - Zc, zieleń parkowa - Zp, zieleń izolacyjna - Zi;

Teren usług publicznych – UP1

3 ADAMÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej- MN/MR;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe - M/L;

Teren usług sportu i rekreacji – US1

4 BOBROWNIKI

Tereny usług publicznych: oświaty -UPo;
Tereny usługowo-mieszkaniowe -U/M;
Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny produkcyjno-usługowe -P/U;

5 CECYLÓWKA BRZÓZKA

Tereny usług publicznych: oświaty -UPo, kultury UPk;
Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe - M/L;

6 CECYLÓWKA GŁOWACZEWSKA

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;
Tereny turystyczno-wypoczynkowe -ZTW;

7 CHODKÓW

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

8 DĄBRÓWKI GRABNOWOLSKIE

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

9 EMILÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

10 GRABNOWOLA

Tereny usługowo-mieszkaniowe - U/M;
Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

11 GRABNOWOLA KOLONIA

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

12 HELENÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

13 HENRYKÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

14 IGNACOWKA BOBROWSKA

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

15 IGNACOWKA GRABNOWOLSKA

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;
Tereny turystyczno-wypoczynkowe -ZTW

16 JASIENIEC

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;
Tereny turystyczno-wypoczynkowe -ZTW;

17 KLEMENTYNÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

18 KOSNY

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

19 LEŻENICE

Tereny usługowo -mieszkaniowe U/M;
Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny produkcyjno-usługowe -P/U;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;
Tereny turystyczno-wypoczynkowe -ZTW;
Tereny zieleni: zieleń izolacyjna -Zi;

20 LIPA

Tereny usługowo-mieszkaniowe -U/M (UPo);
Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

21 LIPSKA WOLA

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

22 ŁUKAWA

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

23 ŁUKAWSKA WOLA

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

24 MACIEJOWICE

Tereny usługowo-mieszkaniowe -U/M;
Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

25 MARIAMPOL

Tereny usługowo-mieszkaniowe-U/M (UPo);

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

26 MARIANÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

Teren usług publicznych – UPI

27 MICHAŁÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

28 MIEJSKA DĄBROWA

Tereny usług publicznych: oświaty -UPo, kultury -UPk ;

Tereny usługowo-mieszkaniowe -U/M;

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

29 MONIOCHY

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

Tereny produkcyjno-usługowe -P/U;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

30 PODMIEŚCIE

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

31 PRZEJAZD

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

Tereny produkcyjno-usługowe -P/U;

32 ROGOŹEK

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

Tereny turystyczno-wypoczynkowe -ZTW

33 SEWERYNÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

34 STANISŁAWÓW

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

35 STAWKI

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

36 STUDNIE

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

37 STUDZIANKI PANCERNE

Tereny usług publicznych: oświaty -UPo, zdrowia -UPz, kultury -UPk;
Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;
Tereny turystyczno-wypoczynkowe - ZTW;

38 URSYNÓW

Tereny usług publicznych: oświaty -UPo;
Tereny usługowo-mieszkaniowe -U/M;
Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe -M/L;
Tereny produkcyjno-usługowe -P/U;

39 WÓLKA BRZÓZKA

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe -M/L;

40 ZIELENIEC

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -MN/MR;
Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe-M/L;

Tereny usługowe i tereny usługowo-mieszkaniowe to obszary wskazane do prowadzenia działalności inwestycyjnej obejmującej budowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę obiektów usług publicznych dla realizacji celów publicznych z zakresu administracji samorządowej i specjalnej, oświaty, ochrony zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, zieleni towarzyszącej, urządzania przestrzeni publicznych, urządzeń i obiektów gospodarki komunalnej (np. tereny targowisk, obsługi komunikacji-UT, zieleni urządzonej i nieurządzonej, cmentarzy itp.). Możliwa jest wymiennosc programowa poszczególnych rodzajów usług.

Są to również tereny usług komercyjnych rozwijające się w przewadze w sektorze prywatnym.

Istotną funkcją uzupełniającą tych terenów jest i pozostanie funkcja mieszkaniowa z możliwością wszystkich działań modernizacyjnych istniejącej substancji oraz lokalizacji nowych obiektów mieszkalnych jak również w szczególnych przypadkach budynków i urządzeń wchodzących w skład gospodarstw rolnych;

Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej to określone we wszystkich sołectwach obszary dla działalności inwestycyjnej podejmowanej w przewadze w sektorze prywatnym dla zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych w zakresie budownictwa mieszkaniowego indywidualnego, potrzeb wynikających z prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz (lub) działalności usługowej, w tym agroturystyki oraz działalności usługowo-produkcyjnej.

Dopuszcza się w obrębie tych terenów lokalizację obiektów o funkcji mieszkaniowo-letniskowej i letniskowej z uwagi na uzupełniającą funkcję wypoczynkową gminy. Działania inwestycyjne obejmują budowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę obiektów budowlanych.

Tereny produkcyjno-usługowe to przede wszystkim obszary dla prowadzenia różnorodnej działalności produkcyjno-usługowej przy zachowaniu ewentualnej uciążliwości w granicach własności. Są to również obszary adaptacji i lokalizacji obiektów z usługowego i produkcyjnego otoczenia rolnictwa dla różnorodnej działalności usługowej, produkcyjnej i przetwórczej, budowlanej, transportowej zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym.

W procedurze ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu obejmującej budowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę obiektów należy dążyć do pełnego uzbrajania tych terenów w urządzenia techniczne zabezpieczające stan środowiska;

Uzupełnienie zabudowy usługowej oraz usługowo-produkcyjnej stanowić może zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa.

Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe to wskazane w rejonach o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych obszary dla adaptacji istniejącego zainwestowania oraz lokalizowania nowych obiektów (budynków) o wiodącej lub uzupełniającej funkcji wypoczynkowej. Formy zagospodarowania stanowić mogą między innymi indywidualne budownictwo letniskowe, budownictwo mieszkaniowo-letniskowe, budownictwo rezydencjonalne na dużych działkach, pensjonaty (ośrodki) wypoczynkowe z bazą noclegową, infrastruktura z zakresu obsługi ruchu turystyczno-wypoczynkowego.

W kształtowaniu zagospodarowania terenów letniskowych należy dążyć do uzyskiwania w miarę jednorodnych pod względem architektonicznym „wielokrotności” zespołów zabudowy letniskowej i mieszkaniowo-wypoczynkowej składających się z 10-20-30 domków jako „zespołów optymalnych” dla indywidualnego wypoczynku.

W miarę możliwości granice zespołów winny być określane w oparciu o naturalne elementy krajobrazu.

Atutem wskazanych terenów jest możliwość uzupełniającego powiązania ich oznakowanymi szlakami turystycznymi pieszymi, konnymi, ścieżkami rowerowymi itp.

Tereny turystyczno-wypoczynkowe to wyróżnione w strukturze funkcjonalno-przestrzennej rejonu zagospodarowania turystyczno-wypoczynkowego w przewadze o charakterze ogólnodostępnym, uwarunkowane walorami środowiska kulturowego i przyrodniczego gminy.

W polityce przestrzennego kształtowania tych terenów należy dążyć do powodowania ich urządzania i wyposażania w urządzenia sportowo-wypoczynkowe ogólnodostępne którymi mogą być między innymi: plaże, tereny spacerowe, pola biwakowe, obozy harcerskie, boiska sportowe, zielone szkoły, place zabaw, gastronomia sezonowa itp.

Uzupełnienie zainwestowania stanowić może indywidualna zabudowa mieszkaniowo-letniskowa i letniskowa.

W terenach i rejonach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Radomki należy przestrzegać zasady pozostawiania terenów ogólnodostępnych wzdłuż brzegów rzeki.

4.2. Kierunki rozwoju i zadania w zakresie komunikacji oraz infrastruktury technicznej - rozmieszczenie inwestycji celu publicznego

4.2.1. Kierunki rozwoju komunikacji oraz zadania dla realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych

Reforma w zarządzaniu drogami publicznymi wprowadzona z dniem 1 stycznia 1999 roku wprowadziła podział dróg w kraju w dostosowaniu do nowego podziału administracyjnego - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 roku (Dz.U.Nr 160, poz.1071) .

Zasady administrowania drogami publicznymi obejmujące zarządzanie, finansowanie budowy, modernizacji i utrzymywania dróg określone zostały dla poszczególnych kategorii odpowiednio: drogi krajowe - Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej za pośrednictwem Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych; drogi wojewódzkie - Samorząd Województwa; drogi powiatowe - Samorząd Powiatu; drogi gminne - Samorząd Gminy.

Podstawowy układ komunikacyjny gminy Głowaczów tworzony jest i będzie przez:

- **Drogi krajowe (G)**
odcinek drogi 48 Tomaszów Mazowiecki Inowłódź-Klwów-Potworów-Białobrzegi-Głowaczów-Kozienice-Nowe Słowiki-Sieciechów-Opactwo-Dęblin-Moszczanka-Kock (dawniej w obszarze gminy drogi Nr 729 i 731): Zarządzenie Nr 6 z dnia 9 maja 2000 roku Dyrektora Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych;
- **Drogi wojewódzkie**
droga Nr 731 Potycz-Warka-Grabów n/Pilicą-Głowaczów;
- **Drogi powiatowe** - administrowane przez Zarząd Dróg Powiatowych w Kozienicach: długość w obszarze gminy razem - 58,389 km;
Nr 34 224 Magnuszew-Moniochy: 6,456 km;
Nr 34 417 Łukawa-Głowaczów: 7,819 km;
Nr 34 501 Stanisławów-Katarzynów: 5,200 km;
Nr 34 502 Ryczywół-Brzóza: 3,250 km;
Nr 34 503 Studzianki Pancerne-Ryczywół: 1,182 km;
Nr 34 504 Jasieniec-Lipa-Leżenice: 5.700 km;
Nr 34 505 Głowaczów-Lipskie Budy: 6,000 km;
Nr 34 506 Brzóza-Radom: 7,018 km;
Nr 34 507 Brzóza-Przejazd- do drogi Nr 737 (Radom-Kozienice): 9,703 km;
Nr 34 508 Cecylówka-do drogi 34 506: 2,590 km;
Sieć dróg powiatowych w obszarze gminy zaakceptowana i zatwierdzona została Uchwałą Nr XVI/2000 Rady Gminy w Głowaczowie z dnia 29.04. 2000 roku.

- **Drogi gminne** (Uchwała Nr XXI/154/87 WRN w Radomiu z dnia 17 lipca 1987 roku)

Nr 3426 001 od drogi 73 1-Jasieniec-Cecylówka Głowaczewska;
Nr 3426 002 (Lipskie Budy)-granica gminy-Helenówek-Cecylówka Głowaczewska;
Nr 3426 003 (Sułków)-granica gminy-Kosny-do drogi 729;
Nr 3426 004 Studzianki Pancerne-granica gminy (Paprotnia);
Nr 3426 005 Trawka-Brzóza;
Nr 3426 006 Michałów-granica gminy- (Staniszówka);
Nr 3426 007 Wólka Brzózka-Ursynów-Stanisławów;
Nr 3426 008 Brzóza-Adamów;
Nr 3426 009 od drogi 34 507-Marianów;
Nr 3426 010 Brzóza-Wólka Brzózka;
Nr 3426 011 Brzóza-Trawka (Belon);
Nr 3426 012 Chodków-granica gminy-(Wola Chodkowska);
Nr 3426 013 od drogi 731-granica gminy-(Paprotnia);
Nr 3426 014 Mariampol-Grabnowola-Ewinów;
Nr 3426 015 Maniochy-Michałów;
Nr 3426 016 Leżenice-Emilów;
Nr 3426 017 Bobrowniki-Ignacówka Bobrowska;
Nr 3426018 (Nijaków)-granica gminy-Zieleniec-Józefów-Wola Łukawska-Ignacówka Bobrowska;
Nr 3426 019 Wola Łukawska-Stawki;
Nr 3426 020 Bobrowniki-Miejska Dąbrowa;
Nr 3426 021 Miejska Dąbrowa-Zieleniec;
Nr 3426 022 Lipa-Klementynów;
Nr 3426 023 Miejska Dąbrowa-Lipska Wola;
Nr 3426 024 Lipa-Helenów-Helenówek;
Nr 3426 025 Głowaczów-Chodków-do drogi 723;
Nr 3426 026 Kosny-Studnie;

Podstawowy układ komunikacyjny jest dobrze rozwinięty i nie wymaga większych weryfikacji połączeń drogowych. Zapewnia powiązania zewnętrzne z dużymi ośrodkami miejskimi Warszawą i Radomiem oraz ośrodkami miejskimi ponadlokalnymi Kozienicami, Białobrzegami, Warką.

Istotne dla zewnętrznych połączeń gminy są drogi krajowe i wojewódzkie tworzące w obszarze gminy podstawowy układ przez ciąg krajowy na kierunku wschód-zachód i wojewódzki na kierunku północ południe. Układ ten uzupełnia promienista sieć dróg powiatowych z których istotne funkcje dla zewnętrznych powiązań gminy mają ciągi 34 506 Brzóza-Radom, 24 507 Brzóza-Przejazd, 34 502 Ryczywół-Brzóza, 34 417 (Jedlińsk)- Łukawa-Głowaczów;

Droga krajowa Nr 48 Potworów-Białobrzegi-Głowaczów-Kozienice (dawniej w obszarze gminy Nr 729 i 731) zachowała swoją rangę z uwagi na funkcje strategiczne w sytuacjach ewentualnych zagrożeń. W związku z tak określoną przez odpowiednie służby funkcją drogi zalecane parametry geometryczne oraz obciążenia dróg i mostów określone są w wielkościach: przepustowość - 5-6 pojazdów; nośność - 100 kN; szerokość jezdni - 6,0 m; nośność mostów w ruchu ciągłym - 300 kN. Celowa jest również kierunkowa realizacja obejść głównych miejscowości Głowaczowa i Brzozy położonych w ciągu tej drogi. Na odcinku Głowaczów-Kozienice istnieje potrzeba utrzymywania w odpowiednim stanie technicznych istniejących mostów na rzece Radomce i jej starorzeczach.

Droga wojewódzka Nr 731 Warka-Głowaczów w powiązaniu z odcinkiem drogi krajowej Głowaczów-Kozienice stanowi główną oś komunikacyjną gminy łączącą gminę z ośrodkiem powiatowym Kozienice na południu oraz z Warką i pośrednio z Warszawą na północy. Planowany w planie ogólnym gminy docelowy przebieg tej drogi w obszarze miejscowości Głowaczów oddziela tereny ściślego zainwestowania od terenów sportowo-wypoczynkowych nad rzeką Radomką. Kierunkowa realizacja obejścia Głowaczowa w ciągu drogi krajowej może prowadzić do weryfikacji klasyfikacji drogi wojewódzkiej w obszarze miejscowości Głowaczów (obniżenie rangi) co byłoby korzystne dla struktury funkcjonalno-przestrzennej ośrodka gminnego.

Dla dostępności komunikacyjnej gminy oraz zachowania bezpieczeństwa ruchu istotne jest zapewnienie i utrzymywanie właściwych parametrów technicznych odpowiednich dla funkcji i klasy tych dróg.

Na poziomie lokalnym działania inwestycyjne winny dotyczyć w pierwszej kolejności modernizacji dróg powiatowych istotnych dla połączeń gminy oraz ciągów dróg z nieutwardzonymi odcinkami w celu uzyskania dobrego stanu technicznego nawierzchni. Sukcesywna modernizacja obejmować winna przede wszystkim odcinki dróg w ciągach dróg powiatowych: Nr 34 506 Brzoza-Radom; 34 502 Ryczywół-Brzoza; Nr 34 224 Magnuszew-Moniochy; 34 501 Stanisławów-Katarzynów; 34 504 Jasieniec-Lipa-Leżenice (w części droga gruntowa); 34 505 Głowaczów-Lipskie Budy (w części droga gruntowa); Nr 34 508 Cecylówka - do drogi Nr 34 506;

Zachodzi również potrzeba sukcesywnego utwardzania dróg gminnych, w tym przede wszystkim obsługujących obszary zabudowane i wskazane do zabudowy, w tym do zabudowy mieszkaniowo-wypoczynkowej. Podnoszenie standardów obsługi komunikacyjnej obszarów wskazanych do rozwoju uzupełniającej funkcji wypoczynkowej jest szczególnie istotne dla dalszego rozwoju gminy.

Położenie gminy w dolinie rzeki Radomki stanowi o potrzebie utrzymania w dobrym stanie technicznych istniejących mostów drewnianych i przejść dla pieszych w ciągach dróg lokalnych umożliwiających łączność obszarów gminy rozdzielonych rzeką.

W obszarze gminy celowe jest również spowodowanie zaistnienia komunikacji rowerowej, w pierwszym etapie głównie poprzez odpowiednie oznakowanie istniejących ciągów drogowych oraz wytyczonych szlaków turystycznych. Obszar gminy wyróżniają szczególnie atrakcyjne walory środowiska kulturowo-przyrodniczego i uwarunkowana nimi rozwinięta uzupełniająca funkcja wypoczynkowa. Rower może więc być środkiem transportu służącym przejazdom o charakterze turystycznym i zapoznającym z obszarami gminy szczególnie interesującymi pod historycznym i przyrodniczym.

Założenia kierunkowe w zakresie komunikacji wymagają więc sukcesywnej realizacji zadań obejmujących głównie:

Zadania planowane o charakterze ponadlokalnym:

- Utrzymywanie właściwych parametrów technicznych odpowiednich dla strategicznej funkcji ciągu drogi krajowej Nr 48 (dawniej w obszarze gminy Nr 729 i 731) relacji Tomaszów-Mazowiecki- Potworów-Białobrzegi-Głowaczów-Kozienice-Dęblin-Kock (przepustowość - 5-6 pojazdów; nośność - 100 kN; szerokość jezdni - 6,0 m; minimalny promień skrętu - 30,0m, skrajnia pionowa - 4,5 m; nośność mostów w ruchu ciągłym - 300 kN) oraz docelowa realizacja obwodnic w ciągu tej drogi dla miejscowości Głowaczów i Brzóza;
- Utrzymywanie właściwych parametrów technicznych odpowiednich dla funkcji i klasy drogi wojewódzkiej Nr 731 Potycz-Warka-Grabów n/Pilicą-Głowaczów.

Zadania planowane o charakterze lokalnym

- Modernizacja i sukcesywna poprawa stanu technicznego dróg powiatowych w obszarze gminy, a w szczególności:
  - Nr 34 507 Brzóza-Przejazd (w realizacji);
  - Nr 34 505 Brzóza-Radom;
  - Nr 34 224 Moniochy- Magnuszew;
  - Nr 34 501 Stanisławów-Katarzynów;
  - Nr 34 502 Ryczywół-Brzóza;
  - Nr 34 504 Jasieniec-Lipa-Leżenice (w części droga gruntowa);
  - Nr 34 505 Głowaczów-Lipskie Budy (w części droga gruntowa);
  - Nr 34 508 Cecylówka - do drogi Nr 34 506;

- Sukcesywne utwardzanie dróg gminnych:
W pierwszej kolejności celowe jest utwardzanie nawierzchni dróg obsługujących obszary zabudowane i wskazane do zabudowy i połączenia ich z podstawowym układem komunikacyjnym, w tym między innymi:
realizacja utwardzonych odcinków dróg w obszarach znaczącego zainwestowania w miejscowościach Głowaczów i Brzóza;
ulepszanie nawierzchni dróg w rejonach zainwestowania o charakterze wypoczynkowym w miejscowościach w dolinie rzeki Radomki;
realizacja utwardzonych odcinków w obszarach zainwestowania w pozostałych większych miejscowościach gminy;
- Ustanawianie nowych odcinków dróg gminnych dla prawidłowej obsługi między innymi:
obszarów zabudowanych i wskazanych do zabudowy;
terenów o funkcji turystyczno-wypoczynkowej;

Zalecane parametry techniczne lokalizowania zabudowy

Zamierzone inwestycje drogowe powinny być realizowane w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy.

Zmiany w ustawie o drogach publicznych (Dziennik ustaw Nr 106 z 17 sierpnia 1998 roku) określają, w artykule 43, sytuowanie „**obiektów budowlanych**” mierzone od zewnętrznej krawędzi jezdni w minimalnych wielkościach:

- **Drogi ogólnodostępne krajowe**
10 m -na terenie zabudowy miast i wsi; 25m - poza terenem zabudowy;
- **Drogi ogólnodostępne wojewódzkie i powiatowe**
8 m -na terenie zabudowy miast i wsi; 20m - poza terenem zabudowy;
- **Drogi ogólnodostępne gminne**
6 m - na terenie zabudowy miast i wsi; 15 m - poza terenem zabudowy;

Projekt załącznika do ustawy o drogach publicznych określa lokalizowanie **zabudowy mieszkaniowej** od poszczególnych kategorii dróg (mierzone od krawędzi jezdni) następująco:

- **Drogi krajowe:**
70 m - zabudowa wielokondygnacyjna; 50 m – zabudowa jednokondygnacyjna;
- **Drogi wojewódzkie i powiatowe:**
40 m - zabudowa wielokondygnacyjna; 30 m - zabudowa jednokondygnacyjna;

Drogi gminne:

20m -zabudowa wielokondygnacyjna; 15 m - zabudowa jednokondygnacyjna;

Zalecane parametry techniczne układu komunikacyjnego
(Rozporządzenie MTiGM z 2 marca 1999r -Dz.U.Nr 43 z dnia 14 maja 1999 roku):

- Najmniejsza szerokość w liniach rozgraniczenia ulicy o przekroju jednojezdniowym/dwujezdniowym:

Klasa ulicy

GP (główna ruchu pośpiesznego): jednojezdniowa - 30 m (1x2);
dwujezdniowa - 40m (2x2);

G (główna) : jednojezdniowa -25 m (1x2);
dwujezdniowa -35 m (2x2);

Z (zbiorcza): jednojezdniowa -20 m (1x2); dwujezdniowa-30 m (2x2);

L (lokalna): jednojezdniowa -12 m (1x2);

D (dojazdowa): jednojezdniowa -10 m (1x2);

- Najmniejsza szerokość w liniach rozgraniczających (poza terenem zabudowy i nie przeznaczonym pod zabudowę) drogi o przekroju jednojezdniowym/dwujezdniowym (w metrach):

Klasa drogi

drogi krajowe:

GP: jednojezdniowa - 25 m (1x2); dwujezdniowa - 35 m (2x2);
dwujezdniowa - 45 m (2x3);

drogi wojewódzkie i powiatowe:

G: jednojezdniowa - 25 m (1x2); dwujezdniowa- 35 m (2x2);

drogi gminne;

L: jednojezdniowa - 15 m (1x2);

D: jednojezdniowa - 15 m(1x2);

4.2.2. Kierunki rozwoju podstawowych systemów infrastruktury technicznej oraz zadania dla realizacji celów publicznych

• Telekomunikacja

Podstawowe systemy łączności w gminie stanowią:

- miejscowa telefoniczna centrala automatyczna w Głowaczowie o pojemności 480 NN i zajętości około 420 NN;
- miejscowa telefoniczna centrala automatyczna w Brzózce o pojemności 496 NN i zajętości około 450 NN;
- aparaty publiczne ogólnodostępne w Głowaczowie i Brzózce;
- kabel światłowodowy relacji Kozienice-Brzóza-Studzianki Pancerne;
- rozdzielcza sieć telefoniczna (napowietrzna i kablowa) doprowadzona do poszczególnych miejscowości w gminie;
- stacja bazowa telefonii bezprzewodowej;

Istniejące systemy łączności dają możliwość modułowego zwiększania ich pojemności. Stworzone zostały więc warunki dla sukcesywnej poprawy ilości i jakości usług telekomunikacyjnych jako współczesnego systemu istotnego dla dalszego rozwoju gminy.

Zadania planowane

- Sukcesywna rozbudowa rozdzielczej abonenckiej sieci telefonicznej oraz uruchamianie aparatów publicznych ogólnodostępnych;
- Kierunkowe powiększanie pojemności automatycznej telefonicznych central automatycznych w Głowaczowie i Brzózce;
- Rozbudowa telefonii bezprzewodowej;

• Elektroenergetyka

Obiekty i urządzenia elektroenergetyki w obszarze gminy stanowią:

- Linie energetyczne przesyłowe wysokiego napięcia:
  - linia energetyczna 220 kV relacji Kozienice-Rożki;
  - linia energetyczna 110 kV Kozienice-Warka;
  - linia energetyczna 110 kV Kozienice -Dobieszyn;
  - linia energetyczna 110 kV Radom Północ-Dobieszyn;
- Źródła zasilania obszaru gminy w energię elektryczną:
Stacje transformatorowe 15/0.4 kV (łącznie 88 w obszarze gminy) pokrywające zapotrzebowanie mocy odbiorców bytowo-komunalnych i obiektów usługowych.

Linie napowietrzne średniego napięcia wraz ze stacjami SN/n.n z których wychodzą linie niskiego napięcia doprowadzające energię do wszystkich gospodarstw domowych i odbiorców.

Dla utrzymania odpowiedniego poziomu technicznego zapewniającego niezawodność przesyłu i rozdziału energii o wymaganych parametrach technicznych celowe jest odtwarzanie 3,3 % stanu sieci w skali roku. Szacunki takie podawane są przez odpowiednie służby energetyczne.

W obszarze gminy Głowaczów istniejąca rezerwa mocy w zainstalowanych transformatorach na sieci wykorzystywana jest w około 40-50 % i jest wystarczająca.

Wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną lub potrzeba nowych odcinków sieci zaspakajany będzie na określonych warunkach przez administratora sieci (Rejonowy Zakład Energetyczny Kozienice w zgodności z opracowanymi „Kierunkami rozwoju sieci SN i nn w RZE Kozienice”-1999 rok).

Planowane modernizacje dla poprawy warunków napięciowych umożliwiających wydawanie „warunków technicznych zasilania- wtz „, obejmują między innymi zadania:

Zadania planowane

- Modernizacja na linii SN Dobieszyn-Lipskie Budy z lokalizacją łączników w Studziankach (3 sztuki) - odłączniki sterowane radiem dla skrócenia czasu lokalizacji awarii;
- Wymiana przewodów w obszarze gminy Głowaczów w linii magistralnej na przewody o większym przekroju - 70 mm² od bramki Brzóza do bramki Majdany (około 16,5 km);
- Modernizacja stacji SN/nn, budowa linii SN, w miejscowościach z ograniczeniami wydawania „wtz” w zakresie obejmującym wymianę przewodów, słupów, wymianę przyłączy, zabudowę złączy ZL, a mianowicie:
Helenów, Głowaczów GS, Głowaczów Cmentarz, Głowaczów Rzeczka, Brzóza Sokoły, Brzóza Betoniarnia, Brzóza Kościół, Brzóza Przecinka, Wólka Brzózka II, Sewerynów;
- Wymiana przewodów w liniach SN z AFI na izolowane PAS ze względu na prowadzenie linii magistralnych oraz odgałęzień 15 kV po terenach leśnych Puszczy Stromieckiej i Puszczy Kozienickiej;
- Oświetlenie przestrzeni publicznych i dróg znajdujących się w obszarze gminy (zadanie własne Gminy - Prawo energetyczne);

Strefy ochronne

- **Linie 15 kV i 30 kV**

Strefa ochronna – 5 m: minimalna odległość pozioma budynków od osi linii napowietrznych (PN-75/E-05100);

- **Linia 110 kV**

Strefa ochronna - po 9 m od osi linii w obie strony:

Strefa ochronna dla zwykłych budynków (bez balkonów i tarasów) dla linii jednotorowej na typowych słupach kratowych H 52 według opracowań Instytutu Energetyki wynosi 9 m od osi linii w obie strony. Dla nowo wznoszonych wysokich budynków z tarasami zgodnie z Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28 stycznia 1985 r (MP Nr 3/85) najmniejsza odległość między najbliższym przewodem linii, a krawędzią balkonu lub tarasu winna wynosić minimum 14,5 m. Uwzględniając odległość skrajnego przewodu od osi linii wynoszącą 3,65 m dla słupów przelotowych „P” i 2,7 m dla słupów odporowo-narożnych „ON”, strefa ochronna dla budynków z balkonami lub tarasami wyniesie 2 x 18,5 m od osi słupów przelotowych oraz 2 x 17,5 m od osi słupów odporowych.

Strefa bezpieczeństwa -15 m od skrajnego przewodu:

Dla budynków wznoszonych w pobliżu jednotorowej linii 110 kV zgodnie z Rozporządzeniem Nr 93 MBiPMB w sprawie BHP przy wykonywaniu robót (Dz.U.Nr 13/72 z dnia 10.IV. 1972 r.). odległość pozioma winna wynosić minimum 15 m od skrajnego przewodu. Strefa ochronna wyniesie więc 15 +3,65 m = 18,65 m w obie strony od osi linii dla słupów przelotowych oraz 15 +2,7 m = 17,7 m od osi linii dla słupów odporowych.

- **Linia 220 kV**

Strefa ochronna - po 19 m od osi linii w obie strony:

Strefa ochronna dla zwykłych budynków (bez balkonów i tarasów) dla linii jednotorowej na typowych słupach kratowych H 52 według opracowań Instytutu Energetyki wynosi 19 m od osi linii w obie strony. Dla nowo wznoszonych wysokich budynków z tarasami zgodnie z Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28 stycznia 1985 r (MP Nr 3/85) najmniejsza odległość między najbliższym przewodem linii, a krawędzią balkonu lub tarasu winna wynosić minimum 26 m. Uwzględniając odległość skrajnego przewodu od osi linii wynoszącą 7,6 m dla słupów przelotowych „P” i 8,8 m dla słupów odporowo-narożnych „ON”, strefa ochronna dla budynków z balkonami lub tarasami wyniesie 2 x 33,6 m od osi słupów przelotowych oraz 2 x 34,8 m od osi słupów odporowych.

Strefa bezpieczeństwa -15 m od skrajnego przewodu:

Dla budynków wznoszonych w pobliżu jednotorowej linii 220 kV zgodnie z Rozporządzeniem Nr 93 MBiPMB w sprawie BHP przy wykonywaniu robót (Dz.U.Nr 13/72 z dnia 10.IV. 1972 r.). odległość pozioma winna wynosić minimum 15 m od skrajnego przewodu. Strefa ochronna wyniesie więc 15 +7,6 m = 22,6 m w obie strony od osi linii dla słupów przelotowych oraz 15 + 8,8 m = 23,8 m od osi linii dla słupów odporowych.

- **Gospodarka wodna**

- **Zaopatrzenie w wodę**

Obszar gminy Głowaczów posiada korzystne uwarunkowania w zakresie zaopatrzenia w wodę poprzez położenie w zasięgu zasobnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych o wodach zaliczanych do klasy Ib czyli „wody wysokiej jakości”: Nr 222 „Dolina Środkowej Wisły” (część wschodnia gminy); Nr 215 i 215 A Subniecka Warszawska (część centralna i północna gminy); Nr 405 Niecka Radomska (na południe od rzeki Radomki).

„Warunki korzystania z wód dorzecza Radomki” określające zasady i możliwości gospodarowania zasobami wód podziemnych i powierzchniowych zawierają ustalenia, że w skali całej zlewni istnieje znaczna rezerwa zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych (opracowanie „Hydroprojektu Warszawa” na zlecenie Ministerstwa Ochrony Środowiska - 1995 rok). Zasoby wód podziemnych w rejonie położenia między innymi gminy Głowaczów całkowicie pokrywają potrzeby użytkowników. Szczególna uwaga zwracana jest natomiast na potrzebę sukcesywnego porządkowania gospodarki ściekowej dla ochrony wód podziemnych i powierzchniowych.

W zakresie wód powierzchniowych w obszarze zlewni na całej długości rzeki Radomki przepływy nienaruszalne według kryterium hydrobiologicznego zachowane są z gwarancją przekraczającą 97 %, natomiast poniżej zrzutu ścieków z Radomia (na Pacynce, Mlecznej i Radomce) rezerwa zasobów wodnych występuje stale (gwarancja 100 %) i możliwe jest lokalizowanie nowych użytkowników wód powierzchniowych. Ustalenia te zawarte w „Warunkach korzystania z wód dorzecza Radomki” dotyczą między innymi obszaru gminy Głowaczów.

W działaniach Gminy stworzone zostały warunki dla rozwiązania problemów zaopatrzenia ludności poprzez zbiorowe systemy wodociągowe w ramach opracowanych projektów technicznych.

Systemy wodociągowe zaopatrzenia w wodę z możliwością ich ewentualnej rozbudowy stanowią:

- Ujęcie wody z utworów trzeciorzędowych w Głowaczowie o wydajności 36,4 m³/h zasilające wodociąg w miejscowościach Głowaczów, Podmieście i Leżenice;
- Ujęcie wody z utworów trzeciorzędowych w Brzozie o wydajności 30,0 m³/h i Sewerynowie o wydajności 7,2 m³/h zasilające wodociąg w miejscowości Brzoza-Sewerynow;

- Ujęcie wody w Ursynowie o wydajności 29,6 m³/h i Stanisławowie o wydajności 20,3 m³/h zasilające wodociąg w miejscowości Ursynów-Stanisławów oraz Maciejowice;
  - Ujęcie wody w Marianowie o wydajności 22,0 m³/h zasilające wodociąg w miejscowości Marianów oraz w przyszłości Przejazd i Cecylówka (w trakcie realizacji);
  - Ujęcie wody w Miejskiej Dąbrowie o wydajności 42,6 m³/h zasilające wodociąg w miejscowości Miejska Dąbrowa;
  - Ujęcie wody z utworów czwartorzędowych w Studniach o wydajności 52,0 m³/h zasilające wodociąg w miejscowości Studnie i Kośny;
  - Ujęcie wody w Emilowie o wydajności 20,0 m³/h zasilające wodociąg w miejscowości Emilów i Moniochy;
  - Ujęcie wody w Grabnowoli o wydajności 8,1 m³/h zasilające wodociąg w miejscowości Grabnowola;
  - Ujęcie wody w Studziankach Pancernych o wydajności 18,15 m³/h zasilające wodociąg w miejscowości Studzianki Pancerne;
  - Ujęcie wody z utworów czwartorzędowych w Małej Wsi dla potrzeb wodociągi wiejskiego obejmującego zasięgiem miejscowości Mała Wieś i Klementynów;
  - Ujęcie wody z utworów trzeciorzędowo-kredowych w Wólce Brzózkiej dla potrzeb wodociągu wiejskiego w miejscowości Wólka Brzózka;
  - Ujęcie wody z wód trzeciorzędowych w Lipie dla potrzeb wodociągu wiejskiego w miejscowości Lipa i Jasieniec (w trakcie rozbudowy);
  - Podłącza wodociągowe realizowane: Podmieście-Brzoza, Miejska Dąbrowa-Studnie, Stanisławów-Marianów
- Docelowo zakłada się doprowadzenie sieci wodociągowej do wszystkich miejscowości w obszarze gminy. Kierunkowe zadania w zakresie zaopatrzenia to przede wszystkim:

Zadania planowane

- Kierunkowa rozbudowa i realizacja systemów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę obejmująca sukcesywnie miejscowości nie posiadające wyposażenia w sieć wodociągową, w tym a między innymi:
  - z ujęcia wody w Bobrownikach - Bobrowniki i miejscowości sąsiadujące;
  - docelowa realizacja ujęcia wody dla miejscowości położonych w południowo-zachodnich rejonach gminy: Łukawa, Łukawska Wola, Ignacówka, Ignacówka Bobrowska, Zieleniec;
  - docelowa rozbudowa sieci wodociągowej dla miejscowości położonych w zachodnich rejonach gminy: Helenów, Henryków, Cecylówka Głowaczewska, Lipska Wola;
  - docelowa rozbudowa sieci wodociągowej dla miejscowości położonych w północnych rejonach gminy: Dąbrówki Grabnowolskie, Michałów;
  - kierunkowe doprowadzenie sieci wodociągowej dla miejscowości Chodków od strony Woli Chodkowskiej (gmina Kozienice);

- Racjonalizacja zużycia wody poprzez opomiarowywanie użytkowników;

- **Regulacja stosunków wodnych**

- **Melioracje**

Regulacja stosunków wodnych obejmuje systemy melioracyjne którymi są:

urządzenia melioracji podstawowych - regulacje rzek;

urządzenia melioracji szczegółowych użytków rolnych (grunty orne i użytki zielone);

Potrzeby regulacji stosunków wodnych w obszarze gminy Głowaczów dotyczą około 18 % użytków rolnych, a stopień ich realizacji kształtuje się w wielkościach:

- W zakresie melioracji podstawowych:

rzeki wymagające regulacji - 10,2 km; stopień realizacji -3,92 tj. 38 %;

- W zakresie melioracji szczegółowych:

użytki rolne wymagające melioracji - 2173 ha; stopień realizacji - 558 ha tj. 26 %;

w tym:

grunty orne wymagające melioracji -1443 ha; stopień realizacji -169 ha tj. 12 %;

użytki zielone wymagające melioracji - 730 ha; stopień realizacji - 389 ha tj. 53 %;

Określone potrzeby w zakresie melioracji szczegółowych nie zostały zrealizowane.

W docelowej realizacji zadań melioracyjnych optymalna regulacja stosunków wodnych winna obejmować stosowanie urządzeń odwadniająco-nawadniających. Istotna dla prawidłowego funkcjonowania urządzeń hydrotechnicznych jest ich bieżąca, właściwa konserwacja.

Podstawowe zadania w zakresie regulacji stosunków wodnych to przede wszystkim:

Zadania planowane

- Sukcesywna realizacja nowych dwustronnych systemów melioracyjnych odwadniająco-nawadniających, przede wszystkim w rejonach na zachód od rzeki Radomki, a w szczególności:

w zakresie melioracji podstawowych - regulacja odcinków rzek Łukawka; Leniwa, Struga Głowaczewska;

w zakresie melioracji szczegółowych - między innymi obiekty Cecylówka Brzózka; Mariampol; Lipa; Stanisławów; Studnie; Kosny; Łukawa;

- Bieżąca konserwacja i działania w zakresie zabezpieczenia prawidłowego funkcjonowania urządzeń hydrotechnicznych;

- **Retencja wód**

W obszarze gminy są warunki dla rozszerzania programu małej retencji. Podstawowe zadania zbiorników retencyjnych to funkcje przeciwpożarowe, retencyjne, gospodarcze.

Istniejące elementy małej retencji w obszarze gminy stanowi kilkanaście małych zbiorników wodnych o powierzchni od 0,01 ha do 1,0 ha oraz jeden duży (62 ha) kompleks stawów w zlewni Radomki oraz zbiornik w Studziankach Pancernych w zlewni Pilicy. Stan techniczny zbiorników określany jest w przewodzie jako średni, przy złym stanie technicznym kompleksu stawów w Grądach. Poprawa funkcjonowania zbiorników małej retencji wymaga w większości pogłębienia tych zbiorników oraz odbudowy stawów w Grądach.

Znaczenie dla retencji wód w zlewni Radomki w obszarze której położona jest większa część terenu gminy będzie mieć będący w końcowej fazie realizacji zbiornik wodny „Domaniów” o powierzchni lustra wody około 500 ha, zlokalizowany w środkowym biegu Radomki (zapora w gminie Przytyk) w odległości około 40 km od Głowaczowa.

Planowane realizacje w ramach opracowanego „programu małej retencji” dotyczą zadań obejmujących

Zadania planowane

- Modernizacja stawów rybnych o powierzchni 62 ha w Grądach
- Realizacja projektowanego zbiornika wodnego w Głowaczowie;
- Realizacja projektowanego zbiornika wodnego w Rogożku;
- Rozszerzanie programu małej retencji o inne wielozadaniowe zbiorniki wodne;

• **Gospodarka ściekowa**

W obszarze gminy funkcjonują zbiorowe systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków. Są to:

- Komunalna oczyszczalnia ścieków w Głowaczowie o przepustowości 200 m³/d;

- Sieć kanalizacyjna w Głowaczowie i Leżenicach oraz częściowo w Brzózce o długości 18,3 km (podłączenie do ponad 450 mieszkań);
- Zbiorniki bezodpływowe - „szamba”;
W związku z realizowanym programem wodociągów grupowych z długością istniejącej sieci wodociągowej blisko 80 km i podłączeniem do sieci ponad 1100 mieszkań w gminie zachodzi potrzeba rozbudowy sieci kanalizacyjnej przede wszystkim w miejscowościach o największym zaludnieniu i zainwestowaniu (Głowaczów, Brzóza);

Zadania planowane

- Sukcesywne obejmowanie grupowymi systemami sieci kanalizacyjnej obszarów ścisłego zainwestowania miejscowości Głowaczowa, Leżenic, Brzózy oraz kierunkowe rozszerzanie systemów kanalizacyjnych na miejscowości położone w środkowych obszarach gminy;
- Kierunkowa realizacja bezodpływowych zbiorników ściekowych i indywidualnych oczyszczalni zagrodowych w obszarach zabudowy w miejscowościach o mniejszej liczbie ludności i obszarach koncentracji zainwestowania budownictwa letniskowego w dolinie Radomki;
- Docelowe wywożenie wozami asenizacyjnymi ścieków i osadów do gminnej oczyszczalni w Głowaczowie, z bezodpływowych zbiorników ściekowych i indywidualnych oczyszczalni zagrodowych z terenów z mniejszą liczbą ludności o luźnej zabudowie oraz sezonowym napływie ludności w celach rekreacyjnych.

• Zaopatrzenie w ciepło

Podstawowe źródła zaopatrzenia w ciepło gminie stanowią:

- indywidualne źródła ciepła (piece, piece c.o) oparte na paliwie węglowym obejmujące ponad 90 % gospodarstw domowych;
- kotłownie lokalne węglowe w obiektach użyteczności publicznej;

W zaopatrzeniu w ciepło w obszarach rozwoju jednostek osadniczych należy dążyć do eliminowania w ogrzewaniu paliw węglowych i węglopochodnych na rzecz oleju opałowego, energii elektrycznej czy w przyszłości gazu przewodowego.

Zadania planowane o charakterze lokalnym

Sukcesywna modernizacja, przede wszystkim w obiektach użyteczności publicznych, istniejących źródeł ciepła z eliminowaniem paliw węglowych i węglopochodnych, w tym między innymi wpisanych na listę priorytetów WFOŚiGW modernizacji kotłowni w szkołach

podstawowych w Głowaczowie i Brzózcie oraz w budynku Urzędu Gminy w Głowaczowie ;

- Opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (realizacja ustawy Prawo energetyczne - Dz.U. Nr 54 poz. 348 z dnia 4 czerwca 1997 r.);

- **Zaopatrzenie w gaz**

Obszar gminy nie jest wyposażony w gaz przewodowy.

Możliwości pełnego zaopatrzenia w gaz przewodowy obszaru subregionu radomskiego, w obszarze którego położona jest gmina Głowaczów, określone zostały w „Studium programowym rozwoju gazyfikacji województwa radomskiego” (opracowanie Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa - marzec 1998 rok).

Założone są dwa warianty rozwoju gazyfikacji w subregionie, a mianowicie:

- *wariant I rekomendowany*: zbilansowanie możliwości zasilania w gaz z istniejącego układu przesyłowego „Lubienia-Sękocin”, przechodzącego w obszarze subregionu radomskiego w korytarzu tras krajowych Nr 9 i Nr 7 jako „nowy gazociąg wysokoprężny” z pozostawieniem „starego gazociągu” jako układu średnioprężnego (gazociąg przebudowany po równoległej trasie)
wariant II: budowa, w okresie 2001-2005 układu przesyłowego Wronów-Radom dla kierunkowego zasilania południowych obszarów subregionu radomskiego (wariant bardzo kosztowny z uwagi na „przejście” przez Wisłę”);

W obszarze gminy szczególnie celowe jest doprowadzenie gazu przewodowego nie tylko ze względów bytowych ludności, ale również dla stosowania tego ekologicznego paliwa ze względów potrzeby ochrony i zachowania szczególnie cennych walorów środowiska przyrodniczego.

Zaopatrzenie gminy Głowaczów w gaz przewodowy jest planowane według wyżej wymienionego „wariantu I rekomendowanego” poprzez realizację projektowanego odgałęzienia od układu przesyłowego „Lubienia – Sękocin”. „Odgałęzienie” przewidywane jest w obszarze gminy Jedlińsk w rejonie miejscowości Jedlanka w kierunku Głowaczowa z planowaną stacją redukcyjno-pomiarową na terenie gminy Głowaczów.

Warunki zasilania określone są każdorazowo na etapie „koncepcji programowej zaopatrzenia gminy w gaz przewodowy” .

Zadania planowane

- Opracowanie „Koncepcji programowej zaopatrzenia gminy Głowaczów w gaz przewodowy”;
- Docelowa realizacja stacji redukcyjno-pomiarowej w rejonie Głowaczowa oraz sieci dystrybucyjnej niskiego ciśnienia w obszarze gminy;

• Gospodarka odpadami

Na organy gminy nałożone jest ustawowe zobowiązanie zapewnienia warunków organizacyjnych i technicznych niezbędnych dla ochrony środowiska przed odpadami oraz dbania o utrzymanie porządku i czystości na obszarze gminy.

Gmina nie posiada urządzonego i usankcjonowanego składowiska odpadów w swoim administracyjnym obszarze.

W obszarze gminy konieczna jest realizacja gminnego składowiska odpadów nie tylko wobec zobowiązań ustawowych, ale również z uwagi na charakter gminy z rozwiniętą uzupełniającą wypoczynkową funkcją uwarunkowaną szczególnie atrakcyjnymi i cennymi walorami środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy.

Przyjmuje się różne warianty dla rozwiązania i zapewnienia warunków organizacyjnych oraz technicznych utrzymania porządku i czystości na obszarze gminy.

Są to:

- lokalizacja międzygminnego składowiska odpadów w północnej gminy, w obszarze sołectwa Grabnowola;
- doprowadzenie do usankcjonowania prawnego i modernizacji istniejącego „dzikiego” wysypiska śmieci w rejonie miejscowości Lipa.

Zadania planowane

- Opracowanie i wdrażanie kompleksowego programu gospodarki odpadami uwzględniającego segregację odpadów oraz realizacja gminnego składowiska odpadów w obszarze gminy lub uczestnictwo w budowie międzygminnego wysypiska śmieci;
- Rekultywacja dzikich wysypisk śmieci w obszarze gminy;

4.3. Kierunki rozwoju terenów otwartych

Zasoby środowiska naturalnego gminy przesądziły o wyróżnieniu w terenach otwartych struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy obszarów stanowiących:

- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej o wiodącej funkcji rolniczej;
- obszary o bardzo wysokich walorach środowiska przyrodniczego stanowiące elementy krajowej sieci ekologicznej;

4.3.1. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- **Potencjał produkcyjny rolnictwa**

Podstawowy rolniczy potencjał gospodarczy gminy tworzą przede wszystkim:

Zasoby ziemi w gminie - 12 000 ha użytków rolnych, w tym: grunty orne - 10 050 ha; użytki zielone trwałe - 1750 ha, sady - 200 ha. W zasobach ziemi gleby klasy bonitacyjnej stanowią III i IV 32 % (około 3 800 ha);

- 1500 indywidualnych gospodarstw rolnych stanowiących rolnicze podmioty gospodarcze, przy około 300 podmiotach gospodarczych w sferze pozarolniczej (stosunek 1:5). Prawie 60 % gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa z powierzchnią użytków rolnych powyżej 5,0 ha. Przeciętna wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 7,2 i jest równa średniej powierzchni gospodarstwa w woj.mazowieckim;
- Prywatna własność ziemi: 95 % użytków rolnych znajduje się w sektorze prywatnym. Około 60 % ludności gminy utrzymuje się ze źródeł rolniczych;
- Ukształtowane kierunki produkcji rolniczej w zakresie produkcji roślinnej (zboża, ziemniaki, pastewne) i zwierzęcej (trzoda chlewna, bydło):

- **Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej**

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej stanowią ponad połowę (64,5 %) ogólnej powierzchni

gminy zajmując w przewadze wysoczyznowe obszary w środkowych obszarach gminy.

Dla dalszego rozwoju i intensyfikacji produkcji rolniczej w gminie znaczenie mają przede wszystkim zwarte rejony kompleksów żytniego bardzo dobrego i żytniego dobrego oraz zbożowo-pastewnego mocnego z niewielkim udziałem kompleksu pszennego (39 % gruntów ornych) występujące w środkowych obszarach gminy. W skali gminy stwarzają dogodne warunki do produkcji rolniczej z możliwością upraw większości gatunków roślin oraz warzyw. W powiązaniu z nimi występuje trwała zabudowa rolnicza z ustabilizowaną wielkością zaludnienia w jednostkach osadniczych od 200 nawet 400 mieszkańców.

Przestrzenna waloryzacja przydatności obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie oparta o rodzaje kompleksów glebowo-rolniczych pozwala wyróżnić:

- dobre, w skali gminy, obszary do produkcji rolniczej obejmujące w przewadze gleby klasy III i IV kompleksu żytniego bardzo dobrego i dobrego, zbożowo-pastewnego mocnego z niewielkim udziałem pszennego - 39 % gruntów ornych w przewadze w środkowych rejonach gminy;
- średnie, w skali gminy, obszary do produkcji rolniczej obejmujące w przewadze gleby klasy IVb i V kompleksu żytniego słabego oraz zbożowo-pastewnego słabego - jedna trzecia gruntów ornych gminy (32 %) w przewadze w południowo-wschodnich i północnych rejonach gminy;
- cenne obszary użytków zielonych związane z systemem doliny Radomki;
- słabe, w skali gminy, obszary do produkcji rolniczej obejmujące w przewadze gleby klasy VI kompleksów żytniego bardzo słabego - 29 % gruntów ornych występujących w większych rejonach w południowo-zachodnich obszarach gminy oraz mozaikowo na pozostałym obszarze.

- **Kierunki zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej**

Waloryzacja obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej stanowiła podstawę wyróżnienia w kierunkach zagospodarowania przestrzennego zalecanych rejonów do ochrony i zachowania użytków rolnych przed zmianą użytkowania oraz rejonów sukcesywnego wyłączenia użytków rolnych z produkcji rolniczej.

Uzupełnienie waloryzacji stanowiły również względy społeczne. Mimo, że gmina w przewadze charakteryzuje się średnimi warunkami do produkcji rolniczej, to jednak rolnictwo stanowi podstawowe źródło utrzymania dla około 60 % ludności gminy.

Stąd też obszary średnich warunków naturalnych gleb dla rolnictwa pozostaną jeszcze przez dłuższy czas w użytkowaniu rolniczym przez wielokierunkowe gospodarstwa rolne bez względu na niską opłacalność produkcji rolniczej.

Szansą dla ludności utrzymującej się z rolnictwa może być między innymi rozwój rolnictwa ekologicznego i włączanie się w bardziej pracochłonną produkcję „zdrowej żywności” w ramach powstawania gospodarstw ekologicznych i produkcji integrowanej. Kierunkom takim sprzyja udokumentowany dobry stan środowiska przyrodniczego w obszarze gminy oraz stosunkowo niedalekie rynki zbytu w dużych ośrodkach miejskich (Warszawa, Radom).

Rolnictwo ekologiczne to system gospodarowania, który jest zrównoważony pod względem ekologicznym, ekonomicznym i społecznym, aktywizujący przyrodnicze mechanizmy produkcji rolniczej poprzez stosowanie naturalnych środków produkcji, zapewniający trwałą żyzność gleby oraz zdrowotność roślin i zwierząt.

Dla obszarów subregionu radomskiego położonych na południe od Pilicy budowany i wdrażany jest program w ramach utworzonego w tym celu Stowarzyszenia „Agro-Eko-Park”. Główne założenia programu związane są z promowaniem i wdrażaniem produkcji zdrowej żywności oraz rozwoju agroturystyki. W tak przyjęte założenia programowe „Agro-Eko-Parku” dobrze wpisuje się obszar gminy Głowaczów z niezwykle korzystnymi uwarunkowaniami środowiska do produkcji zdrowej żywności i rozwoju agroturystyki.

W kierunkach zagospodarowania zróżnicowanych jakościowo obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy wyróżnione zostały:

- **Obszary zachowania i ochrony użytków rolnych przed zmianą użytkowania**

Są to:

Strefy (obszary) o potencjalnych warunkach dla intensyfikacji produkcji rolniczej (symbol **RMw**), w tym produkcji „zdrowej żywności” (symbol **RMe**). Obejmują dobre, w skali gminy, warunki naturalne gleb dla rolnictwa w środkowych obszarach gminy. Z uwagi na wiodącą funkcję rolniczą gminy i podstawowe rolnicze źródło utrzymania ludności winny być chronione przed zmianą użytkowania z założeniem stałej poprawy ich produktywności (melioracje, wapnowanie, retencja, dostosowywanie upraw do warunków kompleksów glebowo-rolniczych itp.).

Są to w zasadzie jedyne obszary w gminie z szansą powstawania specjalistycznych gospodarstw rolnych przewidywanych do wspomagania instrumentami polityki rolnej w „Założeniach strategii rozwoju rolnictwa województwa mazowieckiego”.

Założenia przedmiotowej „strategii” zawierają prognozy zwiększenia o około 50 % gospodarstw specjalistycznych przy jednoczesnym zmniejszeniu średnio o około 40 % liczby gospodarstw rolnych w ciągu najbliższych 15 lat.

Strefy (obszary) średniointensywnego rolnictwa (symbol RMs), w tym również produkcji „zdrowej żywności” (symbol RMe) uwarunkowane średnią jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Obejmują około jednej trzeciej użytków rolnych gminy o słabszych w skali gminy warunkach naturalnych gleb, w tym użytki zielone wskazane do ochrony, zachowania i powiększania ich powierzchni.

- **Obszary sukcesywnego wyłączenia gruntów z użytkowania rolniczego**

Są to:

Obszary (tereny) „wskazane do zabudowy” oraz zagospodarowania turystyczno-wypoczynkowego. Obejmują „tereny do zabudowy” przeznaczane dla potrzeb rozwoju istniejących jednostek osadniczych oraz tereny dla rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej.

Szczególnie atrakcyjne walory środowiska przyrodniczego gminy szczególnie w środkowo-wschodnich obszarach gminy wynikające z położenia pomiędzy rzeką Radomką a obszarami Puszczy Kozienickiej, przesądziły o rozwiniętej uzupełniającej funkcji wypoczynkowej oraz warunkują możliwości dalszego rekreacyjnego zagospodarowania jako znaczącego kierunku rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Stąd też wskazane zostały do sukcesywnego wyłączenia grunty orne żytnie bardzo słabe z przeznaczeniem na cele mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe oraz turystyczno-wypoczynkowe o charakterze ogólnodostępnym. Dotyczy to rejonów miejscowości w dolinie Radomki oraz na obrzeżach terenów puszczańskich.

Obszary (strefy) zwiększania lesistości. Do sukcesywnego zalesiania winny być przede wszystkim przeznaczane:

grunty orne zaliczane kompleksu żytniego bardzo słabego;

gleby żytnie słabe jeżeli stanowią enklawy i półenklawy śródleśne lub występują płatowo wśród gleb żytnich bardzo słabych;

śródleśne grunty orne wszystkich kompleksów, gdy szerokość działki nie przekracza 50 m.

Zalesianie nie może dzielić gruntów ornych na powierzchnie mniejsze od 5 ha i szerokości mniejszej od 50 w rozdrobnionych gospodarstwach rolnych oraz 10 ha i szerokości 200 m na terenach wielkopowierzchniowej gospodarki rolnej. Grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (art.14 ust.3 ustawy o lasach).

W obszarze gminy Głowaczów do zalesienia planowane jest według opracowanego i zatwierdzonego programu „granica polno-leśna” 2405,66 ha, w tym w I etapie 1142,69 ha.

4.3.2. Tereny systemu przyrodniczego

Polska ratyfikując konwencje ONZ przyjęła na siebie zobowiązanie ochrony środowiska.

Opracowana została Koncepcja Krajowej Sieci Ekologicznej „ECONET-POLSKA” określająca spójny przestrzennie system obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych w skali europejskiej i krajowej (1995 rok).

W obszarze subregionu radomskiego wskazane elementy sieci krajowej stanowią:

Dolina Wisły, Pilicy z dopływem Drzewiczki oraz Zwolenki - obszary systemu przyrodniczego o znaczeniu międzynarodowym;

Puszcza Kozienicka, Lasy Przysusko-Szydłowieckie - obszary węzłowe o znaczeniu krajowym; Przedgórze Iłżeckie z lasami starachowickimi - korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.

Aspekty tworzenia polskiej sieci ekologicznej stanowiły między innymi:

- dążenie do włączenia w obręb sieci pełnego zestawu siedlisk typowych dla danej strefy kraju;
- zapewnienie jedności przestrzennej i funkcjonalnej sieci w celu ochrony dróg migracji i rozprzestrzeniania się gatunków;
- włączenie obszarów chronionych w obręb sieci;
- wskazanie potencjalnych obszarów ochrony przyrody.

Koncepcja krajowej sieci ekologicznej będzie przedmiotem „obligatoryjnych negocjacji” dla utworzenia w krajach Unii Europejskiej spójnej sieci obszarów chronionych o nazwie „**NATURA 2000**” przy założeniu potrzeby „ochrony gatunków”.

Waloryzacja środowiska przyrodniczego subregionu radomskiego z uwzględnieniem aspektów branych pod uwagę w tworzeniu koncepcji krajowej sieci ekologicznej pozwoliła na uzupełnienie systemu przyrodniczego o elementy o znaczeniu regionalnym.

Potencjalnymi elementami sieci ekologicznej o znaczeniu regionalnym są (źródło-Studium zagospodarowania przestrzennego województwa radomskiego):

- obszary węzłowe: tereny stanowiące pozostałości Puszczy Stromieckiej, torfowiskowy rejon górnej Tymianki, rejon doliny Szabasówki, Oronki, dolnej Jabłonicy i fragmentu doliny Radomki, Obszar Krajobrazu Chronionego „Iłża-Makowiec”;
- korytarze ekologiczne związane z dolinami głównych rzek w subregionie i ich dopływów: **Radomki**, Iłżanki; Pacynki, Wiązownicy, Brzuśni, Jeziorki, Mogielanki, Kraski, Czarnej.

Rozpoznanie zasobów środowiska przyrodniczego gminy z wykorzystaniem waloryzacji przyrodniczej pozwoliło na przestrzenne określenie systemu przyrodniczego gminy wpisującego się w układ krajowy i subregionalny. Podstawowe kryteria waloryzacji struktur przestrzennych dla wskazania cennych przyrodniczo obszarów w obszarze gminy stanowiły, tak jak w koncepcji krajowej sieci ekologicznej, różnorodność biologiczna, naturalność, częstość występowania i stopień ewentualnego zagrożenia. Celem było wyodrębnienie systemu dla zachowania jego struktury, oszczędnego wykorzystywania zasobów abiotycznych i biotycznych oraz ochrony obszarów najcenniejszych.

System przyrodniczy w obszarze gminy tworzą elementy o znaczeniu krajowym, regionalnym i lokalnym. Są to:

- **Tereny krajowej sieci ekologicznej o znaczeniu krajowym**

Obszary węzłowe o znaczeniu krajowym obejmujące „Obszar Puszczy Kozienickiej” (12K)

Obszary węzłowe stanowią w krajowej sieci ekologicznej wieloprzestrzenne struktury nie mniejsze niż 500 ha, odznaczające się różnorodnością gatunkową oraz różnorodnością form siedliskowych i krajobrazowych. Są ważnymi ostojami dla gatunków rodzimych i zagrożonych wyginięciem.

O włączeniu obszarów przyrodniczo związanych z Puszcą Kozienicką w system krajowej sieci ekologicznej przesądziły między innymi aspekty tworzenia sieci definiowane jako:

- dążenie do włączenia w obręb sieci pełnego zestawu siedlisk typowych dla danej strefy kraju;
- zapewnienie jedności przestrzennej i funkcjonalnej sieci w celu ochrony dróg migracji i rozprzestrzeniania się gatunków;
- włączenie obszarów chronionych w obręb sieci;

Obszar Puszczy Kozienickiej oznaczony w krajowej sieci ekologicznej symbolem „12K” obejmuje powierzchnię ponad 30 000 ha, w tym teren parku krajobrazowego i w części jego strefy ochronnej (otuliny).

W sieci ECONET-POLSKA charakteryzowany jest jako: „*Obejmuje duży zwarty kompleks leśny z zachowaną pewną liczbą fitocenoz o charakterze naturalnym i półnaturalnym, głównie borów i borów mieszanych. Na uwagę zasługuje występowanie tu boru jodłowego (*Abietetum polonicum*) , na północnych krańcach zasięgu. Mozaikę zbiorowisk uzupełniają torfowiska niskie, przejściowe, a także wysokie oraz występujące w dolinach cieków półnaturalne łąki, wśród których zdarzają się rzadkie łąki jednokośne, reprezentujące związek *Molinion*. Wśród tego obszaru węzłowego stwierdzono występowanie 1 gatunku zagrożonego w Polsce, 2 gatunków rzadkich i 4 innych ważnych gatunków ”.*

Przestrzenny zasięg obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym w obszarze gminy obejmuje pogranicze wschodnich terenów gminy związanych przyrodniczo z Puszcą Kozienicką. Obszary leśne Puszczy Kozienickiej i Stromieckiej (Lasy Dobieszyńskie) oddzielała w przeszłości dolina Radomki, stanowiąca w systemie przyrodniczym korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym z funkcją „zwornika tych terenów”.

- **Tereny systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym**

- ***Kompleksy leśne w północnej i południowo-wschodniej części gminy - obszar węzłowy o znaczeniu regionalnym.***

Wielkoprzestrzenne obszary lasów w północnej i południowo-wschodniej części gminy spełniają kryteria obszaru węzłowego jako cenna naturalna formacja przyrodnicza o powierzchni prawie 5000 ha odznaczająca się różnorodnością gatunkową oraz różnorodnością form siedliskowych i krajobrazowych.

Lasy Dobieszyńskie to lasy stanowiące fragment dużego kompleksu leśnego biegnące szerokim łukiem wzdłuż wododziału Pilicy i Radomki. W rejonie Studzianek Pancernych drzewostany przechodzą w bory sosnowe porastające piaszczyste wydmy dochodzące do rzeki Radomki. Jako pozostałości Puszczy Stromieckiej stanowią partie starodrzewia z drzewostanami sosnowymi i sosnowo-dębowymi, porastające równiny i miejscami tereny podbagnione. Drzewostany te uzupełniają młode bory sosnowe z domieszką dębu. W roli gatunków domieszkowych występuje brzoza, świerk, osika, lipa i klon. Gatunkiem ginącym jest jawor występujący na kilku stanowiskach. Dawna granica zwartego zasięgu jawora biegnąca wzdłuż Pilicy ma znaczenie jedynie historyczne. Modrzew polski, który niegdyś tu występował jest obecnie rzadki nawet w sztucznych nasadzeniach. Na całym obszarze spotykana jest olcha czarna. W miejscach bezodpływowych występuje bór bagienny z charakterystycznymi roślinami zielnymi: bagnem, borówką bagienną, modrzewnicą, borówką brusznicą i niekiedy żurawiną.

Przestrzenny zasięg obszaru węzłowego o charakterze regionalnym obejmuje tereny leśne w północnej części gminy stanowiące fragment dużego kompleksu lasu położonego na wododziale Pilicy i Radomki w obszarach gmin Głowaczów oraz Grabów n/Pilicą dochodząc na wschodzie do rzeki Radomki oraz zwarty kompleks leśny w południowo-wschodniej części gminy.

- ***Korytarz ekologiczny rzeki Radomki o znaczeniu regionalnym***

Korytarze ekologiczne to struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi stanowiąc między innymi drogi migracji.

Szczególną cechą wyodrębnionego korytarza ekologicznego *doliny rzeki Radomki* uchodzącej do Wisły w rejonie Ryczywołu-Kłody (gmina Kozienice) jest jego funkcja „zwornika” o długości ponad 100 km. Dolina Radomki łączy niezwykle cenne obszary doliny Wisły o znaczeniu międzynarodowym z Lasami Przysusko-Szydłowieckimi (skąd Radomka bierze początek w lasach Wzgórz Koneckich) stanowiącymi korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.

Radomka w obszarze gminy zasilana jest niewielkimi dopływami, z których istotnymi są lewobrzeżna Struga i prawobrzeżna Leniwka z Narutówką.

Na różnorodność i naturalność doliny Radomki składają się fragmenty naturalnej doliny z meandrującą rzeką i starorzeczami, bogata oraz zróżnicowana flora i fauna, ekosystemy łąkowo-pastwiskowe z zespołami roślinności wodnej i bagiennej. Tereny podmokłe i związane z nimi gleby organiczne są istotnym naturalnym elementem retencji. Urozmaiceniem są liczne zadrzewienia przywodne, zarośnięte starorzecza, powierzchnie leśne towarzyszące rzece, w tym lasy szczególnie chronione.

Mimo przeprowadzonych w znacznej części prac melioracyjnych dolina Radomki wciąż odgrywa ważną rolę dla ptaków wodno-błotnych z licznymi stanowiskami lęgowymi. W obszarze gminy rejestruje się około 150 gatunków, wśród nich 129 to gatunki lęgowe.

Przestrzenny zasięg korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym w obszarze gminy obejmuje obszar doliny Radomki, w tym tereny zdelimitowane jako „zalewowe zagrożone wodą stuletnią”, ekosystemy łąkowo-pastwiskowe związane z doliną, powierzchnie leśne towarzyszące rzece.

- **Tereny systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym**

Tereny systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym pełnią rolę terenów wspomagających ekologiczne elementy sieci o znaczeniu regionalnym i krajowym. Są to zazwyczaj naturalne „bufory środowiskowe” wskazane do zachowania.

Lokalny system przyrodniczy w obszarze gminy stanowią głównie doliny rzek Strugi oraz Leniwej z Narutówką. Dolina Leniwej z Narutówką jako lokalny korytarz ekologiczny łączy tereny Puszczy Kozienickiej zdelimitowane jako obszary węzłowe o znaczeniu krajowym z korytarzem ekologicznym rzeki Radomki o znaczeniu regionalnym.

Uzupełnienie stanowią rozproszone niewielkie powierzchnie lasów głównie w południowo-zachodniej części gminy, ekosystemy łąkowe położone poza głównymi dolinami rzek, liczne śródpolne stawy wodne z roślinnością szuwarową i zadrzewieniami, zalesiane grunty porolne. Elementy te zapewniają bytowanie określonych gatunków roślin i zwierząt, zwiększają warunki retencyjne środowiska, przeciwdziałają erozji gleb itp. Jednocześnie też wpływają na mozaikę użytkowania terenów i urozmaicenie krajobrazu.

5. POLITYKA KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA GMINY - STANDARDY ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW

W prowadzeniu polityki przestrzennej gminy należy dążyć do dalszej krystalizacji struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Dla utrwalania ładu przestrzennego wskazane zostały podstawowe strefy działań i wymagań. Są to:

- **Strefy działań:** wielofunkcyjne „obszary zabudowane i wskazane do zabudowy”, w tym o charakterze wypoczynkowym oraz główne ciągi komunikacyjne i infrastrukturalne z rekomendacją wielofunkcyjnych obszarów Głowaczowa, Brzozy oraz terenów o charakterze wypoczynkowym określonych w sołectwach położonych w dolinie rzeki Radomki (rekomendowana strefa D1); obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej z rekomendacją terenów o potencjalnych możliwościach do działania w zakresie prowadzenia towarowej produkcji rolniczej (rekomendowana strefa D2) ;
- **Strefy wymagań (ograniczeń):** tereny systemu przyrodniczego o znaczeniu krajowym i regionalnym z określonymi zasadami zagospodarowania i użytkowania w pkt 5.3 (strefa W); Dla ochrony i kształtowania ładu przestrzennego przyjmuje się standardy zagospodarowania i użytkowania terenów stanowiących podstawowe elementy struktury funkcjonalnej gminy.

5.1. Podstawowe standardy zagospodarowania i użytkowania „terenów zabudowanych i wskazanych do zabudowy oraz zagospodarowania turystyczno-wypoczynkowego”

5.1.1. Ogólne standardy zagospodarowania i użytkowania terenów

- „Obszary zabudowane i wskazane do zabudowy, w tym kierunkowe” określone graficznie w rysunku „studium” stanowią tereny wielofunkcyjne z podkreśleniem wiodącej (przeważającej) kategorii przeznaczenia terenów;
- Działalność inwestycyjna w „terenach zabudowanych i wskazanych do zabudowy” obejmuje budowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę obiektów budowlanych oraz wyposażanie w podstawowe systemy infrastruktury komunalnej;
- Wskazane jest dążenie do koncentracji działalności inwestycyjnej w „obszarach zabudowanych i wskazanych do zabudowy, w tym „kierunkowych”. Określenie terenów do zainwestowania jako „kierunkowe” nie wstrzymuje działalności inwestycyjnej w tych obszarach jeżeli zaistnieje zainteresowanie potencjalnych inwestorów do zainwestowania na tych terenach;
- Dla realizacji przyjętych celów rozwoju gminy dopuszcza się w szczególnych przypadkach możliwość lokalizowania nowej zabudowy poza określonymi graficznie „terenami zabudowanymi i wskazanymi

do zabudowy” przy uwzględnieniu rozpoznanych i określonych w „studium” uwarunkowań prawnych wynikających z przepisów szczególnych, uwarunkowań określających wartości i walory danego terenu oraz możliwości wykorzystania istniejącego lub planowanego uzbrojenia w infrastrukturę komunalną .

Uzasadnione przypadki inwestycyjnego zagospodarowywania i urządzania terenów nie określonych graficznie w „studium” obejmują między innymi:

Lokalizacja na terenach przyległych do „obszarów zabudowanych i wskazanych do zabudowy z preferowaniem działek cechujących się niską przydatnością rolniczą (gleby klasy V i VI) oraz zachowaniem standardów zagospodarowania określonych dla danej kategorii przeznaczenia terenów;

Lokalizacja inwestycji służących aktywizacji rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, z priorytetowym traktowaniem inwestycji dla rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej;

Wprowadzanie funkcji mieszkaniowo-wypoczynkowej i wypoczynkowej na działkach cechujących się szczególnie niską przydatnością rolniczą oraz w obrębie działek leśnych nie będących własnością państwową bądź komunalną z zachowaniem w przypadku działki leśnej powierzchni działki w wielkości nie mniejszej niż około 1500 m , przy jednoczesnym utrzymaniu terenów biologicznie czynnych na powierzchni nie mniejszej niż 75 % powierzchni działki.

Uzasadnieniem dla takich ustaleń jest charakter gminy z rozwiniętą uzupełniającą funkcją wypoczynkową, udział aż 68 % gleb klasy V i VI planowanych do sukcesywnego wyłączenia z produkcji rolnej przy jednoczesnym występowaniu szczególnie atrakcyjnych walorów środowiska przyrodniczego gminy związanych z położeniem w dolinie Radomki oraz na obrzeżach Puszczy Kozienickiej oraz Stromieckiej.

5.1.2. Szczegółowe standardy zagospodarowania i użytkowania terenów

Kategorie przeznaczenia terenów zabudowanych i wskazanych do zabudowy oraz zagospodarowania turystyczno-wypoczynkowego obejmują:

- **Tereny usług publicznych-symbol UP: UPa, UPo, UPz, UPk;**
- **Tereny usługowo-mieszkaniowe-symbol U/M;**
- **Tereny mieszkaniowo-usługowe i zabudowy zagrodowej -symbol MN/MR, w tym MN;**
- **Tereny produkcyjno-usługowe-symbol P/U;**
- **Tereny mieszkaniowo-letniskowe i letniskowe-symbol M/L;**
- **Tereny turystyczno-wypoczynkowe-symbol ZTW;**
- **Tereny zieleni - symbol Z: Zc, Zp, Zi;**
- *Teren usług sportu i rekreacji – symbol US1;*
- *Teren usług publicznych – symbol UP1;*

Podstawowe standardy i zasady gospodarowania w poszczególnych kategoriach terenów stanowią:

- **Dla terenów usługowych i usługowo-mieszkaniowych oraz terenów zieleni - symbole UP: UPa, UPo, UPz, UPk: U/M; Z:Zc,Zp,Zi;**
- Utrzymanie i utrwalanie wiodącej funkcji usługowej i usługowo-mieszkaniowej terenów;
- W terenach (działkach) zabudowanych budowa, odbudowa, rozbudowa, nadbudowa, przebudowa obiektów budowlanych o funkcji usługowej (w tym budynków użyteczności publicznej) usługowo-mieszkaniowej i mieszkaniowej w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy szczególne lub gminne;
- W terenach (działkach) nie zabudowanych, lokalizowanie nowych obiektów budowlanych o funkcji usługowej (w tym budynków użyteczności publicznej) usługowo-mieszkaniowej i mieszkaniowej w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy szczególne lub gminne;
- Zagospodarowywanie terenu, przy nowych realizacjach lub modernizacjach, umożliwiające powstawanie koniecznych miejsc parkingowych stosownie do rodzaju usług;
- Uwzględnianie w procedurach lokalizacyjnych i realizacyjnych postulatów konserwatorskich w obszarze zachowanego zabytkowego układu przestrzennego obejmującego rejon rynku z pierzejami zwartej zabudowy w miejscowości Głowaczów, stanowiących o potrzebie zachowania charakteru rynku i sposobu jego zabudowy. Uzgodnianie z państwowymi służbami konserwatorskimi wszelkich wyburzeń, remontów i budowy nowych obiektów, prowadzące do wpasowywania nowej architektury we fragmenty istniejącej zabudowy z utrzymaniem właściwych proporcji i właściwego klimatu otoczenia;
- Zachowywanie i ochrona obiektów (terenów) o wartościach kulturowo-historycznych. W działaniach realizacyjnych i lokalizacyjnych w obszarach występowania obiektów o charakterze zabytkowym oraz rejonach występowania udokumentowanych stanowisk archeologicznych uwzględnianie postulatów państwowych służb konserwatorskich;
- Nawiązywanie charakterem architektury i gabarytem nowych obiektów do charakteru otaczającej, istniejącej zabudowy oraz krajobrazu, a przede wszystkim zachowywanie gradacji wysokości zabudowy i zawartych w niej proporcji w stosunku do obudowanych przestrzeni oraz stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych cegły i drewna;
- Kształtowanie przestrzeni publicznych z uwzględnieniem możliwości korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne;

- Powiększanie w miarę możliwości gminnego (komunalnego) zasobu gruntów pod kątem wykorzystania dla rozwoju funkcji usługowej i obsługi ruchu turystyczno-wypoczynkowego;
- Wyposażanie terenu w podstawowe systemy infrastruktury komunalnej oraz elementy układu komunikacyjnego;
- Nawiązywanie w lokalizacji i uzupełnianiu nową zabudową do istniejącej utrwalonej linii zabudowy, gabarytów i charakteru zabudowy w sąsiedztwie;
- Uwzględnianie w planowanej działalności inwestycyjnej warunków wynikających z występowania obszarów chronionych z tytułu przepisów szczególnych;
- Zachowanie i ochrona istniejącej zieleni (drzewostanu) przy podejmowaniu działalności realizacyjnej oraz powiększanie i wzbogacanie zieleni urządzonej poprzez nowe nasadzenia,
- Zachowywanie istniejącej zieleni urządzonej i nieurządzonej, terenów cmentarzy, jak również urządzenie przestrzeni publicznych i nowych terenów zielonych zwłaszcza w miejscowości gminnej i innych sołectwach z uzupełniającą funkcją usługową;
- Sporządzanie, dla obszarów obecnie nie zabudowanych, a wskazanych pod zabudowę usługowo-mieszkaniową położonych poza zasięgiem bezpośredniej obsługi ciągów komunikacyjnych, opracowań szczegółowych zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami (dla zapewnienia obsługi komunikacyjnej obszarów);
- **Dla terenów mieszkaniowo-usługowych i zabudowy zagrodowej - symbol MN/MR, w tym MN**
  - Utrzymanie i utrwalanie wiodącej funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej terenów, w tym z udziałem budynków i urządzeń wchodzących w skład gospodarstw rolnych, służących produkcji rolniczej i przetwórstwu rolno-spożywczemu;
  - W terenach (działkach) zabudowanych budowa, odbudowa, rozbudowa, nadbudowa, przebudowa obiektów o funkcji mieszkaniowej, usługowej i usługowo-produkcyjnej oraz domów mieszkalnych i innych budynków wchodzących w skład gospodarstw rolnych i służących produkcji rolniczej, w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy szczególne lub gminne;

- W terenach (działkach) nie zabudowanych, lokalizowanie nowych obiektów o funkcji mieszkaniowej, usługowej i usługowo-produkcyjnej oraz domów mieszkalnych i innych budynków wchodzących w skład gospodarstw rolnych i służących produkcji rolniczej, w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy szczególne lub gminne;
- Dopuszczenie w obrębie terenów mieszkaniowo-usługowych i zabudowy zagrodowej adaptacji istniejącego zainwestowania na cele zabudowy mieszkaniowo-letniskowej oraz lokalizowania nowej zabudowy o tej funkcji;
- Przestrzeganie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie;
- W działaniach realizacyjnych i lokalizacyjnych w obszarach występowania zabytkowych układów przestrzennych (rejon rynku w Głowaczowie) i obiektów o charakterze zabytkowym oraz rejonach występowania udokumentowanych stanowisk archeologicznych uwzględnianie postulatów państwowych służb konserwatorskich;
- Nawiązywanie charakterem architektury i gabarytem nowych obiektów do charakteru otaczającej, istniejącej zabudowy oraz krajobrazu, a przede wszystkim zachowywanie gradacji wysokości zabudowy i zawartych w niej proporcji w stosunku do obudowanych przestrzeni oraz stosowanie w miarę możliwości tradycyjnych materiałów budowlanych cegły i drewna;
- Uwzględnianie w planowanej działalności inwestycyjnej warunków wynikających z występowania obszarów chronionych z tytułu przepisów szczególnych;
- Dostosowywanie architektury budynków do miejscowej tradycji, otoczenia i krajobrazu a między innymi:
nowy budynek, wyglądem nie powinien zakłócać charakteru istniejącej zabudowy;
usytuowanie budynku winno być zgodne z istniejącym w danej miejscowości zwyczajem: kalenicowe lub szczytowe;
gabaryty budynków mieszkalnych winny być dostosowane do otaczającej zabudowy;
- Ujednolicanie linii zabudowy od dróg w terenach zabudowanych w nawiązaniu do istniejącej trwałej zabudowy w dobrym stanie technicznym;
- Ustalanie linii zabudowy od dróg na terenach nie zainwestowanych lub luźno zabudowanych w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;

- Wyposażanie terenów w podstawowe urządzenia infrastruktury komunalnej oraz elementy układu komunikacyjnego, z uwzględnieniem w pierwszej kolejności obszarów najbardziej zainwestowanych;
- Rezerwowanie w pasach drogowych i ich sąsiedztwie terenów dla realizacji niezbędnej infrastruktury komunalnej;
- Zachowywanie w przypadku realizacji inwestycji usługowo-produkcyjnych ewentualnej uciążliwości w granicach własności (działki);
- Zachowywanie istniejących zadrzewień, w tym przyzagrodowych, wprowadzanie nowych zadrzewień przyzagrodowych oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem gatunków rodzimych;
- Sporządzanie dla obszarów obecnie nie zabudowanych, a wskazanych pod zabudowę mieszkaniowo-usługową i zagrodową położonych poza zasięgiem bezpośredniej obsługi ciągów komunikacyjnych, opracowań szczegółowych zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami;
- **Dla terenów produkcyjno-usługowych - symbol P/U**
  - Utrwalanie wielofunkcyjnego charakteru terenów o funkcji produkcyjno-usługowej związanych z szeroko rozumianym otoczeniem rolnictwa;
  - Dopuszczenie uzupełniającej funkcji mieszkaniowej oraz funkcji obsługi ludności w terenach produkcyjno-usługowych;
  - Zachowywanie w istniejącej i realizowanej w przyszłości działalności usługowo-produkcyjnej ewentualnych stref uciążliwości (określonych przez odpowiednie służby) w granicach własności (działki);
  - Wyposażanie terenów w podstawowe urządzenia infrastruktury technicznej oraz elementy układu komunikacyjnego;
  - Stosowanie w działalności usługowo-produkcyjnej rozwiązań technicznych stwarzających jak najmniejsze zagrożenie lub uciążliwości dla środowiska;
  - Izolowanie w miarę możliwości obiektów usługowo-produkcyjnych zielenią wysoką z wykorzystaniem gatunków rodzimych i odpornych na zanieczyszczenia;

- **Dla terenów mieszkaniowo-letniskowych i letniskowych - symbol M/L**

- Promowanie rozwoju funkcji wypoczynkowej, w tym agroturystyki oraz tworzenie warunków do dalszego zagospodarowywania terenów pod zabudowę mieszkaniowo-letniskową, letniskową oraz o charakterze wypoczynkowym i usługowo-wypoczynkowym;
- Tworzenie nowych zespołów zabudowy letniskowej i mieszkaniowo-wypoczynkowej składających się z kilku lub kilkunastu domków jako „zespołów optymalnych” dla indywidualnego wypoczynku. Kształtowanie w miarę możliwości granic zespołów w oparciu o naturalne elementy krajobrazu;
- Uwzględnianie przy określaniu powierzchni indywidualnych działek o charakterze wypoczynkowym cech położenia, rzeźby terenu, szaty roślinnej itp.;
- Nawiązywanie form architektonicznych do otaczającego krajobrazu z preferowaniem form niskich wtopionych w krajobraz, ujednoczonych pod względem architektonicznym - kubaturowym i stylistycznym;
- Wyposażanie terenu w niezbędne urządzenia infrastruktury komunalnej oraz elementy układu komunikacyjnego;
- Zachowywanie istniejących zadrzewień, oraz wprowadzanie nowych form roślinności, w tym zalesień, oddzielających poszczególne zespoły o charakterze mieszkaniowo-wypoczynkowym;
- Sporządzanie opracowań szczegółowych, przy tworzeniu zespołów zabudowy mieszkaniowo-letniskowej i letniskowej wymagających wprowadzania elementów nowego układu komunikacyjnego czy ustalenia zasad kształtowania zabudowy i podziału terenu na działki;

- **Dla terenów turystyczno-wypoczynkowych - symbol ZTW**

- Zagospodarowywanie i urządzenie terenów ogólnodostępnych o funkcjach sportowo-wypoczynkowych, między innymi w atrakcyjnych terenach doliny Radomki nie wskazanych ze względów fizjograficznych do trwałej zabudowy kubaturowej (m.in.tereny zalewowe). Formy zagospodarowania stanowiąc mogą między innymi plaże, tereny spacerowe, pola biwakowe, pola dla obozów harcerskich, boiska sportowe, zielone szkoły, gastronomia sezonowa itp.;
- Dopuszczenie w uzasadnionych merytorycznie przypadkach zabudowy o charakterze letniskowym;
- Zachowanie wolnych od zabudowy ogólnodostępnych terenów na bezpośrednich obrzeżach rzeki Radomki;
- Działania na rzecz współpracy dla ekoturystycznego zagospodarowania doliny Radomki;

- *Dla terenów usług sportu i rekreacji - symbol USI*

- Podstawowe kierunki przeznaczenia:
  - *usługi sportu i rekreacji.*

- Dopuszczalne kierunki przeznaczenia:
  - zieleni urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo-rekreacyjnych, placów zabaw, obiektów małej architektury, itp.,
  - drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
  - obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi.
- Standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:
  - maksymalna wysokość zabudowy do 10 m,
  - maksymalna powierzchnia zabudowy – do 70% powierzchni działki budowlanej,
  - minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 10% powierzchni działki budowlanej,
  - zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- **Dla terenu usług publicznych - symbol UPI**
- Podstawowe kierunki przeznaczenia:
  - usługi publiczne z zakresu usług oświaty, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia.
- Dopuszczalne kierunki przeznaczenia:
  - zieleni urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo-rekreacyjnych, placów zabaw, obiektów małej architektury, itp.,
  - drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
  - obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi.
- Standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:
  - maksymalna wysokość zabudowy do 17 m,
  - maksymalna powierzchnia zabudowy – do 70% powierzchni działki budowlanej,
  - minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 15% powierzchni działki budowlanej,
  - zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,

5.2. Polityka gospodarowania w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej

W polityce gospodarowania obszarami rolniczej przestrzeni produkcyjnej jako główne zasady i kierunki zagospodarowania przyjmuje się - **symbol terenów: RMw, RMs, RMe:**

- Utrzymanie i utrwalanie w terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej wiodącej funkcji produkcji rolniczej przede wszystkim w środkowych i południowych obszarach gminy z uwagi na dobre warunki naturalne gleb w tych rejonach;
- Rozwijanie produkcji rolniczej uznawanej za dział specjalny (nasadzenia krzewów owocowych i jagodowych, sady, warzywa w

tunelach) szczególnie w obszarach (strefach) o potencjalnych możliwościach do prowadzenia towarowej produkcji rolniczej (środkowe obszary gminy);

- Promowanie rozwoju różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji integrowanej w związku z rosnącym popytem na „zdrową żywność” oraz występowaniem w obszarze gminy bardzo dobrych warunków środowiska przyrodniczego do produkcji tego typu produktów rolnych;
- Racjonalne gospodarowanie w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez między innymi:

ochroną najlepszych gleb użytkowanych rolniczo przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze, zwłaszcza zwartych kompleksów tych gleb - kompleksy glebowo-rolnicze o dobrych oraz średnich w skali gminy warunkach naturalnych do produkcji rolniczej (potencjalne obszary/strefy do prowadzenia towarowej produkcji rolniczej: w przewadze środkowe obszary gminy);

zwiększanie produktywności użytków rolnych i poprawa wartości użytkowej gruntów poprzez między innymi:

zwiększanie retencji, działania melioracyjne nawadniająco-odwadniające, właściwe zabiegi agrotechniczne (dostosowywanie roślin do możliwości kompleksów glebowo-rolniczych, wapnowanie, nawożenie, itp.);

utrzymanie w użytkowaniu rolniczym trwałych kultur rolniczych, wieloletnich trwałych nasadzeń drzew i krzewów owocowych;

utrzymywanie i powiększanie trwałych użytków zielonych z uwagi na bazę paszową dla produkcji zwierzęcej oraz szczególne funkcje w regionalnej sieci ekologicznej;

- Lokalizowanie i realizowanie obiektów nie zmieniających charakteru gruntów rolnych takich jak:

budynków mieszkalnych oraz innych budynków i urządzeń wchodzących w skład gospodarstw rolnych i służących wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu ;

budynków i urządzeń służących bezpośrednio do produkcji rolniczej uznanej za dział specjalny (budynki gospodarcze; szklarnie, tunele; kotłownie do ogrzewania obiektów produkcyjnych; obiekty przeznaczone do produkcji drobiu rzeźnego, niosek i zwierząt futerkowych; obiekty do produkcji grzybów i grzybni; magazyny paszowe, chłodnie, przechowalnie; deszczownie, urządzenia melioracyjne; urządzenia do wykorzystywania na cele produkcyjne naturalnych źródeł energii - wiatru, spadku wód;);

dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych;

urządzeń melioracji wodnych, przeciwpowodziowych i przeciwpożarowych, zaopatrzenia rolnictwa w wodę, urządzeń kanalizacji, utylizacji ścieków i odpadów dla potrzeb rolnictwa i mieszkańców wsi;

- Zachowywanie odległości 20 metrów od obszarów upraw wymagających intensywnego stosowania środków ochrony roślin w odniesieniu do: budynków mieszkalnych i zabudowań inwentarskich, pasiek, upraw zielarskich, ogrodów działkowych, rezerwatów przyrody, wód powierzchniowych oraz od granicy wewnętrznego terenu ochrony strefy pośredniej źródeł i ujęć wody, dróg publicznych;
- W istniejącej rozproszonej zabudowie zagrodowej adaptowanie, porządkowanie, odtwarzanie zainwestowania, budowa nowych domów mieszkalnych i innych budynków wchodzących w skład gospodarstw rolnych i służących produkcji rolniczej oraz obiektów o charakterze wypoczynkowym, usługowym i usługowo-produkcyjnym;
- Dopuszczenie lokalizacji obiektów podstawowego (lokalnego) uzbrojenia terenu m.in. drogi publiczne, linie energetyczne, linie telekomunikacyjne, sieci kanalizacyjne, wodociągowe, gazociągowe, lokalne punkty gospodarki odpadami, wraz z obiektami gospodarki komunalnej związanymi z ich eksploatacją;
- Dopuszczenie eksploatacji kopalni (złoża szacunkowe-prognostyczne) na cele lokalne w trybie przepisów prawa geologicznego i górniczego z uwzględnieniem ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o zagospodarowaniu przestrzennym.

(Na podmiocie gospodarczym eksploatującym kopaliny ciąży obowiązek racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopalni oraz sukcesywne prowadzenie rekultywacji. Wniosek o koncesję na eksploatację jest przedmiotem „opinii” Samorządu Gminy, a decyzja na eksploatację przedmiotem „uzgodnienia” z Samorządem Gminy);

- Ochronę występujących wewnątrz kompleksów rolnych elementów cennych przyrodniczo np. źródlisk, torfowisk, oczek wodnych, podmokłości z łąkami, drobnych obszarów leśnych, itp.;
- Wzbogacanie krajobrazu i mikroklimatu poprzez wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przywodnych, przydrożnych, przyzagrodowych i innych z uwzględnianiem gatunków rodzimych;
- Sukcesywne wyłączenie z produkcji rolniczej terenów o najniższej przydatności rolniczej przestrzeni produkcyjnej (gleby klasy VI z enklawami V) między innymi poprzez:

zagospodarowywanie na cele budownictwa mieszkaniowego, mieszkaniowo-letniskowego i letniskowego itp. z zachowaniem przepisów szczególnych, z uwagi na charakter gminy z rozwiniętą uzupełniającą funkcją wypoczynkową (budownictwo letniskowe);

zalesianie - do zalesienia mogą być przede wszystkim przeznaczane: grunty orne zaliczane do kompleksu żytniego bardzo słabego; gleby żytnie słabe jeżeli stanowią enklawy i półenklawy śródleśne lub występują płatowo wśród gleb żytnich bardzo słabych; śródleśne grunty orne wszystkich kompleksów, gdy szerokość działki nie przekracza 50 m. Zalesianie nie może dzielić gruntów orných na powierzchni mniejsze od 5 ha i szerokości mniejszej od 50 w rozdrobnionych gospodarstwach rolnych oraz 10 ha i szerokości 200 m na terenach wielkopowierzchniowej gospodarki rolnej. (Grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu - art.14 ust.3 ustawy o lasach).

5.3. Podstawowe zasady gospodarowania w terenach systemu przyrodniczego oraz obszarach objętych ochroną z tytułu przepisów szczególnych

5.3.1. Polityka gospodarowania w terenach wyznaczonego systemu przyrodniczego

W polityce gospodarowania w terenach systemu przyrodniczego przyjmuje się podstawowe kierunki i zasady użytkowania.

Są to:

- **Dla terenów systemu przyrodniczego gminy budujących sieć ekologiczną**
  - Zachowanie wielkości i wartości ekologicznych komponentów środowiska budujących system przyrodniczy gminy;
  - Zachowanie naturalności, wielkości i wartości oraz walorów krajobrazowych określonych przestrzennie podsystemów sieci ekologicznej:

o znaczeniu krajowym - obszar węzłowy „Puszczy Kozienickiej” (12 K);

o znaczeniu regionalnym - obszary węzłowe związane z kompleksami lasów Puszczy Stromieckiej i Kozienickiej (północne i południowo-wschodnie obszary gminy) oraz korytarz ekologiczny rzeki Radomki;

o znaczeniu lokalnym - doliny rzeczne stanowiące dopływy Radomki oraz inne elementy przyrodnicze (rozproszone niewielkie kompleksy lasów, ekosystemy łąkowe jako „bufory środowiskowe”);

- Zachowanie potencjału obszarów systemu przyrodniczego między innymi poprzez:
  - zachowywanie naturalności, różnorodności gatunkowej oraz różnorodności form siedliskowych i krajobrazowych jako ostoje dla gatunków rodzimych i zagrożonych wyginięciem;*
  - utrzymanie naturalnych cech konfiguracji terenu;*
  - zachowanie naturalności zbiorowisk leśnych oraz powiększanie ich obszarów jako naturalnej formacji przyrodniczej warunkującej zachowanie różnorodności biologicznej;*
  - odtworzenie i wzbogacanie wartości ekologicznych, które uległy zachwianiu (np. dążenie do poprawy czystości wód powierzchniowych rzeki Radomki, poprawa stosunków wodnych ekosystemów, ochrona wód podziemnych, w tym GZWP Nr 222 „Dolina Środkowej Wisły”, Nr 215 i 215 A Subniecka Warszawska, Nr 405 Niecka Radomska*

wraz z obszarami ich ochrony i zasilania, utrzymywanie czystości w obszarze gminy itp.);

- Zachowanie walorów przyrodniczych doliny Radomki oraz jej funkcji korytarza ekologicznego (wentylacyjnego) dla umożliwienia migracji gatunków oraz swobodnego przepływu powietrza w procesie nawietrzania terenów poprzez między innymi;
dążenie do objęcia ochroną indywidualną w drodze uznania za „zespół przyrodniczo-krajobrazowy” określonego fragmentu doliny (od drogi Głowaczów-Kozienice w kierunku północno-wschodnim) ;
realizację odpowiednich prześwitów przy budowie układów komunikacyjnych przecinających dolinę dla ułatwienia migracji organizmów;
stosowanie zasady niezawężania światła doliny poprzez realizację obiektów kubaturowych w zarysie doliny;
zachowywanie istniejących użytków zielonych poprzez niedopuszczanie do przekształcania ich w agrocenozy oraz powiększanie powierzchni tego ekosystemu;
stosowanie niskich form architektonicznych i struktury zabudowy zgodnej z kierunkiem spływu powietrza i przewietrzania;
stosowanie ażurowych ogrodzeń działek przydolinnych;
- Ograniczenie lokalizacji obiektów kubaturowych w terenach zalewowych doliny Radomki do budowli przewidywanych prawem wodnym;
- Unikanie prowadzenia w dnie doliny podziemnych przewodów infrastruktury technicznej;
- Zachowanie wielkości i wartości ekologicznej obszarów węzłowych o znaczeniu regionalnym tworzonych w przewodzie przez ekosystemy leśne w północnej części gminy poprzez
zachowanie funkcji ustanowionych lasów chronionych (wodochronnych i gleb ochronnych) dla zachowywania zasobów genowych flory i fauny, ochrony siedlisk wilgotnych, ochrony gruntów piaszczystych i piasków wydmowych oraz naturalności krajobrazu;
trwale zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasów oraz ochronę różnorodności biologicznej i zbiorowisk dziko żyjących roślin;
prowadzenie gospodarki leśnej na obszarach gruntów leśnych będących w zarządzie Nadleśnictw z promocją proekologicznych technologii;
- Adaptowanie i realizowanie obiektów związanych z utrzymywaniem i ochroną systemu przyrodniczego, a w szczególności ekosystemów leśnych jak gajówki, leśniczówki itp.;

- Podnoszenie potencjałów obszarów systemu między innymi poprzez *zalesianie i zadrzewianie* głównie gruntów kompleksu żytniego bardzo słabego o bardzo niskiej przydatności dla rolnictwa oraz zwiększanie powierzchni ekosystemów łąkowych;
- Promowanie i rozwijanie dotychczasowych form użytkowania terenu oraz dalsze tworzenie warunków dla turystyczno-wypoczynkowego zagospodarowywania terenów w jednostkach osadniczych związanych położeniem z doliną Radomki i bezpośrednim sąsiedztwem lasów;
- Dążenie do dalszego porządkowania gospodarki komunalnej (gospodarka wodno-ściekowa, odpadami) w obszarach zabudowanych i wskazanych do zabudowy, w tym w terenach zabudowy mieszkaniowo-letniskowej i letniskowej w poszczególnych jednostkach osadniczych położonych w obrębie zdelimitowanego systemu przyrodniczego;
- Sukcesywne wdrażanie programu małej retencji poprzez modernizację istniejących i realizację nowych, małych wielozadaniowych zbiorników wodnych;
- Ograniczanie lokalizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska oraz mogących pogorszyć stan środowiska;
- Tworzenie stref buforowych (leśnych, zadrzewieniowych) oddzielających uciążliwe obiekty od otoczenia;
- Promowanie różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji integrowanej na terenach użytków rolnych systemu;
- Uwzględnianie w zagospodarowaniu terenu zachowania węzłów ekologicznych (np. ekosystemów łąkowo-pastwiskowych, leśnych, zadrzewień, agrocenoz) jako obszarów wspomagających, zasilających inne tereny;
- Dążenie i działania na rzecz obejmowania ochroną prawną elementów cennych przyrodniczo zdelimitowanych w waloryzacji przyrodniczej gminy: uznawanie za użytki ekologiczne fragmentów pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk stanowisk w przewadze naturalne śródpolne i śródleśne „oczka wodne”; uznawanie szczególnie cennych drzew za pomniki przyrody (około 28 obiektów);
- Przestrzeganie w obszarach objętych ochroną prawną, zasad użytkowania określonych w aktach prawnych ustanawiających określone formy ochrony;

5.3.2. Podstawowe zasady gospodarowania w obszarach objętych ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych

Zasady gospodarowania w obszarach objętych ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych określone są w aktach prawnych ustanawiających poszczególne formy ochrony prawnej.

Dla obszarów objętych różnymi formami ochrony w gminie Głowaczów ustanowione zostały zasady gospodarowania którymi są:

- **Zasady gospodarowania w obszarach objętych ochroną na podstawie „ustawy o ochronie przyrody”;**

- **Kozienicki Park Krajobrazowy ze strefą ochronną parku (otuliną)**

Uchwała Nr XV/70/83 WRN w Radomiu z dnia 28.06.1983 r. w sprawie utworzenia Kozienickiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.Woj. Radomskiego Nr 9, poz. 52); Rozporządzenie Wojewody Nr 17 z dnia 26.06. 1998 r w sprawie Kozienickiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz. Woj. Radomskiego Nr 15, poz. 107); Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie wykazu aktów prawa miejscowego wydanych przez dotychczasowych wojewodów: białkopodlaskiego, ciechanowskiego, ostrołęckiego, płockiego, radomskiego, siedleckiego, skierniewickiego, warszawskiego nadal obowiązujących na obszarze woj. mazowieckiego lub jego części (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 10, poz. 92).

W rozporządzeniu Nr 17 w sprawie Kozienickiego Parku Krajobrazowego (ze strefą ochronną parku - otuliną) dla zabezpieczenia walorów krajobrazu i środowiska przyrodniczego ustalone zostały zasady zagospodarowania (dotyczy południowo-wschodnich obszarów gminy).

Są to:

Zasady gospodarowania:

Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych wykonywana będzie poprzez przestrzeganie w szczególności następujących zasad zagospodarowania:

- Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej z równoczesnym podporządkowaniem jej celom ochronnym, a mianowicie:

ustalenie rozmiaru użytkowania w wysokości wyliczonego etatu cięć i sortymentów w granicach objętych szacunkami brakarskimi z równoczesnym okresowym wyłączeniem zrębów drzewostanów ponad 100-letnich, które spełniałyby funkcje rekreacyjne dla ludności;

ochronę naturalnych lasów poprzez wyłączenie ich z ogólnego schematu gospodarczego i zagospodarowania z dostosowaniem rębni do lokalnych potrzeb drzewostanu z maksymalnym wykorzystaniem odnowień naturalnych;

objęcie szczególną ochroną jodły i buka w celu ich zachowania i odbudowy;

ochronę naturalnych biocenoz przed zmianą stosunków wodnych;

- Wdrażanie i rozwijanie biologicznych metod ochrony lasów i użytków rolnych oraz nawożenia organicznego;
- Odbudowę dawnych, zaniedbanych, małych zbiorników wodnych znajdujących się na terenach leśnych i nieużytkach, koniecznych dla poprawy bilansu wodnego Puszczy;
- Udostępnienie obszaru dla celów krajoznawstwa i rekreacyjno-wypoczynkowych poprzez zagospodarowanie szlaków turystycznych i miejsc ogólnodostępnych ze szczególnym ukierunkowaniem na uprawianie turystyki wędrownej, pieszej i rowerowej;
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej i zwalczanie kłusownictwa:

Na obszarze Parku zabrania się:

- Zanieczyszczania wód i powietrza;
- Wprowadzania niekorzystnych zmian stosunków wodnych;
- Wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów innych nieczystości;
- Poboru kruszywa naturalnego i torfu;
- Niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania;
- Budowy i modernizacje przesyłowych linii energetycznych, ciepłowniczych i innych mediów technicznych bez opinii Dyrektora Parku;
- Lokalizowania obiektów wypoczynkowych o charakterze pobytowym bez opinii Dyrektora Parku;

- Używania urządzeń powodujących powstawanie nadmiernego hałasu (za wyjątkiem sprzętu administracji lasów państwowych i rolnictwa);
- Palenia ognisk poza miejscami do tego wyznaczonymi;
- Wędkowania;
- Uprawiania sportów i turystyki wodnej bez zgody Dyrektora Parku;
- Umieszczanie tablic, ogłoszeń, napisów reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przedmiotu, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa;
- Stosowania środków chemicznych w ilości ponad 10 % w mieszaninie z piaskiem do uszorstnienia dróg;

Na obszarze otuliny zabrania się:

- Zanieczyszczania wód, powietrza i gleby;
- Wprowadzania niekorzystnych zmian stosunków wodnych;
- Wprowadzenia elementów industrializacji bez urządzeń zabezpieczających środowisko przed zanieczyszczeniem;
- Poboru kruszywa naturalnego i innych kopalin na cele przemysłowe;
- Stosowanie środków chemicznych w ilości ponad 10 % w mieszaninie z piaskiem do uszorstnienia dróg;
- Lokalizowania obiektów wypoczynkowych o charakterze pobytowym bez opinii Dyrektora Parku;
- Umieszczania tablic, ogłoszeń, napisów reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przedmiotu, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa;

Na obszarach objętych zmianą studium obowiązującą podstawą prawną określającą zasady gospodarowania na obszarze Kozińskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną jest Rozporządzenie Nr 11 Wojewody Mazowieckiego z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie Kozińskiego Parku Krajobrazowego imienia Profesora Ryszarda Zręby.

- **Zasady gospodarowania i ochrony zasobów leśnych określone na podstawie „ustawy o lasach”**

- **Lasy ochronne w obszarze gminy**

Zarządzenie Nr 142 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 września 1996 roku w sprawie uznania za ochronne lasów Skarbu Państwa będących w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Dobieszyn;

Zarządzenie Nr 78 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 czerwca 1996 roku w sprawie uznania za ochronne lasów Skarbu Państwa będących w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Kozienice;

Zasady gospodarowania:

- Zapewnienie pełnienia przez lasy szczególnie chronione (wodochronne i glebochronne) celów, dla których zostały wydzielone, a przede wszystkim:

zachowanie trwałości lasów;

indywidualne sposoby zagospodarowywania;

ochrona poszczególnych drzewostanów;

ograniczenie udostępnienia turystycznego;

- **Lasy pozostałe w obszarze gminy**

Zasady gospodarowania:

- Powszechna ochrona lasów polegająca na podnoszeniu naturalnej odporności lasów poprzez między innymi:

zabiegi profilaktyczne i ochrona przeciwko szkodnikom, pożarom;

gospodarowanie zwierzyną w lasach w sposób nie zagrażający trwałości lasów;

przebudowa drzewostanów na bardziej odporne na zanieczyszczenia z uwzględnieniem zgodności drzewostanu z siedliskiem;

preferowanie stosowania biologicznych metod ochrony lasów;

- Trwałość utrzymania lasów i ciągłość ich użytkowania poprzez:
pozyskiwanie drewna w granicach nie przekraczających możliwości produkcyjnych lasów;

promocję proekologicznych technologii w gospodarce leśnej, zwłaszcza w obszarach ustanowionego Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) „Lasy Puszczy Kozienickiej”;

zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego powierzchni leśnych;

zachowanie w lasach roślinności leśnej oraz naturalnych bagien, łąk, torfowisk, oczek wodnych;

ponowne wprowadzanie roślinności leśnej w lasach w okresie do dwóch lat od usunięcia drzewostanu;

zmiana użytkowania leśnego na inny rodzaj użytkowania tylko w uzasadnionych przypadkach;

- Powiększanie zasobów leśnych poprzez zalesianie między innymi:
nieużytków, gruntów rolnych nieprzydatnych dla rolnictwa - gleb kompleksu żytanego bardzo słabego;
gruntów położonych przy źródłiskach rzek, na wododziałach, wzdłuż brzegów rzek i na obrzeżach zbiorników wodnych;
wydm i pól piasków przewianych;
terenów poeksploatacyjnych;

- **Zasady gospodarowania i ochrony obszarów związanych z zaopatrzeniem w wodę (prawo wodne, ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska)**

- **Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 222 „Dolina Środkowej Wisły”**

Decyzja Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Nr GK/Kdh/013/6030/97 z dnia 15 grudnia 1997 roku.

Dokumentacja hydrologiczna określiła między innymi strefy ochrony szczególnej GZWP z propozycją wprowadzenia zakazów, nakazów i zaleceń dla wydzielonych obszarów ochronnych obejmujących obszary całej strefy oraz strefy ochrony szczególnej A₂ i A₃ (dotyczy północno-wschodnich obszarów gminy).

Postulowane zakazy, nakazy, zalecenia określone w dokumentacji hydrogeologicznej obejmują:

Postulowane nakazy w obszarze całej strefy ochrony GZWP Nr 222

- Prowadzenie monitoringu jakości wód podziemnych GZWP;
- Oznakowanie terenu wyznaczonego zbiornika Nr 222 oraz jego strefy ochronnej poprzez umieszczenie tablic informacyjnych na przecięciu poszczególnych granic z ważniejszymi drogami krajowymi i wojewódzkimi;
- Wykonywanie OOŚ dla obiektów uciążliwych;
- Okresowa kontrola szkodliwości obiektów uciążliwych;

Postulowane zalecenia w obszarze całej strefy ochrony GZWP Nr 222

- Przeprowadzenie weryfikacji zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych na obszarze zbiornika ze względu na zbyt wysoką wartość w stosunku do zasobów dyspozycyjnych;

Postulowane zakazy w określonych obszarach ochrony szczególnej A₂ i A₃

- Lokalizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i mogących pogorszyć stan środowiska oraz zanieczyścić wody podziemne ze względu na wytworzone ścieki, emitowane pyły i gazy oraz składowane odpady określonych w Rozporządzeniu MOŚZNiL z dnia 14.07.1998 r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz ocen oddziaływania na środowisko - Dz.U. Nr 53, poz.589).

W przypadku lokalizacji małych obiektów (nie dotyczy to wylewisk, także wysypisk przemysłowych w obszarze A₂) o zezwoleniu na lokalizację decydować będą organy administracji państwowej w oparciu o obowiązkową ocenę oddziaływania na środowisko poprzedzoną wykonaniem projektem badań środowiska oraz w obszarze A₂ projektem inwestycji zawierającej proponowane urządzenia zabezpieczające ochronę środowiska;

- Wprowadzania ścieków do ziemi;
- Rolniczego wykorzystania ścieków;
- Lokalizacji bezściólkowych ferm chowu zwierząt;
- Lokalizacji zabudowy przemysłowej i zwartej mieszkaniowej bez uregulowania gospodarki ściekowej;
- Lokalizacji mogilników środków ochrony roślin;

Postulowane nakazy w określonych obszarach ochrony szczególnej A₂ i A₃

- Objęcie kanalizacją zwodociągowanych wsi;
- Przy budowie nowych wodociągów wiejskich wykonanie kanalizacji i jeśli to konieczne lokalnych oczyszczalni;
- Rekultywacja stwierdzonych zanieczyszczeń gruntu i likwidacja zanieczyszczeń antropogenicznych wód podziemnych;
- Ustalenie ograniczeń w nawożeniu i stosowaniu SOR (środków ochrony roślin);

Postulowane zalecenia w określonych obszarach ochrony szczególnej A₂ i A₃

- Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na obszarach zabudowy wiejskiej nieskanalizowanej poprzez kontrolowanie sposobu gromadzenia i wykorzystania ścieków oraz stanu sanitarnego studni gospodarczych;
- Poprawa klasy czystości wód powierzchniowych w ciekach (obszar A₂);
- Wytyczenie tras przewozu środków szczególnie niebezpiecznych dla jakości wód podziemnych;

- **Obszary Głównych zbiorników Wód Podziemnych: „Subniecka Warszawska” 215 I 215A; „Niecka Radomska” Nr 405:**
  - Racjonalne gospodarowanie zasobami wód;
  - Przeciwdziałanie naruszeniom równowagi przyrodniczej i wywoływanie w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi oraz dla świata roślinnego lub zwierzęcego;
  - Sukcesywne porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;

- **Obszary ustanowionych stref ochrony ujęć wód podziemnych:**
  - Zapewnienie odprowadzania wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły one przedostać się do urządzeń służących do poboru wody;
  - Zagospodarowanie terenu zielenią;
  - Ogrodzenie terenu ochrony bezpośredniej i umieszczenie tablicy informacyjnej o ujęciu wody oraz zakazie wstępu osobom nieupoważnionym;

IV. OBSZARY WSKAZANE DO OBJĘCIA SPORZĄDZENIEM MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Obszary dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe wynikają:

- ze względu na przepisy szczególne;
- ze względu na istniejące uwarunkowania;

Dla obszaru gminy Głowaczów sporządzanie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego jest pożądane dla terenów obejmujących:

- **Ze względu na przepisy szczególne**

- **Obszary przewidywanych zadań** (programów) dla realizacji ponadlokalnych oraz lokalnych celów publicznych (z udziałem finansów publicznych) z wyjątkiem zadań związanych z budową urządzeń infrastruktury technicznej w granicach pasa drogowego.
- **Obszary poddawane ochronie w trybie ustawy o ochronie przyrody.** Rada Gminy może wprowadzać formy ochrony obejmujące między innymi wprowadzanie ochrony indywidualnej w drodze uznania za pomniki przyrody, użytki ekologiczne obszarów, zespół przyrodniczo-krajobrazowy - obiektów wskazanych do ochrony w inwentaryzacji przyrodniczej gminy i uwzględnionych w „studium”.
- **Obszary terenów górniczych udokumentowanych złóż kopalin pospolitych.** Dla terenów górniczych plan miejscowy sporządza się w przypadku przewidywanych ujemnych wpływów eksploatacji na środowisko. Dla terenu górniczego utworzonego w związku z wydobywaniem kopalin można odstąpić od sporządzania miejscowego planu zagospodarowania jeżeli nie przewiduje się ujemnych wpływów na środowisko (prawo geologiczne i górnicze);
- **Obszary wskazane do zmiany dotychczasowych funkcji terenów rolnych i leśnych** na inne funkcje w przypadkach: zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze zwartych obszarów przekraczających; 0,5 ha III klasy bonitacyjnej; 1,0 ha IV klasy bonitacyjnej; gleb pochodzenia organicznego: zmiany przeznaczenia gruntów leśnych (ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych);

- **Ze względu na istniejące uwarunkowania**

- Obszary zainwestowania gminnego ośrodka administracyjno-usługowego w Głowaczowie z zachowanym

historycznym układem przestrzennym rejonu rynku oraz obszary zainwestowania ośrodka usługowego uzupełniającego w Brzózcie dla określenia między innymi:

zasad porządkowania, przekształceń i wpisywania się z nową zabudową w obszarze zachowanego historycznego układu przestrzennego w Głowaczowie oraz w rejonach sąsiadujących z obiektami zabytkowymi w Brzózcie;

zasad kształtowania zabudowy i podziału na działki w poszczególnych „obszarach wskazanych do zabudowy” dla różnych funkcji;

zasad prawidłowej obsługi komunikacyjnej poszczególnych „obszarów wskazanych do zabudowy”;

zasad uzbrojenia technicznego;

- Obszary „wskazane do zabudowy” w innych miejscowościach gminy położone poza bezpośrednim zasięgiem obsługi komunikacyjnej, na których zachodzi potrzeba wyznaczenia dróg publicznych, zasad podziału terenu na działki budowlane i warunków ich zagospodarowania oraz zasad obsługi terenu w podstawowe urządzenia infrastruktury komunalnej;

Opracowania szczegółowe winny być sporządzane w przypadku stwierdzenia przez Zarząd zainteresowania prywatnych inwestorów zagospodarowaniem i realizacją zainwestowania na tych obszarach. Podstawowym celem sporządzania opracowań planistycznych winno być określenie form i warunków inwestowania dla określonych funkcji oraz zapewnienie prawidłowej obsługi komunikacyjnej obszarów.

Delimitację granic obszaru i zakresu opracowania w zależności od potrzeb określi każdorazowo Rada Gminy w drodze Uchwały;

Brak sporządzenia planu miejscowego nie wstrzymuje wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu na podstawie przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.

V. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na obszarach zmiany studium nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz obszary osuwania się mas ziemnych.

VI. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na obszarach zmiany studium nie występują obszary, dla których należy wyznaczyć w złożu kopaliny filar ochronny.

VII. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Na obszarach zmiany studium nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych.

VIII. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Na obszarach zmiany studium nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

IX. OBSZARY ZDEGRADOWANE

Na obszarach zmiany studium nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.

X. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na obszarach zmiany studium nie występują tereny zamknięte i ich strefy ochronne.

XI. UZASADNIENIE I SYNTEZA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM

Zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów, opracowaną na podstawie uchwały Nr VII.43.2019 Rady Gminy Głowaczów z dnia 29 marca 2019 r., wprowadzono zmiany w obszarach zlokalizowanym w obrębach geodezyjnych Marianów, Adamów oraz Brzóza.

Obszar nr 1 w miejscowości Marianów jest niezagospodarowany i stanowi nieużytkowane, zarastające tereny rolnicze o zróżnicowanym stopniu sukcesji. Obszar nr 2 w miejscowości Adamów również jest niezagospodarowany i stanowi grunt porośnięty lasem. Obszar nr 3 w miejscowości Brzóza obejmuje tereny po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym. Znajduje się tu zabudowa dawnego spichlerza folwarcznego z połowy XIX w., objętego ochroną konserwatorską, a także inne zabudowania oraz zieleń nieurządzona towarzysząca zabudowie. Na wskazanych obszarach planuje się utworzenie terenów usług sportu i rekreacji oraz usług publicznych. Mają one stworzyć przestrzeń do wypoczynku dla mieszkańców gminy.

Zmiana studium, zgodnie z wynikami bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, wyznacza nowe tereny zabudowy usługowej o powierzchni ok. 5,5 ha wykorzystując częściowo opisane w części I (Uwarunkowania rozwoju) w rozdziale IV, możliwe do dodania w kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy Głowaczów tereny zabudowy o funkcji usługowej.